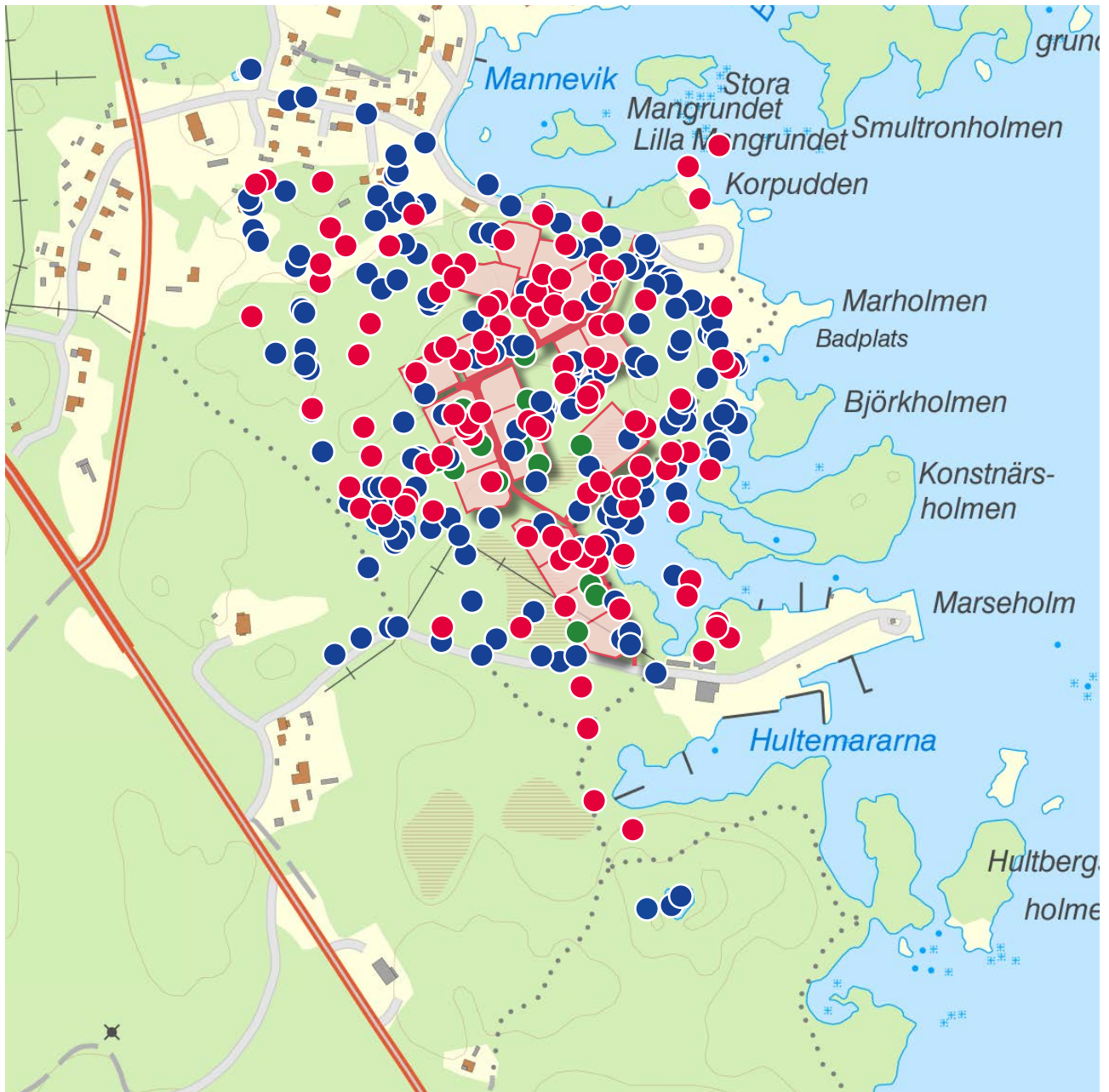

Naturvårdsarter i Våneviks gammelskog

Bakgrund till den här rapporten

Oskarshamns kommun har aviserat planer på att exploatera Våneviks gammelskog i södra Vånevik för villabebyggelse. Med dagens lagstiftning är det inte möjligt att exploatera ett kustnära naturområde för att anlägga villatomter. Kommunen stödjer sig därför på en detaljplan från 1944.

Området är mycket rikt på både natur- och kulturvärden. För att få en tydligare bild av dessa har vi inventerat växt- och djurlivet, och intresseföreningen *Vi som värnar om Vånevik* har gjort en översiktlig sammanställning av platsens många kulturminnen.

Vi fann snabbt ett anmärkningsvärt stort antal viktiga artfynd som vi dokumenterat i denna rapport. Bland dessa fynd finns 31 hotade och rödlistade arter med höga bevarandevärden, sett såväl ur svenskt som europeiskt perspektiv. Flertalet av dem, och ytterligare en lång rad arter, är dessutom skyddade enligt olika regelverk inom Sverige, EU och FN.

Till detta ska också läggas de kulturmiljövärden som är anledningen till att Länsstyrelsen 2012 klassat området som lämpligt för länets första kulturresevat.

I gammelskogen som helhet och inte minst i själva området för de planerade tomterna, finns stora natur- och kulturvärden. Värden som för alltid kommer att raderas ut om exploateringen blir verklighet.

Därför vill vi gemensamt att exploateringsplanerna avvecklas och att Våneviks gammelskog istället omvandlas till ett skyddat natur- och kulturområde. På så sätt kommer den att bli en gemensam resurs och tillgång för Oskarshamns kommun, med bestående värden långt in i framtiden.

*Vi som värnar om Vånevik
Skogsgruppen i Oskarshamn
Döderhults Naturskyddsförening
Biologiska Sällskapet i Oskarshamn
Oskarshamnsbygdens Fågelklubb*

Innehåll

Ett mycket värdefullt biologiskt och historiskt arv	sid. 4
Våneviks gammelskog – en kort resumé	sid. 6
EnviroPlannings naturvärdesinventering 2014	sid. 8
Espen Jensens fladdermusinventering 2015	sid. 9
Fågelklubbens inventering 2015	sid. 10
Riktade inventeringar av hasselsnok, större vattensalamander och vissa orkidéer 2015	sid. 11
Kulturminnen från stenepoken finns överallt	sid. 12
Hittills är 63 naturvårdsarter funna	sid. 13
Vad innebär begreppet ”naturvårdsarter”?	sid. 14
Funna naturvårdsarter – sammanfattande tabell	sid. 17
Funna naturvårdsarter – däggdjur	sid. 20
Funna naturvårdsarter – fåglar	sid. 32
Funna naturvårdsarter – reptiler och groddjur	sid. 56
Funna naturvårdsarter – insekter *)	sid. 68
Funna naturvårdsarter – kärlväxter	sid. 73
Funna naturvårdsarter – mossor *)	sid. 78
Funna naturvårdsarter – svampar *)	sid. 80
Funna naturvårdsarter – lavar *)	sid. 86

*) Dessa organismgrupper är ännu inte inventerade i Våneviks gammelskog. Här finns dock med största sannolikhet många fler naturvårdsarter att upptäcka och grupperna bör definitivt inventeras av specialister.

Ett mycket värdefullt biologiskt och historiskt arv

Våneviks Gammelskog

Våneviks gammelskog är ett område som med tiden fått sina höga värden genom att det har fått vara ifred i nästan 100 år. Djur, växter och svampar har fått tid att etablera sig och hitta sina platser i de många olika biotoper som området rymmer. Kulturlämningarna har fått stå kvar på sina ursprungliga platser och i det sammanhang de en gång brukats. Varken modernt skogsbruk eller andra exploateringar har sargat naturen.

Denna process har pågått i det tysta och i mångt och mycket obemärkt. Men i och med att skogen hotas av exploatering har en kartläggning och dokumentering av platsens speciella natur och kultur blivit en högst angelägen fråga.

Våneviks gammelskog har stora och allt mer dokumenterade natur- och kulturvärden

Behovet är stort av ett helhetsperspektiv som omfattar alla delar av området, alla olika livsformer och alla typer av kulturlämningar. En viktig del är att få en samlad bild av just naturvärdena. Därför har vi – ideella krafter och lokala föreningar – gått samman och påbörjat en kartläggning av djur och växter.

Denna kartläggning, tillsammans med ett antal riktade inventeringar som gjorts på kommunens uppdrag, har resulterat i ”Naturvårdsarter i Våneviks gammelskog”. I denna rapport presenteras för första gången ett samlat underlag som entydigt visar på de stora naturvärden och den biologiska mångfald som ryms inom detta begränsade område.

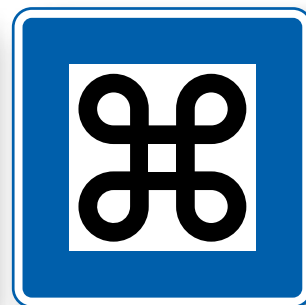
Hittills har vi noterat **63 naturvårdsarter, varav 31 nationellt rödlistade och en globalt rödlistad** – alltså en art som hotar att bli utrotad i hela världen. Då är ändå flera stora organismgrupper som insekter, mossor, svampar och lavar i stort sett ännu outforskade. Det är angeläget att dessa arter snarast inventeras av specialister.

Det fynden påvisar är att Våneviks gammelskog som helhet är så pass ovanlig och värdefull att den blivit viktig för en lång rad sällsynta och trängda arter.

Våneviks gammelskog bör bevaras i sin helhet och göras tillgänglig för alla och för framtiden

För oss som arbetat med denna kartläggning är slutsatsen självklar: bevara och göra tillgängligt. Vårt förslag är att detta sker i form av ett kombinerat natur- och kulturområde. Redan idag är området lättillgängligt, både med goda parkeringsmöjligheter vid Våneviks badplats och med ett flertal stigar, varav många från den gamla stenhuggarepoken.

Tankar och idéer kring detta område är mer ingående presenterade i ”Våneviks gammelskog – framtidens skog” som inlämnats till kommunen och som även finns att läsa på bloggen Våneviks gammelskog: <https://vaneviksgammelskog.wordpress.com>

En framtida tillgång för Oskarshamns kommun

Turismen är en av Sveriges starkast växande näringsgrenar och många av landets besökare kommer från kraftigt urbaniserade delar av världen. För dem kan gammelskogen bli en exotisk upplevelse och en resa till något som på många håll för alltid gått förlorat. Ett bevarande innebär att kommunen får ytterligare ett lättillgängligt utflyktsmål att erbjuda både invånare och besökande gäster.

Våneviks gammelskog – en kort resumé

Oskarshamns kommun har för avsikt att exploatera ett strandnära, artrikt gammelskogsområde i Vånevik för villabebyggelse. Normalt skyddas ett sådant område från exploatering genom bland annat Strandskyddslagen och Artskyddsförordningen, som syftar till att bevara värdefulla miljöer intakta och tillgängliga för alla. Det som i princip gör det juridiskt möjligt att åsidosätta dagens miljölagstiftning är en gammal byggnadsplan från 1944 som inte uppdaterats för att överensstämma med dagens syn på det gemensamma ekologiska och kulturella arvet.

I juni 2014 startades kampanjen ”Vi som värnar om Vånevik” av boende i området. Målet är att området ska bevaras och utvecklas som natur-, kultur- och fritidsområde. Kampanjen stöds av traktens naturföreningar: Skogsgruppen i Oskarshamn, Döderhults Naturskyddsförening, Biologiska Sällskapet i Oskarshamn och Oskarshamnsbygdens Fågelklubb.

Även föreningen Hård Klang ställer sig negativ till exploateringsplanerna. I juli 2015 skriver föreningens styrelse till kommunstyrelsen: ”Med tanke på de många synliga avtrycken i landskapet som den drygt 80-åriga stenindustriepoken lämnat anser Museiföreningen Hård Klang att det är en dålig idé med ny bebyggelse i området södra Vånevik.”

Sedan oktober 2014 har följande gjorts

- Naturvärdesinventering utförd av miljökonsultföretaget EnviroPlanning, oktober 2014
- Inventering av tallticka utförd av Biologiska sällskapet i Oskarshamn, hösten 2014
- Inventering av kärlväxter utförd av Biologiska sällskapet i Oskarshamn, maj-september 2015
- Inventering av större vattensalamander utförd av Smålands herpetologiska förening, juni 2015
- Inventering av hasselsnok utförd av Smålands herpetologiska förening, juli-augusti 2015
- Inventering av häckfåglar utförd av Oskarshamnsbygdens fågelklubb, juni-juli 2015
- Inventering av fladdermöss utförd av naturkonsult Espen Jensen, augusti 2015

Fortsatta inventeringar behövs

Andra växt- och djurgrupper har inte inventerats och där är kunskapsunderlaget mycket bristfälligt. Inventeringar bör vid snarast möjliga lämpliga tidpunkt genomföras för dessa grupper:

- Samtliga grod- och kräldjur
- Mossor, lavar och svampar
- Insekter
- Hasselmus
- Områdets vattenmiljöer bör undersökas ur ett habitatperspektiv.
- Speciella åtgärder bör, enligt Naturvårdsverkets rekommendationer, sättas in för att skydda den globalt rödlistade dammfladdermusen som påvisats i området. Här har vi del i ett ansvar för en hotad arts överlevnad i världen!

EnviroPlannings naturvärdesinventering 2014

Naturkonsultföretaget EnviroPlanning i Göteborg genomförde 2014 på kommunens uppdrag en naturvärdesinventering av det tilltänkta exploateringsområdet. Inventeringen syftade till att kartlägga områdets naturvärden och lämna skötselerslag. I uppdraget ingick också att lämna ett utlåtande om en eventuell exploaterings påverkan på naturvärdena.

I rapporten framgår att området har höga naturvärden och en mångfald av biotoper, vilket skapar förutsättningar för artrikedom. Förekomsten av vissa signalarter visar också att skogen varit orörd länge.

På grund av årstiden och den korta tid man haft på sig att utföra inventeringen (9 – 10 oktober) påpekar EnviroPlanning att flertalet kärlväxter, fåglar, insekter och groddjur inte har kunnat inventeras. Inte heller vattenmiljöerna har undersökts vilket de skriver också bör göras.

Som lämplig skötselåtgärd för området anges i huvudsak fri utveckling, d.v.s. att det lämnas orört. Undantaget är det alkärr som tidigare dikats ut. Lämplig åtgärd är där att återställa det genom att höja vattennivån, eftersom alsumpskogar numera är en ovanlig naturtyp.

Citat ur EnviroPlannings utlåtande:

”Bebyggelse i Vånevik kommer oavsett placeringen av tomterna samt vägar, fragmentera ett område med höga naturvärden på grund av dess variation av livsmiljöer. Bebyggelse i området kommer att minska de enskilda biotopernas areal och kontinuiteten inom biotoper kommer att brytas likaså konnektiviteten mellan biotoper, det vill säga biotopernas sammanlänkningar. Detta innebär att enskilda populationers storlek riskerar att minska.”

Rapporten ”Naturvärdesinventering samt utlåtande om exploaterings påverkan på naturvärden i Vånevik” i sin helhet kan begäras ut från Oskarshamns kommun eller hämtas på bloggen Våneviks gammelskog: <https://vaneviksgammelskog.wordpress.com>

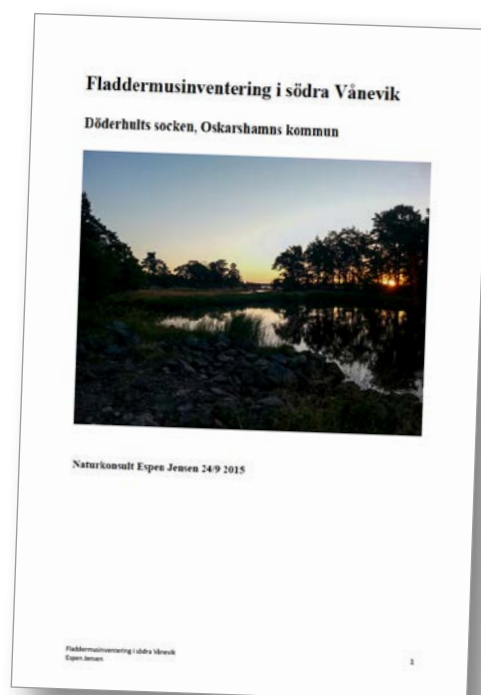
Espen Jensens fladdermusinventering 2015

På uppdrag av intressegruppen ”Vi som värnar om Vånevik” utförde naturkonsult Espen Jensen en fladdermusinventering i södra Vånevik den 15 – 16 augusti 2015.

Alla fladdermusarter och deras livsmiljöer har ett starkt juridiskt skydd i både svensk och europeisk lag. Det är därför viktigt att kartlägga deras förekomst. Inventeringen visar att området har en anmärkningsvärt rik fladdermusfauna och är en synnerligen viktig lokal för fladdermöss. Under en natts inventeringsarbete konstaterades minst tio arter, varav två rödlistade: Fransfladdermus och den mycket sällsynta dammfladdermusen, som dessutom är globalt rödlistad. Över hälften av Sveriges 19 fladdermusarter noterades alltså vid detta enda inventeringstillfälle.

Viktiga naturtyper som är skyddsvärda med hänsyn till fladdermöss är lövskogsdominerade områden med rik förekomst av grova träd och hålträd med gles undervegetation, öppet vatten, våtmarksområden, sumpskog, skogsgläntor, stora solitära lövträd, ängar, äldre byggnader och blombärande buskar och träd som är attraktiva för nattflygande insekter. Alla dessa biotoper finns inom inventeringsområdet.

”Exploateringen, så som den är presenterad i byggnadsplanen, skulle otvivelaktigt resultera i stor permanent förlust av habitat för fladdermössen samt förlust av föryngringsplatser och lämpliga områden för näringssök. Troligtvis har flera arter här viktiga områden för årlig rast under sträck, vilket i så fall innebär att stora ingrepp i naturen här inte bara utgör ett hot för den lokala populationen utan också kommer att påverka sträckande fladdermöss utbredning i stort.”

Rapporten "Fladdermusinventering i södra Vånevik, Döderhult socken, Oskarshamns kommun" i sin helhet kan hämtas på bloggen Våneviks gammelskog:
<https://vaneviksgammelskog.wordpress.com>

Fågelklubbens inventering 2015

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb genomförde på kommunens uppdrag en inventering av fågellivet i gammelskogsområdet under tiden 6 juni – 4 juli 2015: ”Inventering och ornitologisk värdering av fågelfaunan i Våneviks naturområde, Oskarshamns kommun juni – juli 2015”. Även om Fågelklubben i sin rapport huvudsakligen lyft fram häckande fåglar har också en del andra arter noterats. Detta eftersom en biotop kan vara mycket värdefull för fåglars födosök, även om de inte häckar där.

- **17 nationellt rödlistade arter** – varav flera även häckar – har noterats i och i anslutning till gammelskogen.
- **Ytterligare 11 arter i rapporten är naturvårdsarter** som är skyddade enligt flera samtidiga skyddskriterier (skyddade i minst tre av följande: Fågeldirektivet, Bernkonventionen, CMS-fördraget och AEWA-avtalet).
- **En majoritet av arterna är fridlysta enligt svensk lag.**

Sammantaget visar resultatet att området har mycket stora naturvärden, i synnerhet som det är förhållandevis litet. Fågelklubben skriver också i sin rapport:

”Naturen i Vånevik är rikt varierad och har flera olika biotoper. Det inventerade området består av blandskog med mestadels ek, björk och tall liksom utpräglad hällmarktallskog. Det förekommer rikligt med torrakor, död ved och hålträd. Inom området finns också alsumpskog och intilliggande översvämningsmark. Det finns rester av en gammal fruktträdgård samt ett parkliknande område med stora träd och öppna ytor, strandskog med vassbankar och grunda fiskrika vikar. Stenbrottet med klippbranter och blockterrängen är ytterligare en biotop. Inslaget av bärande träd som rönn, oxel, ek, fågelbär och hassel är påtaglig.

Den stora variationen innebär goda förutsättningar för häckning och födosök för ett stort antal fågelarter med olika krav på livsmiljö.”

Riktade inventeringar av hasselsnok, större vattensalamander och vissa orkidéer 2015

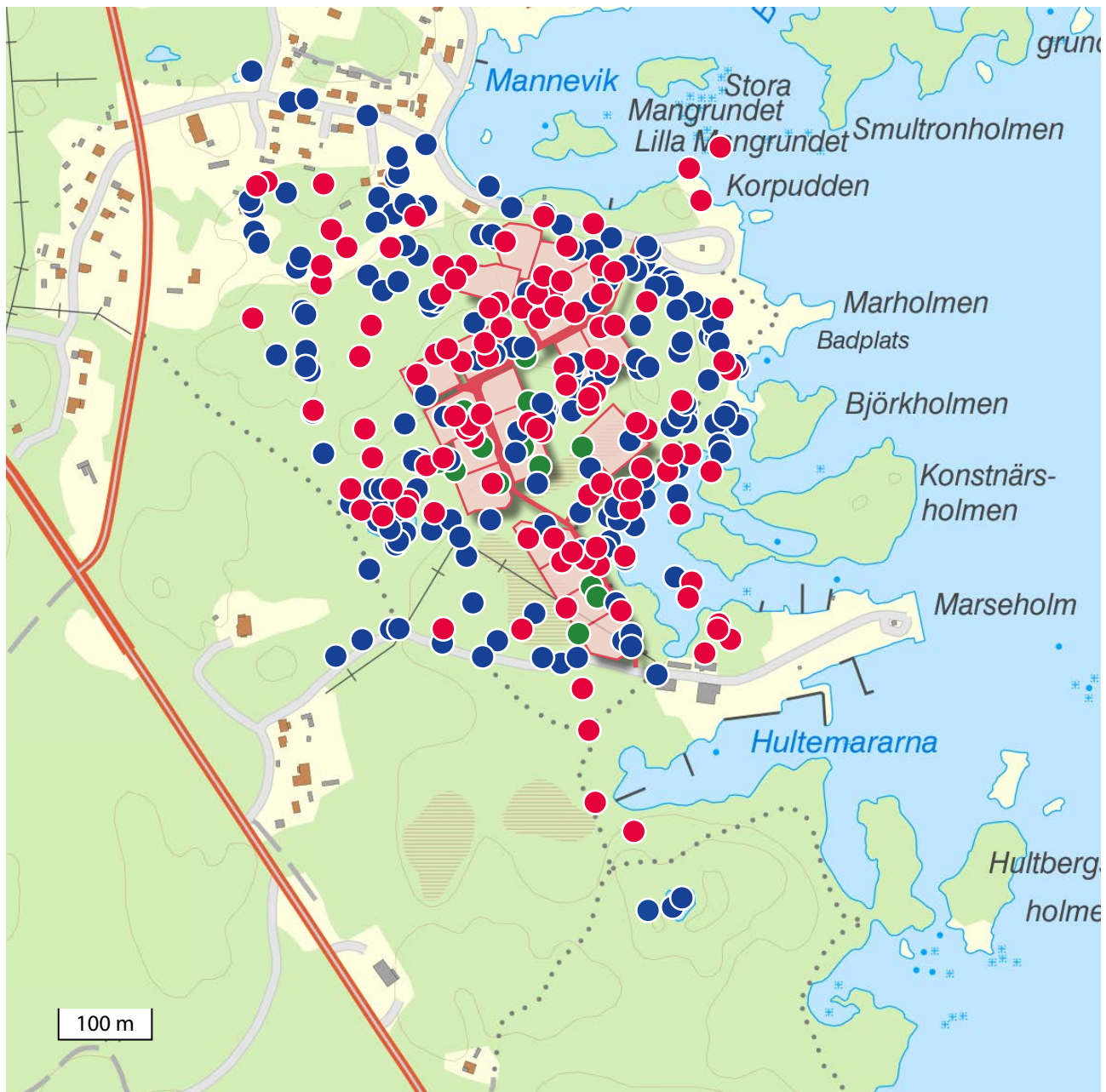
I mars 2015 lämnade intressegruppen Vi som värnar om Vånevik, Biologiska sällskapet och Skogsgruppen i Oskarshamn in en anmodan till kommunen. I den beskrevs behovet av riktade inventeringar av kärlväxter, grod- och kräldjur, fladdermöss och insekter. Det upplystes också om att Oskarshamnsbygdens Fågelklubb hade för avsikt att inventera fågellivet. I maj besvarade kommunen anmodan med följande:

- Biologiska sällskapet fick i uppdrag att inventera orkidéerna knärot och grönvit nattviol.
- Oskarshamnsbygdens Fågelklubb fick i uppdrag att inventera det häckande och födosökande fågelbeståndet.
- Smålands Herpetologiska Förening fick i uppdrag att inventera förekomsten av hasselsnok och större vattensalamander.

Kulturminnen från stenepoken finns överallt

Länsstyrelsens kulturmiljöenhet har beskrivit Vånevik som "en pärla i länet" och "av central betydelse för förståelsen av stenidustrins framväxt i Kalmar län". Området som planeras att säljas som tomtmark är rikt på lämningar från 1870-talet och några decennier framåt. Vid en exploatering kommer flertalet av dem att försvinna, förstöras eller hamna inom privat område och helt tappa sitt sammanhang. Området är idag en helhet som berättar om vårt gemensamma kulturarv från en mycket viktig epok som alltså präglar traktens historia. Många boende har anknytning till stenhuggarepoken sedan generationer, och platsen har besökare från både Sverige och utlandet. Denna möjlighet att ta del av kultur i naturen riskerar nu att raderas ut.

Hittills är **63** naturvårdsarter – varav **31** nationellt rödlistade och **1** globalt rödlistad – funna i och i anslutning till Våneviks gammelskog. Det finns mer att upptäcka.

Detta ger en objektiv måttstock på naturvärdena i området. Och då är ändå bara en liten del av organismerna ordentligt undersökta. Förmodligen kan vi vänta oss stora tillskott av naturvårdsarter från grupperna insekter, mossor, svampar och lavar.

Dessa är i stort sett ännu outforskade.

Vad innebär begreppet "naturvårdsarter"?

Naturvårdsarter är ett samlande begrepp som bland annat omfattar rödlistade arter (globalt och svenska), arter skyddade genom överenskommelser inom EU (Art- och habitatdirektivet, Fågeldirektivet, EuroBats och Bernkonventionen), arter skyddade genom överenskommelser inom FN (CMS och AEWA), signalarter och fridlysta arter. Syftet med naturvårdsarter är att bättre utnyttja arter som indikatorer på olika tillstånd eller förändringar i naturen för att hjälpa naturvården att prioritera och agera. Utifrån kännedom om arters förekomst, olika känsligheter och krav på deras livsmiljö m.m. kan man peka ut sammanhang i vilka de är användbara som naturvårdsverktyg.

– Globalt rödlistade arter

Globalt rödlistade arter är arter som bedöms löpa risk för totalt utdöende, alltså globalt och därmed oåterkalleligt. Vilka arter som ska rödlistas tas fram av IUCN, International Union for Conservation of Nature. Det innebär att vi i Sverige har ett internationellt och globalt ansvar att skydda dessa arter och deras livsmiljöer.

– Svenska rödlistade arter

Svenska (nationellt) rödlistade arter är arter som bedöms löpa risk att försvinna ur landet. Vilka arter som ska vara rödlistade beslutas av ArtDatabanken, SLU och dess expertkommittéer, baserat på ett system av internationella kriterier utarbetade av IUCN (se ovan). Den svenska rödlistan uppdateras vart femte år, nu senast 2015. Uppgifterna i denna rapport bygger alltså på de allra senaste rönen.

– Art- och habitatdirektivet (EU)

Detta är arter vars förekomst indikerar s.k. gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EU:s Habitatdirektiv. Begreppet avser "mindre allmänna, lätt igenkännbara och lätthittade arter som genom sin närvaro indikerar fördefinierade kvalitéer i sin livsmiljö". Syftet med direktivet är att upprätthålla den biologiska mångfalden i unionen genom att bevara europeiska naturtyper som riskerar att försvinna.

– Fågeldirektivet (EU)

Sverige har som EU-medlem förbundit sig att skydda de vilda fåglarna. Skyddet gäller för såväl fåglarna som deras ägg, reden och boplatser. Enligt fågeldirektivet ska ”medlemsländerna vidta åtgärder som är nödvändiga för att fågelpopulationerna ska kunna hållas på en nivå som uppfyller ekologiska, vetenskapliga och kulturella krav och samtidigt tar hänsyn till ekonomiska krav och till rekreationsbehov.”

– EuroBats (EU)

Sverige har undertecknat ”Överenskommelsen av skydd av bestånd av europeiska fladdermöss” (SÖ 1993:30), vanligen kallad europeiska fladdermusavtalet eller EuroBats. Det nationella handlingsprogrammet för EuroBats som Naturvårdsverket tagit fram gäller alla Sveriges arter av fladdermöss. Den omfattar skydd även av deras boplatser och viktigaste jaktrevir (nyckelbiotoper).

– Bernkonventionen (EU)

Sverige har undertecknat ”Konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö” som är en regional naturvårdskonvention för Europa och delar av Afrika. Utgångspunkten är att det vilda växt- och djurlivet är ett naturarv med många olika värden. Det har ett inneboende egenvärde, ett skönhetsvärde, ett vetenskapligt och kulturellt värde, ett ekonomiskt värde och ett värde för rekreation. Av dessa skäl behöver det vilda växt- och djurlivet bevaras och överlämnas till nästa generation.

– CMS-fördraget (FN)

CMS, ”Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals” eller Bonnkonventionen, är ett globalt miljöfördrag för skydd av flyttande vilda djurarter, deras livsmiljöer och flyttvägar. Fördraget har arbetats fram inom ramen för FN:s miljöprogram och sekretariatet har sitt säte i Bonn.

– AEWA-avtalet (FN)

Sverige har undertecknat "Avtalet om bevarande av flyttande sjöfåglar i Afrika och Eurasien" eller AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement) är ett avtal och traktat inom ramen för FN:s miljöprogram. AEWA omfattar 255 fågelarter som är ekologiskt beroende av våtmarker för någon del av sin årscykel.

– Svenska signalarter

Signalarter är arter som med sin närvaro eller frekvens indikerar att ett område har höga naturvärden. Signalarter har hittills främst använts i skog och har då avsett en typ av indikatorarter som är användbara för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden. Förekomst av en eller flera signalarter är ofta tecken på ett avvikande skogsområde som kan vara nyckelbiotop. Man använder sig av kärlväxter, mossor, lavar, svampar och insekter som signalarter. Däggdjur, fåglar och reptiler/groddjur omfattas inte av signalartssystemet.

– Fridlysta arter i Sverige

Fridlysta arter är skyddade enligt svensk lag och omfattas av juridiskt skydd enligt Artskyddsförordningen.

Funna naturvårdsarter

(till och med oktober 2015)

	Rödlistad	EU art och habitat	EuroBats / Fågeldirektivet	Bernkonventionen	CMS / AEW	Fridlyst
Hasselmus*) (<i>Muscardinus avellanarius</i>)		■		■		■
Dammfladdermus (<i>Myotis dasycneme</i>)	■	■	■	■	■	■
Fransfladdermus (<i>Myotis nattereri</i>)	■	■	■	■	■	■
Dvärgpipistrell (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)			■	■	■	■
Trollpipistrell (<i>Pipistrellus nathusii</i>)		■	■	■	■	■
Nordfladdermus (<i>Eptesicus nilssonii</i>)		■	■	■	■	■
Gråskimlig fladdermus (<i>Vespertilio murinus</i>)		■	■	■		■
Större brunfladdermus (<i>Nyctalus noctula</i>)		■	■	■	■	■
Vattenfladdermus (<i>Myotis daubentoni</i>)		■	■	■	■	■
Mustasch-/taigafladdermus (<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>)		■	■	■	■	■
Brunlångöra (<i>Plecotus auritus</i>)		■	■	■	■	■
Berguv (<i>Bubo bubo</i>)	■		■	■		■
Drillsnäppa (<i>Actitis hypoleucos</i>)				■	■	■
Duvhök (<i>Accipiter gentilis</i>)	■			■	■	■
Fiskgjuse (<i>Pandion haliaetus</i>)			■	■	■	■
Gröngöling (<i>Picus viridis</i>)	■			■		■
Gulsparr (<i>Emberiza citrinella</i>)	■			■		■
Göktyta (<i>Jynx torquilla</i>)				■		■
Havsörn (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	■		■	■	■	■
Hornuggla (<i>Asio otus</i>)				■		■
Hussvala (<i>Delichon urbicum</i>)	■			■		■
Kungsfiskare (<i>Alcedo atthis</i>)	■		■	■		■
Kungsfågel (<i>Regulus regulus</i>)	■			■	■	■
Lärkfalk (<i>Falco subbuteo</i>)				■	■	■
Mindre hackspett (<i>Dendrocopos minor</i>)	■			■		■
Pilgrimsfalk (<i>Falco peregrinus</i>)	■		■	■	■	■
Rosenfink (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	■			■		■
Skräntärna (<i>Hydroprogne caspia</i>)	■		■	■	■	■
Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	■		■	■		■

*) Iakttagelsen bör bekräftas med fler fynd.

→ → →

Funna naturvårdsarter

(till och med oktober 2015)

	Rödlistad	EU art och habitat	EuroBats / Fågeldirektivet	Bernkonventionen	CMS / AEWA	Fridlyst
Stare (<i>Sturnus vulgaris</i>)	■		■			■
Svart röstjärt (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	■			■	■	■
Sånglärka (<i>Alauda arvensis</i>)	■			■		■
Sävspurv (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	■			■		■
Tornseglare (<i>Apus apus</i>)	■			■		■
Törnskata (<i>Lanius collurio</i>)			■	■		■
Hasselsnok (<i>Coronella austriaca</i>)	■	■		■		■
Huggorm (<i>Vipera berus</i>)				■		■
Snok (<i>Natrix natrix</i>)				■		■
Skogsödlä (<i>Zootoca vivipara</i>)				■		■
Kopparödlä (<i>Anguis fragilis</i>)				■		■
Större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>)		■		■		■
Mindre vattensalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>)				■		■
Vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>)				■		■
Vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>)			■	■		■
Åkergroda (<i>Rana arvalis</i>)			■	■		■

Funna naturvårdsarter

(till och med oktober 2015)

	Rödlistad	EU art och habitat	EuroBats / Fågeldirektivet	Bernkonventionen	Signalart	Fridlyst
Ekoxe (<i>Lucanus cervus</i>)		■		■		■
Reliktbock (<i>Nothorhina muricata</i>)	■				■	
Mindre bastardsvärmare (<i>Zygaena viciae</i>)	■					
Ängsmetallvinge (<i>Adscita statices</i>)	■					
Knärot (<i>Goodyera repens</i>)	■				■	■
Ask (<i>Fraxinus excelsior</i>)	■					
Skogsalm (<i>Ulmus glabra</i>)	■					
Grönvit nattviol (<i>Platanthera chlorantha</i>)						■
Revlummer (<i>Lycopodium annotinum</i>)		■				■
Blåmossa (<i>Leucobryum glaucum</i>)		■			■	
Krusig ulota (<i>Ulotia crispa</i>)					■	
Tallticka (<i>Phellinus pini</i>)	■				■	
Ekticka (<i>Phellinus robustus</i>)	■					
Motaggsvamp (<i>Sarcodon squamosus</i>)	■				■	
Blodsopp (<i>Boletus luridiformis</i>)					■	
Blomkålssvamp (<i>Sparassis crispa</i>)					■	
Grovticka (<i>Phaeolus schweinitzii</i>)					■	
Vedspik (<i>Calicium abietinum</i>)	■					

Däggdjur

Hasselmus *)

MUSCARDINUS AVELLANARIUS

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet (med bevarandestatus "otillfredsställande")
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst i hela landet

I mars 2015 gjordes ett intressant fynd: Ett bo av gräs vars uppbyggnad, storlek och platsen det hittades på antyder att man inte kan utesluta att det är ett s.k. sommarbo av hasselmus. Då djuret självt är mycket skyggt och svårt att få syn på, är just fynd av sommarbon ett vanligt sätt att bekräfta förekomst av hasselmus.

Fyndet har granskats av Leif Lithander, biolog vid Göteborgs naturhistoriska museum, och Donald Blomqvist, biolog vid Göteborgs Universitet.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Områdets ålder och rikt varierade natur gör det lämpligt för hasselmusen. Trycket från predation av tamkatter bedöms också för närvarande vara begränsat. En exploatering med villabebyggelse innebär vanligen att även antalet lösspringande katter ökar. Skadan som de gör på hasselmusbestånd kan vara betydande och traktvis mycket negativ.

Uppgiftslämnare

Agneta Anderson, Biologiska sällskapet i Oskarshamn

Marit Stigsdotter, Vånevik

Foto: Danielle Schwarz, Wikimedia

*) Iakttagelsen bör bekräftas med fler fynd. Fyndpricken är ej med på samlingskartorna.

Hasselmusen är beroende av buskar och sly för skydd och näring. Om områden med risig och tät undervegetationen försvinner försämras dess överlevnadsmöjligheter kraftigt.

Däggdjur

Hasselmus *)

MUSCARDINUS AVELLANARIUS

Hasselmusen förekommer sällsynt och lokalt i södra och mellersta Sverige. På grund av fragmentarisering av lämpliga habitat har den blivit allt mer sällsynt. Vägar, öppna marker och vattendrag blir lätt hinder för hasselmössens spridning och bidrar ytterligare till att splittra upp bestånden. Det är därför viktigt att skydda lokala populationer. Försvinner den från ett område kan det vara för gott.

Foto: Mart Stigsdotter (samliga bilder)

Små, öppna ängsytor med skogsbyn, blandad löv- och barrskog och täta taggiga snår av bland annat spirea och slån är idealiska hasselmusbiotoper. Det är i ett sådant område boet har hittats.

Däggdjur

Dammfladdermus

MYOTIS DASYNOME

rödlistad
starkt
hotad

EU
art- och
habitat

Euro
Bats

EU
BERN
konvention

FN
CMS

fridlyst

✳ **Är globalt rödlistad av IUCN Red List och klassad som "Near Threatened" (NT)**

✳ **Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "starkt hotad" (EN)**

✳ **Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet (med bevarandestatus "otillfredsställande")**

✳ **Skyddad enligt EuroBats**

✳ **Skyddad enligt Bernkonventionen**

✳ **Skyddad enligt CMS-fördraget**

✳ **Fridlyst i hela landet**

Hotbedömning enligt IUCN Red List 2015

IUCN Red List skriver "It is rarely abundant, and **ranks among the rarest bat species in Europe**. ... the species is reported as seriously declining in much of Europe."

Det innebär att vi i Sverige har ett internationellt och globalt ansvar att skydda dammfladdermusen och dess biotoper!

Gammelskogsområdets betydelse för arten

ArtDatabanken skriver "Dammfladdermusen jagar insekter över sjöar och vattendrag samt även långt ute till havs. Den jagar stundom även över land. ... Vid Östersjön ses den regelbundet jaga över vikar och fjärdar."

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

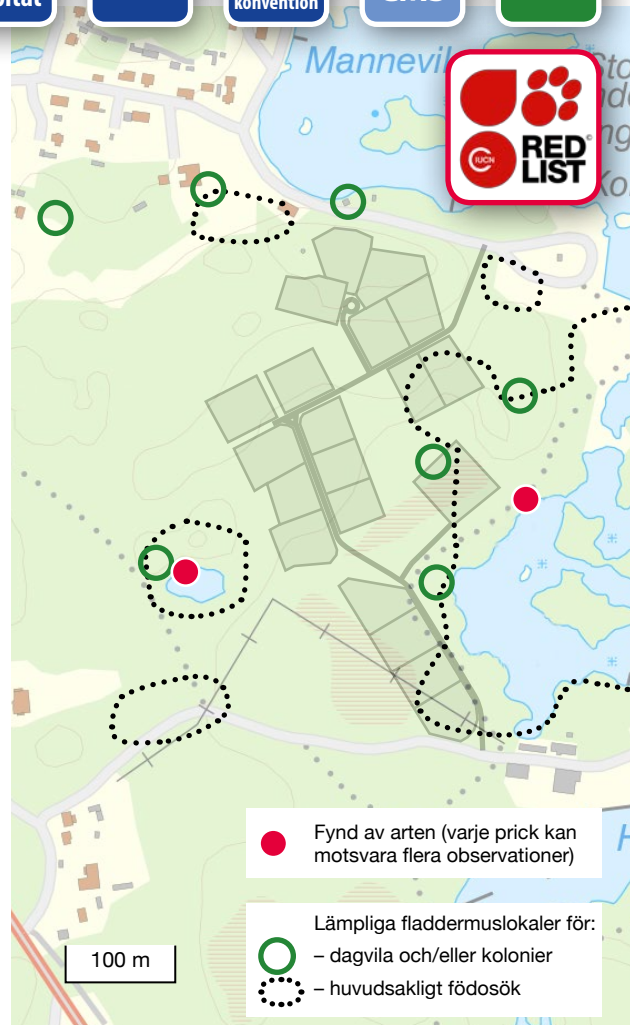

Foto: Gilles San Martin, Wikimedia

Dammfladdermusen är en relativt stor fladdermus med en vingbredd på 20–30 cm.

Däggdjur

Fransfladdermus

MYOTIS NATTERERI

rödlistad
sårbar

EU
art- och
habitat

Euro
Bats

EU
BERN
konvention

FN
CMS

fridlyst

✳ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✳ *Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet (med bevarandestatus "otillfredsställande")*

✳ *Skyddad enligt EuroBats*

✳ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✳ *Skyddad enligt CMS-fördraget*

✳ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Arten har speciella miljökrav och har tveklöst minskat kraftigt sedan tillförlitliga data finns tillgängliga på 1970-talet."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Nyare observationer visar att arten uppträder i skogsbygder med inslag av sumpskog, granskog, björkskog m.m., men undviker att jaga över stora öppna ytor."

Gammelskogen har just denna blandning av lämpliga biotoper.

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

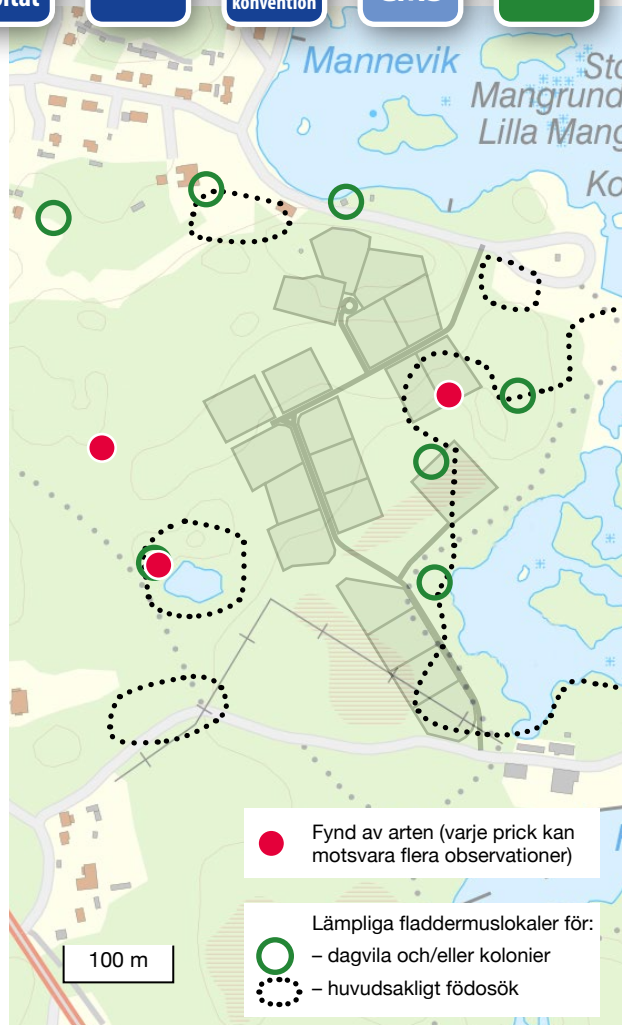

Foto: Guido Gerding, Wikimedia

Fransfladdermusen kan också springa omkring på marken där den hittar småkryp genom att lyssna efter prassel.

Däggdjur

Dvärgpipistrell

PIPISTRELLUS PYGMAEUS

- Skyddad enligt EuroBats
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Fridlyst i hela landet

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Dvärgpipistrellens förekomst begränsas av tillgången på insekter. Våtmarker i kombination med vissa skogstyper och betesmarker är ofta rika på insekter och kan attrahera ett stort antal individer. Lövrika områden i anslutning till sjöar, dammar och myrmarker är ofta mycket gynnsamma jaktområden. Arten föredrar att jaga i grupp och efter solnedgång.

Dvärgpipistrellen behöver, som de flesta fladdermöss, håligheter och skrymslen som är varma och väl skyddade från rovdjur, där de kan bilda kolonier och vila under dagtid. Det kan vara i äldre träd med grova stammar, skrovlig och lös bark och i hålträd.

Dvärgpipistrellen kan bilda stora kolonier på upp till 400 individer.

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

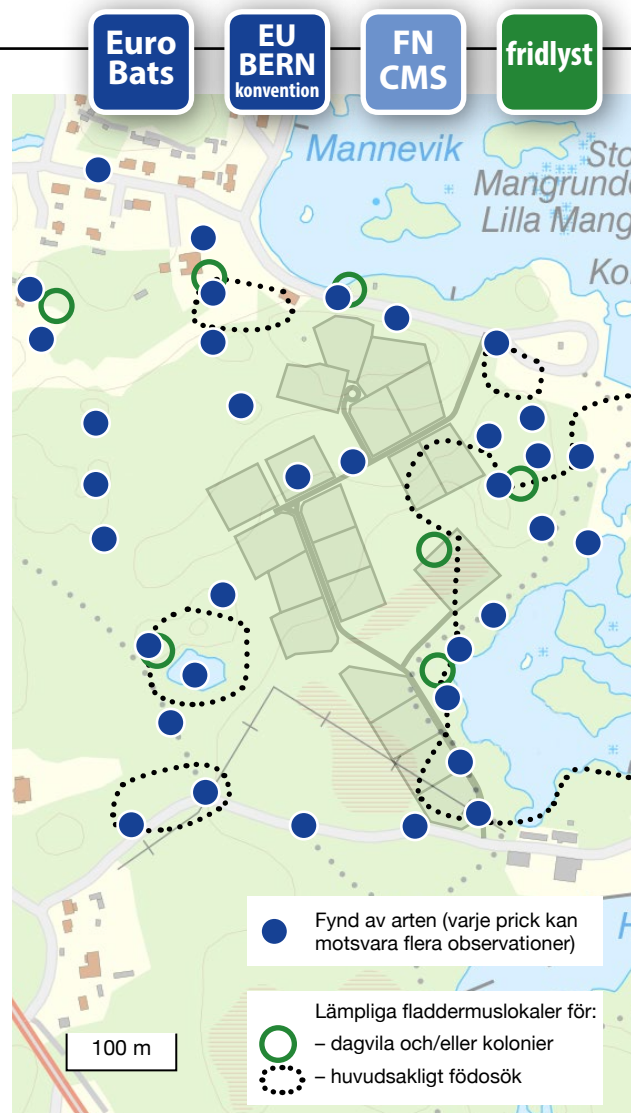

Foto: Evgeniy Yakhontov, Wikimedia

Dvärgpipistrellen är Europas minsta fladdermusart med en vingbredd upp till 25 cm och vikt upp till 8 gram. Just efter vinterdvalan kan den dock väga så litet som 3 gram.

Däggdjur

Trollpipistrell

PIPISTRELLUS NATHUSII

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet (med bevarandestatus "otillfredsställande")
- Skyddad enligt EuroBats
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Fridlyst i hela landet

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Trollfladdermusen har dagvisten i trädhåligheter, holkar, boningshus och lador. Arten företar långa flyttningar mellan sommar- och vintertillhållen. ... Trollfladdermusen jagar i gles, ofta högstammig skog, över skogsbilvägar, i gläntor, vid sjöstränder och i trädalléer. ... De främsta hoten torde vara avverkning av boträd samt överföring av lövskog till granskog."

Eftersom trollpipistrellen både flyttar och jagar insekter på hög höjd, råkar den också i större utsträckning än många andra arter ut för fatala kollisioner med vindkraftverk. Ett öde som den tyvärr också delar med dvärgfladdermus och gråskimlig fladdermus.

Ingen vet med säkerhet hur stor påverkan detta har på populationerna, men det gör sannolikt det övergripande skyddsbehovet än större för dessa arter.

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

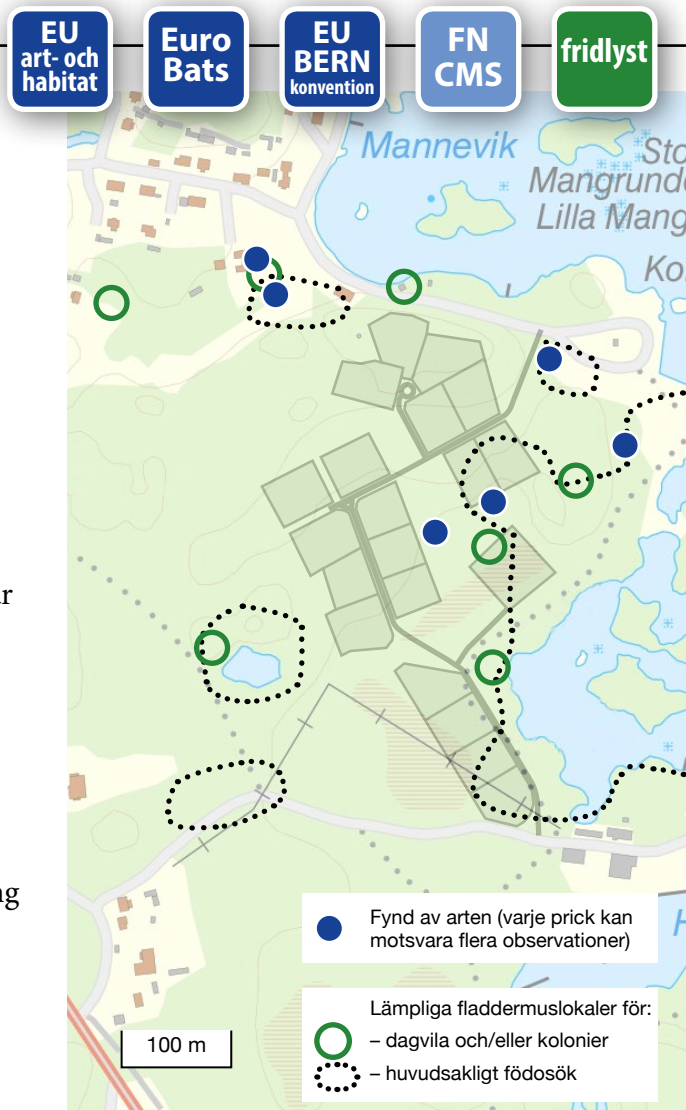

Foto: Mnoit, Wikimedia

Trollpipistrellen hör till de flyttande fladdermusarterna och i slutet av augusti och i september flyttar den ner till kontinenten.

Däggdjur

Nordfladdermus

EPTESICUS NILSSONII

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet
- Skyddad enligt EuroBats
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Fridlyst i hela landet

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver ”Den tidigare utmarks-skogen med olikåldriga och artrika trädbestånd och naturliga smågläntor ersätts nu av skogar med likåldriga monokulturer. Detta innebär att flera arter inte längre har acceptabla födosöksbiotoper i tillräcklig omfattning och knappast några boträd för kolonier.”

Nordfladdermusen bildar kolonier och det är inte ovanligt med upp till ett femtiotal enskilda individer.

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

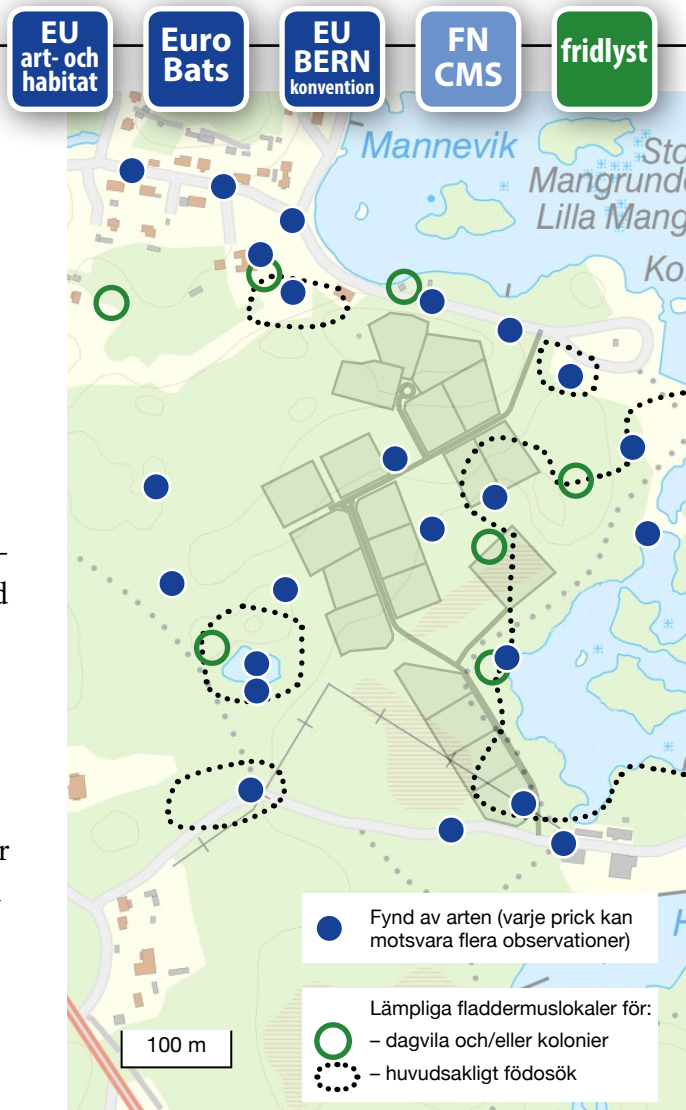

Foto: Mnoit, Wikimedia

Nordfladdermusen kan ibland vara dagaktiv, särskilt under höst och vår.

Däggdjur

Gråskimlig fladdermus

VESPERTILIO MURINUS

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet
- Skyddad enligt EuroBats
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst i hela landet

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Fladdermössen behöver hålträd, hackspetthål och lös bark både som viloplatser och för yngelkolonier. De kan också övervintra i gamla och grova träd. Dessa miljöer som tillhör naturskogen har under lång tid minskat kraftigt."

Gammelskogen har just denna blandning av lämpliga biotoper.

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

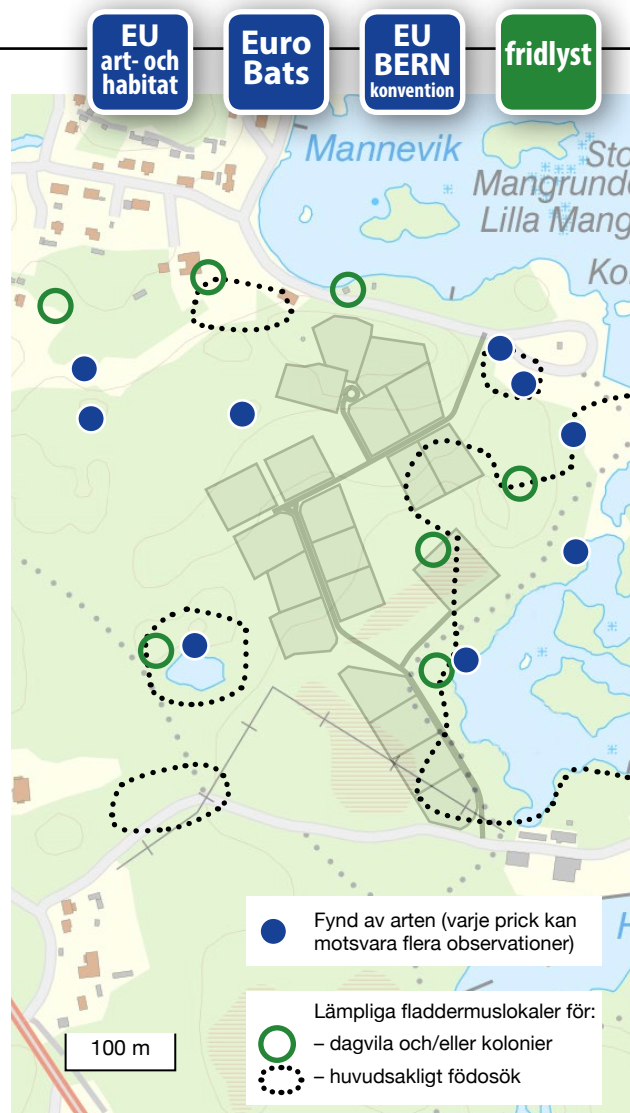

Foto: Rudo Jureček, flickr

Gråskimlig fladdermus börjar jaga strax efter solnedgången fram till gryningen. Dess karaktäristiska, högfrekventa parningsrop är hörbara för människan.

Däggdjur

Större brunfladdermus

NYCTALUS NOCTULA

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet
- Skyddad enligt EuroBats
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Fridlyst i hela landet

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Större brunfladdermus tillbringar dagvilan i ihåliga träd om sådana finns.

De flyttar i stort antal till kontinenten, men åtskilliga individer övervintrar också regelbundet i sydligaste i Sverige. Våneviks gammelskogs läge vid kusten och goda möjligheter till näringssök gör att den förmodligen är en viktig rastplats för flyttande större brunfladdermus som kommer norrifrån.

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

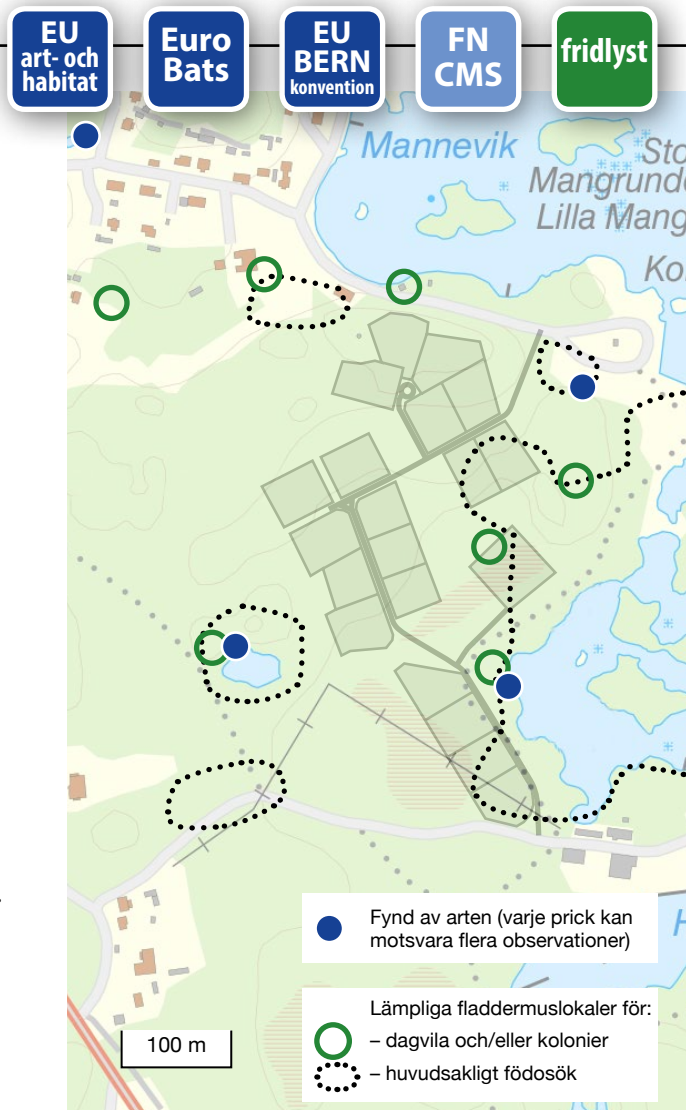

Foto: Dave, flickr

Större brunfladdermus övervintrar vanligen i ihåliga träd, men i brist på sådana kan den söka sig till byggnader.

Däggdjur

Vattenfladdermus

MYOTIS DAUBENTONI

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet
- Skyddad enligt EuroBats
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Fridlyst i hela landet

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Vattenfladdermusen lever framförallt vid sjöar och vattendrag, även saltvattensstränder. Den jagar i små gläntor och bryn, både i barr- och lövskog och gärna i krontakets luckor.

Vattenfladdermusen är en av minst sex arter som säkert är påvisade som kolonibildande, ynglande eller territoriehävdande i gammelskogsområdet.

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

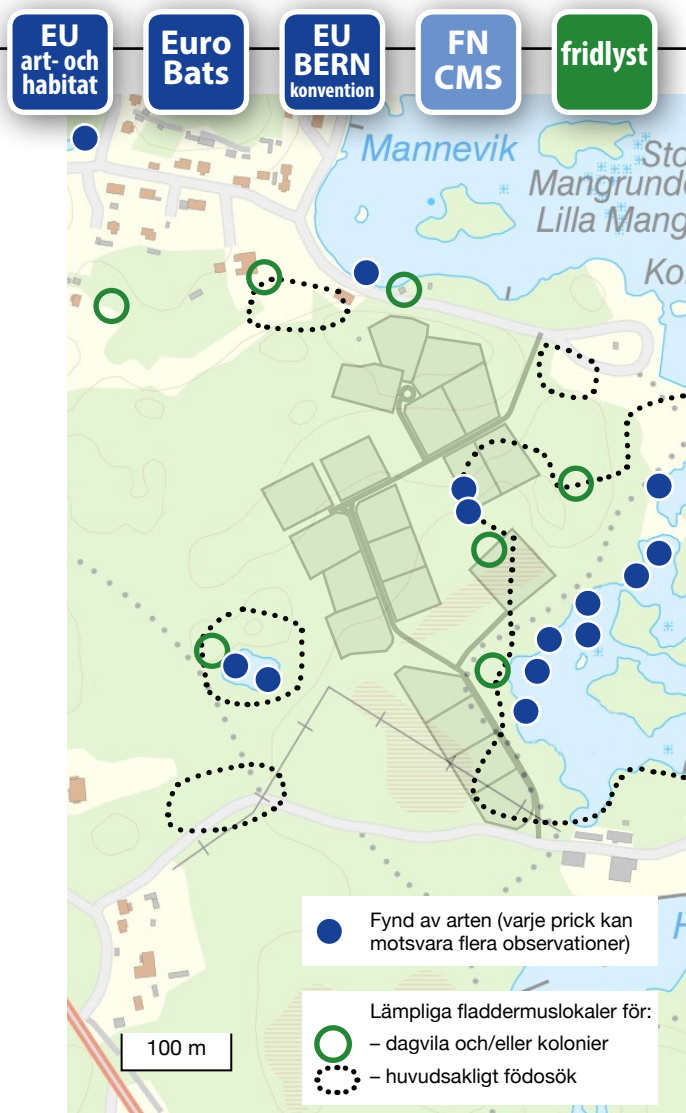

Foto: Gilles San Martin, Wikimedia

Vattenfladdermusen kan fanga insekter både i luften och på vattenytan. När den fångar insekter på vattnet kan man se det genom att det blir ringar på ytan när den tar bytet med fötterna.

Däggdjur

Mustaschfladdermus/ taigafladdermus *)

MYOTIS MYSTACINUS/

MYOTIS BRANDTII

- Skyddade enligt Art- och habitatdirektivet **)
- Skyddade enligt EuroBats **)
- Skyddade enligt Bernkonventionen **)
- Skyddade enligt CMS-fördraget **)
- Fridlysta i hela landet **)

*) För att skilja på dessa båda närstående arter krävs nätfångst och morfologisk bestämning. Eftersom inventeringen genomförts med hjälp av fladdermössens läten gäller de här observationerna kollektivt för mustaschfladdermus och taigafladdermus.

**) Gäller båda arterna

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

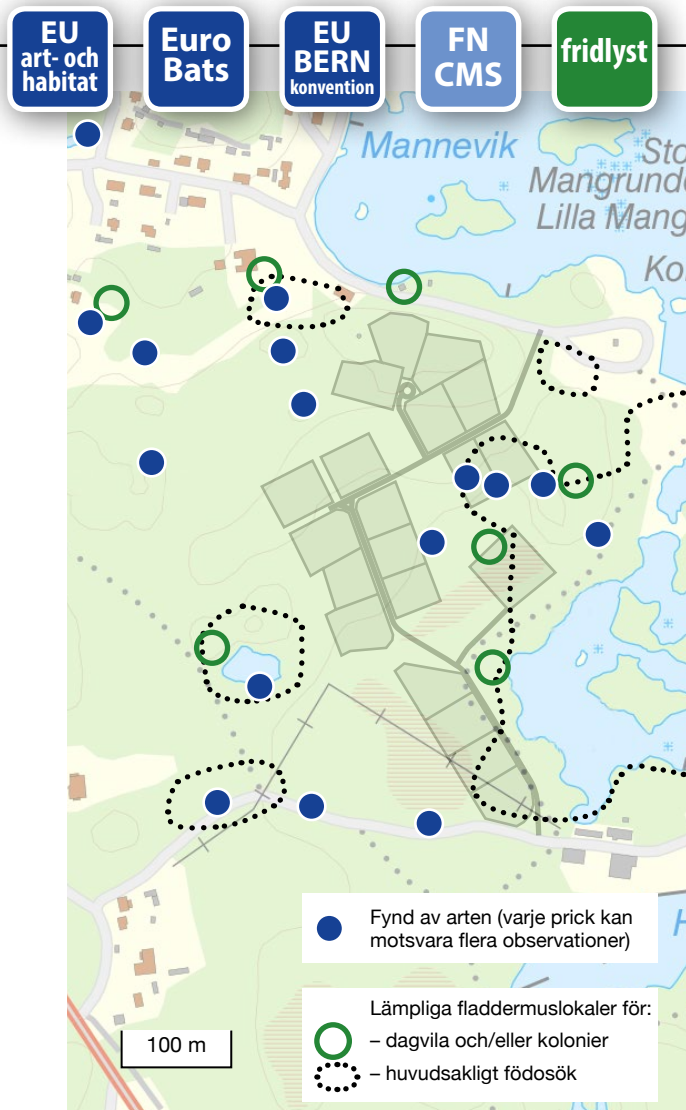

Foto: Gilles San Martin, Wikimedia

Mustaschfladdermus

Foto: Algirdas, Wikimedia

Taigafladdermus

Däggdjur

Brunlångöra

PLECOTUS AURITUS

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet
- Skyddad enligt EuroBats
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Fridlyst i hela landet

Brunlångörat jagar nära växtlighet med tyst jakt. Den har alltså ingen ekolokalisation påkopplad utan lyssnar efter bytenas ljud, därav de stora öronen. Därför kan de fånga nattfjärilar som annars hör och blir varnade av fladdermössens ekolokaliseringsläten. De kan även plocka sittande byten från blad och kan då stå stilla i luften och rytla.

Arten använder också, till skillnad från de flesta andra fladdermöss, sin syn för att fånga insekter. En förmåga som den också delar med nordfladdermusen.

Anlitad fladdermusinventerare

Espen Jensen, naturkonsult, Hallaröd

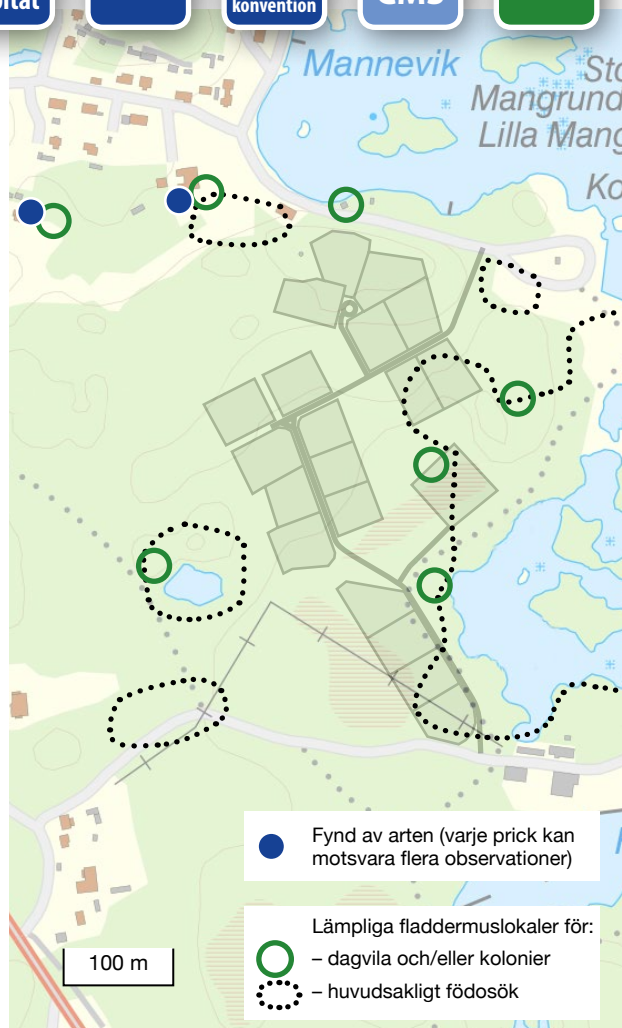

Foto: Mnoit, Wikimedia

Som namnet antyder har brunlångöra mycket stora öron, upp till 40 mm långa, alltså nästan lika långa som fladdermusen är stor.

Fåglar

Berguv

BUBO BUBO

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✿ *Skyddad enligt Fågeldirektivet*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Berguv bedömdes som 'Nära hotad' 2010, men en påtaglig populationsminskning har skett under senare tid vilket innebär att den nu kategoriseras som 'Sårbar'."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Berguven är en stannfågel och drar därför nytta av gammelskogen året om.

Artadatabanken skriver "Berguven kan i allt högre utsträckning numera också häcka på mer eller mindre plan mark intill något stort stenblock, en rotvälta eller liknande. Under de senaste årtiondena har det också blivit allt vanligare med uvhäckningar i grustag, stenbrott och även sådana i full verksamhet..."

Häckningsstatus

Häckar i regionen.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

rödlistad
sårbar

EU
fågel-
direktiv

EU
BERN
konvention

fridlyst

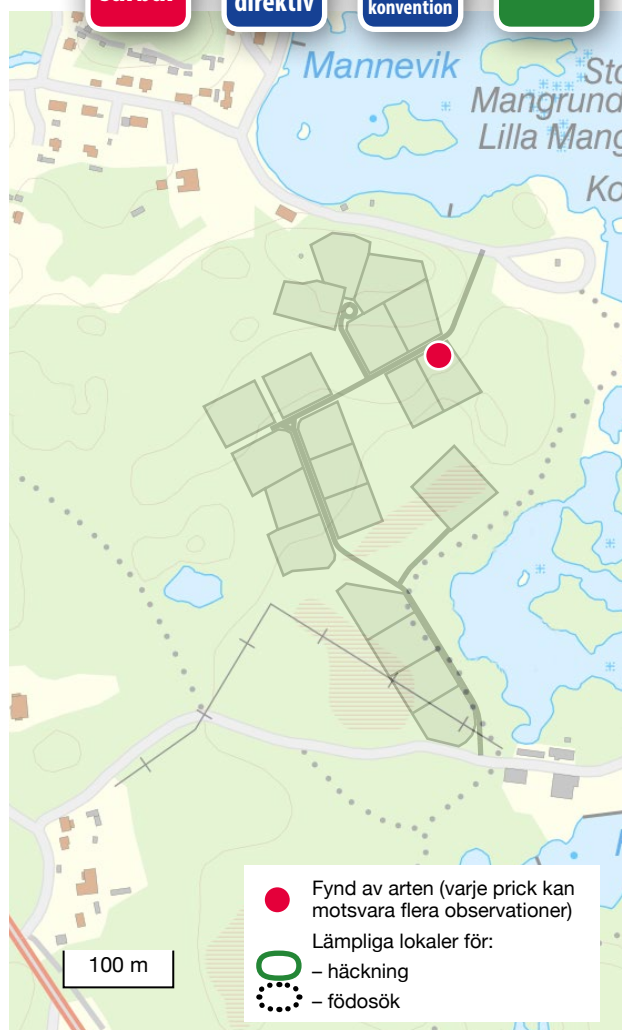

Foto: Kamil, Wikimedia

En av världens absolut största ugglearter med ett vingspann på upp till 170 cm. En synnerligen imponerande fågel!

Fåglar

Drillsnäppa

ACTITIS HYPOLEUCOS

- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Skyddad enligt AEWA-avtalet
- Fridlyst i hela landet

Artdatabankens hotbedömning 2015

”Drillsnäppan har minskat med 21 - 51 % de senaste 30 åren men endast marginellt de senaste 15 åren. ...”

Från att 2010 ha bedömts som ”Nära hotad” anses den för tillfället vara ”Livskraftig”. Artdatabanken skriver dock att det finns indikation på eller misstanke om populationsminskning som både beror på försämrade habitat för arten och minskande antal häckande par.

Som en av flera tänkbara orsaker till minskningen anges ökad störningsfrekvens från människor längs de stränder där de häckar.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artdatabanken skriver ”Drillsnäppa häckar längs steniga och grusiga stränder, gärna med ett visst sandinslag, längs rinnande vatten och vid näringsfattiga sjöar över hela landet. I Östersjöns skärgårdsområden häckar drillsnäppan längs kala klipp- eller stenstränder på skogsklädda öar och i kustområdena verkar den föredra stränder som gränsar mot täta albestånd. ... En majoritet av bona ligger i nära anslutning till strandkanten (i genomsnitt ca 10 m).”

Häckningsstatus

Häckar i anslutning till gammelskogen.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

Foto: Juan Emilio, Wikimedia

Födan består av insekter, spindlar, mollusker, ringmaskar och kräftdjur, vilka plockas från marken eller i vattenbrynet.

Fåglar

Duvhök

ACCIPITER GENTILIS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Skyddad enligt CMS-fördraget*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Eftersom duvhöken helst häckar i gammal, slutavverkningsskogen, är dess häckningsplatser i princip alltid mer eller mindre hotade."

"Arten har tidigare inte uppfyllt kriterierna för att rödlistas, men enligt svensk häckfågeltaxering har en tydlig minskning skett under de senaste 18 åren vilket medför placering i kategori 'Nära hotad'."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Duvhöken är en stannfågel och drar därför nytta av gammelskogen året om.

Artadatabanken skriver "Duvhökens jaktteknik gör den beroende av landskapets utformning och sammansättning och dess preferens för gammal skog tyder på att den är anpassad till att jaga i skog som är 'lagom' tät; i öppnare biotoper, t.ex. hyggen, kommer dess jaktteknik inte till sin rätt och i tätare biotoper, t.ex. ungskogar, har den relativt stora duvhöken svårt att manövrera."

Häckningsstatus

Häcker i regionen. Gammelskogsområdet erbjuder lämpliga häckningsmiljöer.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

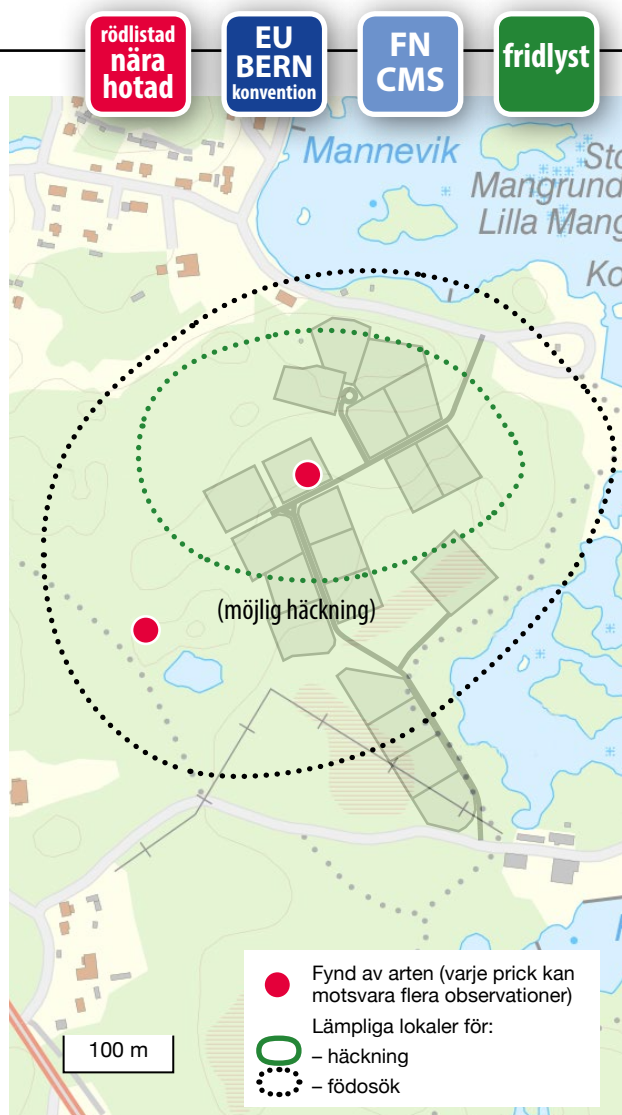

Foto: Norbert Kemtner, Wikimedia

Duvhöken jaktteknik går ut på att sitta stilla och spana av området efter lämpliga byten och sedan göra en snabb attack.

Fåglar

Fiskgjuse

PANDION HALIAETUS

- Skyddad enligt Fågeldirektivet
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Fridlyst i hela landet

Trots fridlysning har den svenska populationen minskat sedan 1990-talet, utan att forskningen entydigt kunnat påvisa varför. Den svenska fiskgjusestammen motsvarar 40% av hela det europeiska beståndet, varför Sverige har ett speciellt ansvar för artens framtid.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Fiskgjusen häckar vid sötvattensjöar och ibland nära bräckt vatten kring kusterna och bygger sina bon i breda trädkronor, företrädesvis tallar. Boet, som byggs på från år till år, kan bli flera meter högt. Gammelskogens strand har lämpliga vikar för födosök.

Tall är tveklöst det boträd som ett fiskgjusebo främst förknippas med, och generellt anses detta trädslag vara bäst. Det handlar då om äldre tallar som slutat växa på höjden och där grenverket i toppen hunnit utvecklas och blivit kraftigt. För ett återskapande av lämpliga boträd i strandnära miljöer lär inte gällande strandskyddsbestämmelser räcka. För det krävs strandavsnitt tämligen ostörda av mänskliga aktiviteter.

Häckningsstatus

Häckar i närområdet.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

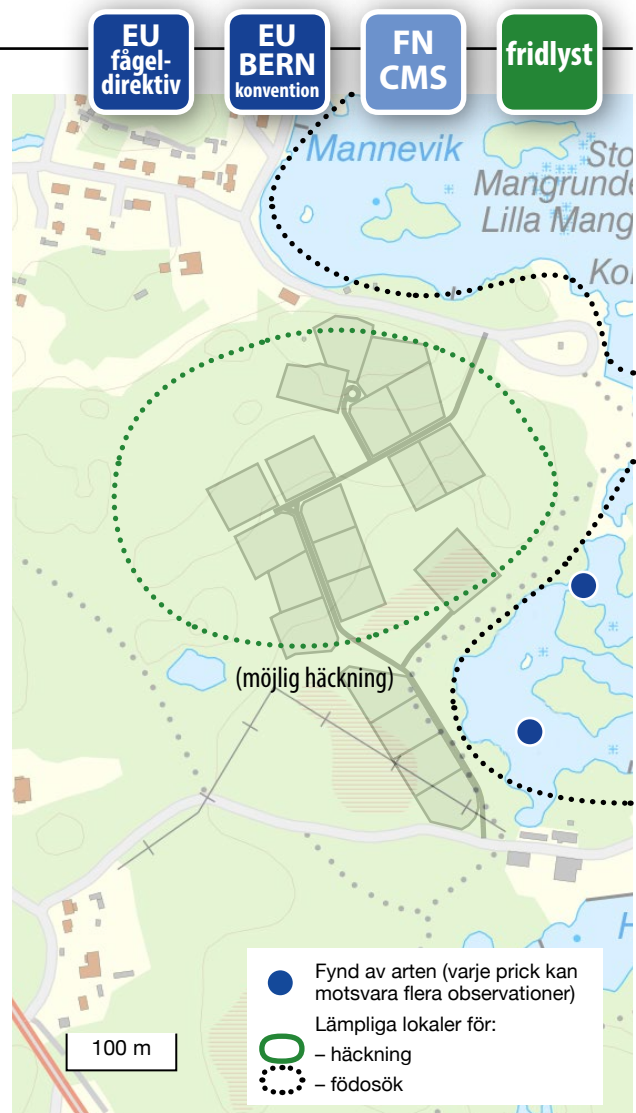

Foto: Peter Massas, Wikimedia

Fiskgjusens vingar är långa och smala och endast kungsörn och havsörn har större vingspann.

Fåglar

Gröngöling

PICUS VIRIDIS

✿ År rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)

✿ Skyddad enligt Bernkonventionen

✿ Fridlyst i hela landet

Art databankens hotbedömning 2015

"Största hotet är troligen försämrad kvalitet på häckningsmiljöerna. ... Särskilt problematiskt är igenväxning av ekhagar och trädklädda betesmarker. ... De allt tätare skogarna minskar arealen lämplig häckningsterräng, och pågående igenväxning med gran i lövskog är troligen också mycket negativt, liksom avverkning av boträd."

"Minskningstakten har uppgått till 25% under de senaste 15 åren."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Gröngölingen är en stannfågel och därför beroende av gammelskogen året om.

Art databanken skriver "Den föredrar glesa skogar, men undviker normalt barrskog om det inte är ett starkt inslag av lövträd. Lokalt förekommer den också i parker i tätorter. Annars undviker den människans närmaste boningar, utan att egentligen vara skygg. Häckar ibland i påfallande öppna landskap förutsatt att det finns dungar, alléer eller dylikt av tillräcklig omfattning. Arten är en utpräglad specialist på myror, som den huvudsakligen tar på marken."

Häckningsstatus

Häckar i gammelskogsområdet som erbjuder många lämpliga häckningsmiljöer i löv- och blandskog.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

rödlistad
nära
hotad

EU
BERN
konvention

fridlyst

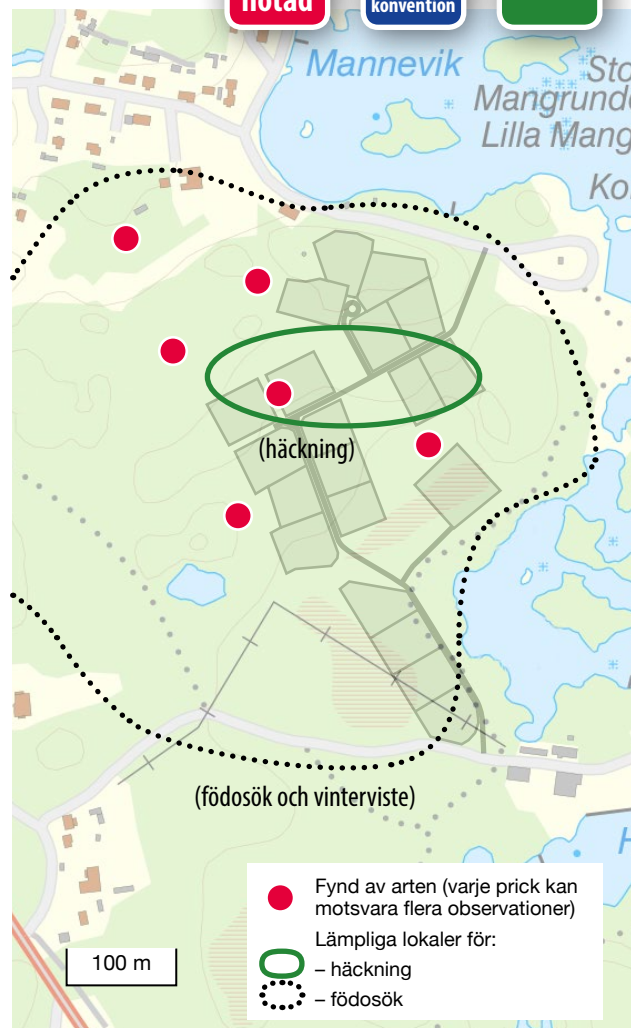

Foto: OhWen, Wikimedia

Gröngölingen befinner sig ofta på marken, till skillnad från de flesta andra hackspettar och dess huvudföda är myror.

Fåglar

Gulsparv

EMBERIZA CITRINELLA

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Populationens nuvarande storlek är endast drygt hälften av dess storlek för 30 år sedan. Minskningstaktens omfattning under de senaste tio åren medför att den nu uppfyller kriterierna för att rödlistas som 'Sårbar'."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Gulsparven är en stannfågel i södra Sverige och därför beroende av gammelskogen året om.

Artadatabanken skriver "Häckar i olika typer av öppna miljöer med inslag av träd och buskar. Talrikast i anslutning till jordbruksmarker i södra och mellersta Sverige samt utmed norrlandskusten. Den är också vanlig på hyggen (särskilt sådana med enstaka kvarlämnade träd), kraftledningsgator och andra öppna eller halvöppna områden, dock helst i närheten av odlingsmarker."

Födan består hos vuxna gulsparvar till helt övervägande del av frön och växtdelar. Ungarna matas på insekter, framför allt fjärilar (larver och imagos), skalbaggar och steklar. Den är därför beroende av varierade miljöer för födosök och häckning.

Häckningsstatus

Häckar i gammelskogsområdet som erbjuder lämpliga häckningsmiljöer, t.ex. strandängar och dungar och gläntor i skogsmark.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

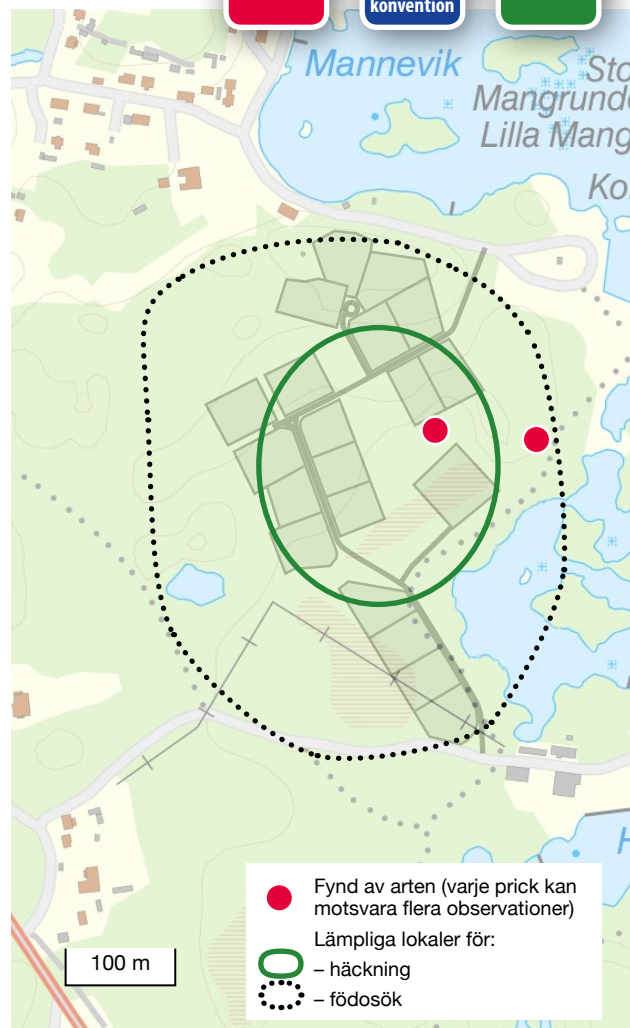

Foto: Malene Thyssen, Wikimedia

I södra och mellersta Sverige är gulsparven stannfågel och får vintertid sällskap av nordligt häckande fåglar.

Göktyta

JYNX TORQUILLA

• *Skyddad enligt Bernkonventionen*

• *Fridlyst i hela landet*

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Göktytan föredrar lövdominerade parker, hagmarker och trädgårdar där även tuvmyror, som är en viktig födokomponent, förekommer. Favoritträd för häckning anses vara mycket gamla fruktträd. Göktytan är en hackspett som inte hackar ut egna bohål, vilket gör den beroende av gammal skog med gott om hålträd.

Läget för göktytan har förbättrats något på senare år och den bedöms nu som "livskraftig" av Artdatabanken. Populationen ligger dock på en låg nivå jämfört med situationen under 1980-talet och hotet mot artens biotoper är fortsatt stort.

Häckningsstatus

Häckar troligen i gammelskogsområdet som erbjuder idealiska häckningsmiljöer i form av en gammal fruktträdgård, igenväxande hagmark och hålträd.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

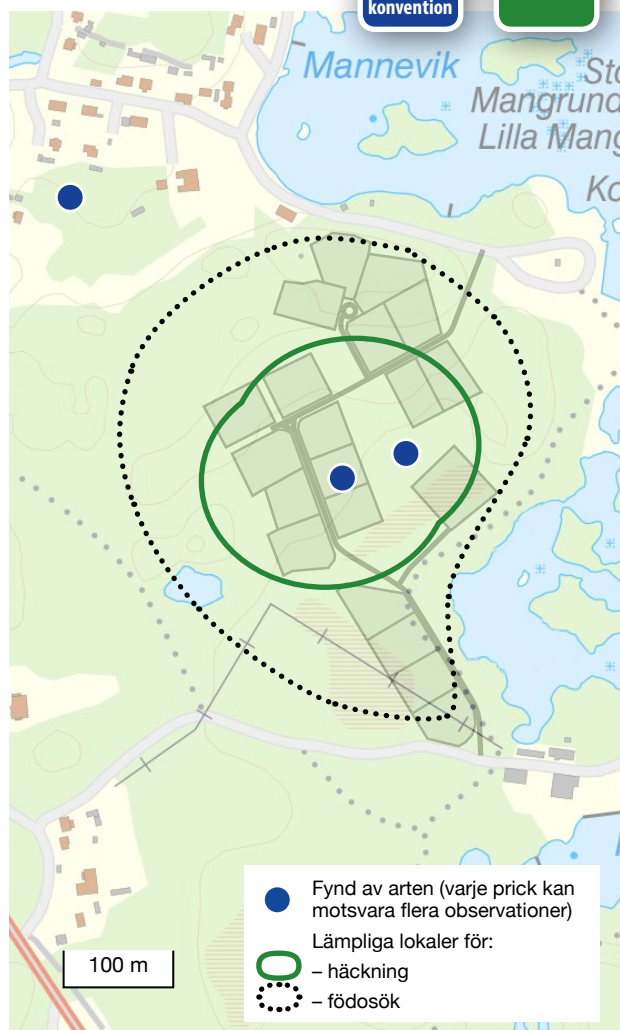

Foto: Arnstein Rønning, Wikimedia

Göktytan har ett märkligt beteende om den blir skrämmd eller hotad. Med slakt hängande hals vrider den huvudet fram och tillbaka i en ormliknande rörelse.

Fåglar

Havsörn

HALIAEETUS ALBICILLA

✳ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✳ *Skyddad enligt Fågeldirektivet*

✳ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✳ *Skyddad enligt CMS-fördraget*

✳ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"... Vidare är behovet av bärkraftiga träd för bobyggnad även i framtiden är en mycket viktig planeringsfråga. Genomsnittsåldern hos botallar vid svenska Ostkusten under 1970- och 80-talet var 160 år men har sannolikt redan nu sjunkit betydligt genom en brist på gamla träd. Frekvensen nybyggda bon i för svaga träd där boet rasat under häckningen har ökat markant under senare år i Syd- och Mellansverige."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Havsörnen är delvis en stannfågel och drar därför nytta av gammelskogsområdet året om.

Artadatabanken skriver "Havsörnen söker sin föda i första hand vid vatten och häckar i anslutning till kuster, sjöar och vattendrag, ofta på öar, men ibland även ganska långt från vatten. I Sverige byggs bona nästan uteslutande i träd, oftast tallar. ... Boet placeras oftast i trädets övre tredjedel eller direkt i toppen. Det kan genom årlig påbyggnad bli mycket stort – 2 meter i diameter och flera meter i höjd – vilket ställer särskilda krav boträden."

Häckningsstatus

Häckar i närområdet.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

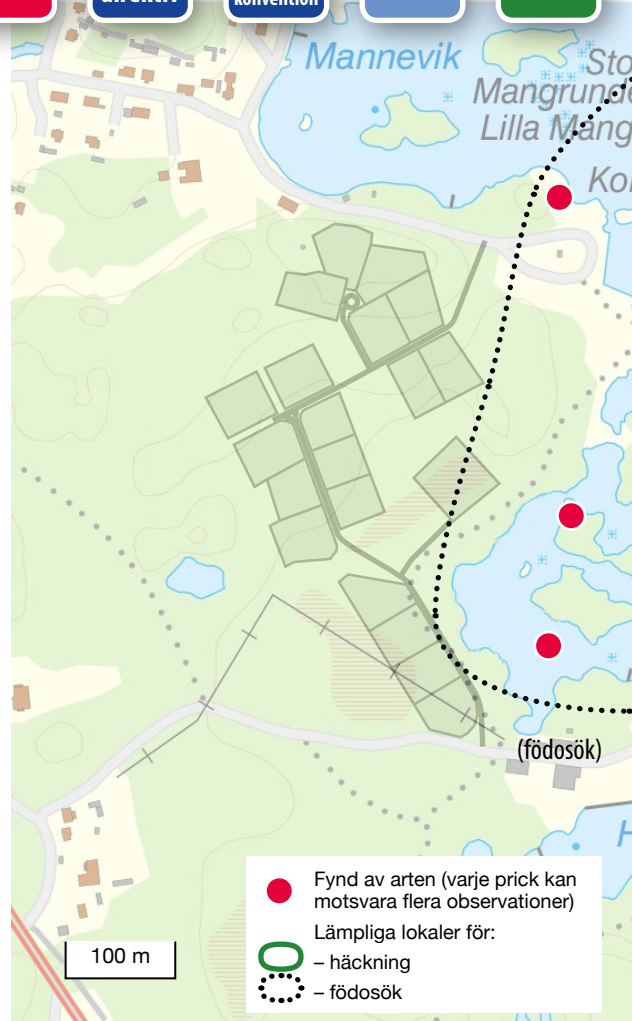

Foto: Littleisland lighthouse, Wikimedia

Havsörn är den största rovfågeln i Nordeuropa och en av de allra största i världen, med ett vingspann på närmare 2,5 meter.

Hornuggla

ASIO OTUS

• Skyddad enligt Bernkonventionen

• Fridlyst i hela landet

Artdatabankens hotbedömning 2015

”Beståndet har minskat med 10-30% de senaste 30 åren, men har troligen haft en någorlunda stabil population de senaste 15 åren.”

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Hornugglan placerar sitt rede i övergivna bon efter andra fåglar, exempelvis av kråkfåglar eller hökar och allra oftast i barrträd. Arten är generellt sett inte akut hotad i Sverige, men den gynnas starkt av naturen i gammelskogen.

Häckningsstatus

Häckar i gammelskogsområdet som erbjuder många lämpliga häckningsmiljöer.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

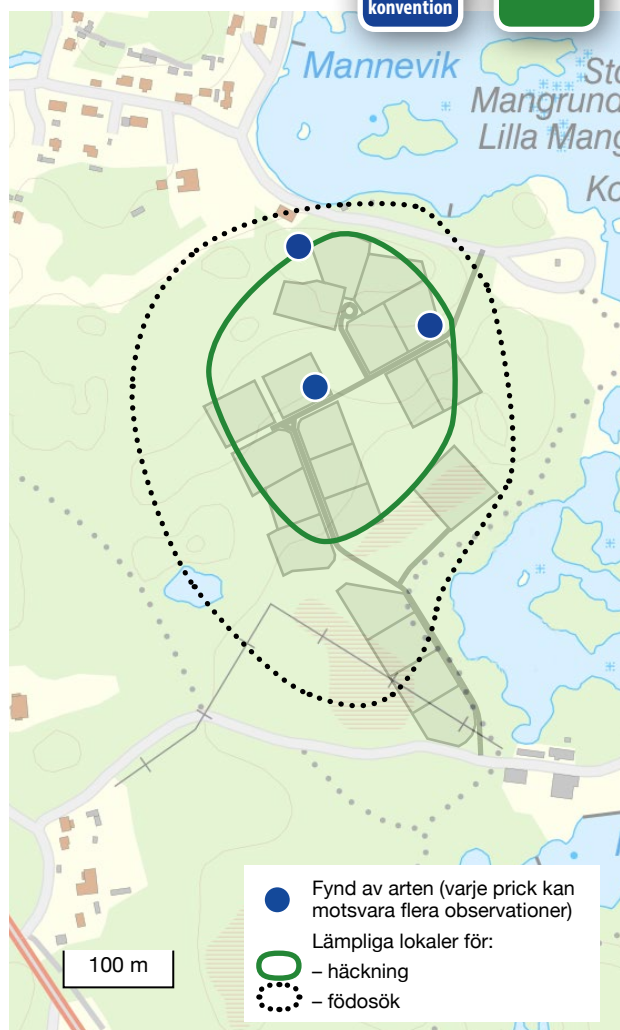

Foto: Ron Knight, Wikimedia

I mars kan man höra hannens enstaviga ”ho” som upprepas med jämna pauser på ett par sekunder. Juninätter kan ungarnas kvidande läte höras.

Fåglar

Hussvala

DELICHON URBICUM

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Under de senaste 30 åren har den svenska populationen minskat med 49-63%. ... Den minskning som registrerats under lång tid har accelererat under de senaste 12 åren."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artdatabanken skriver "Jämfört med ladusvalan tar den i genomsnitt mindre byten, födosöker på högre höjd och närmare boplatsen än ladusvalan."

Häckningsstatus

Häckar vid bebyggelse i omedelbar anslutning till gammelskogen.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

rödlistad
sårbar

EU
BERN
konvention

fridlyst

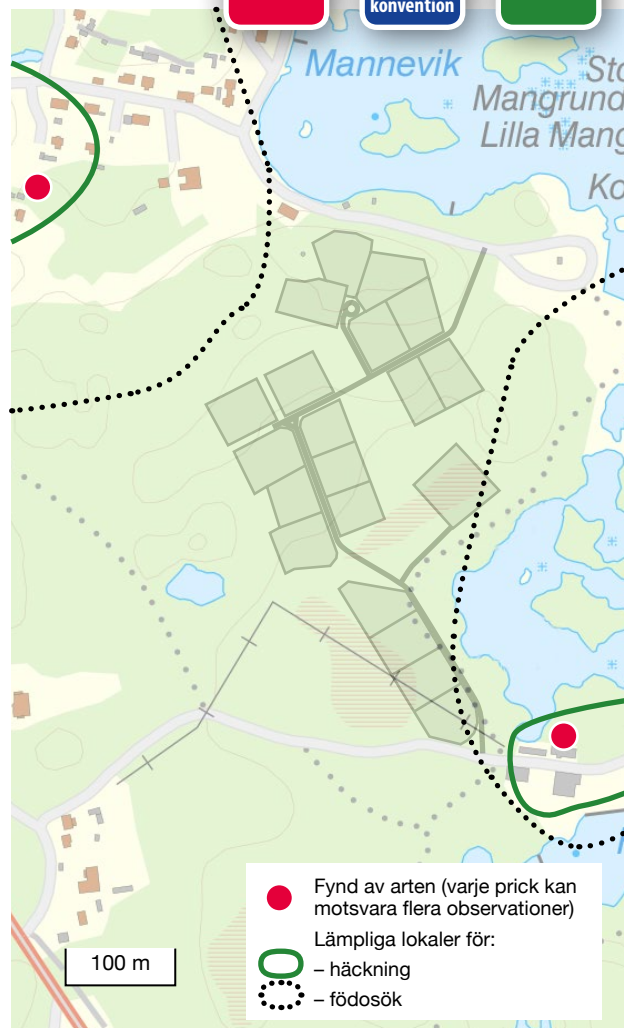

Foto: Ömar Rundöfsson, Wikimedia

Hussvalan födosöker uteslutande i luften där den fångar insekter, särskilt tvåvingar och bladlöss.

Fåglar

Kungsfiskare

ALCEDO ATTHIS

✳ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✳ *Skyddad enligt Fågeldirektivet*

✳ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✳ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Den förekommer sällsynt från Skåne till södra Värmland – södra Dalarna – södra Gästrikland. Antalet reproduktiva individer skattas till ca. 500. Stora mellanårsvariationer förekommer beroende på vintervädret i Mellaneuropa."

Arten har förmåga att repa sig efter stränga vintrar, men det krävs då att den har god tillgång till bra häcknings- och födosöksområden. Med tanke på det relativt låga genomsnittliga antalet individer är artens fortbestand i Sverige långt ifrån säkert.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Födan är fisk som fångas genom stört dykning från fiskeplatser på utskjutande grenar. Den måste ha stillastående eller långsamt rinnande vatten för att kunna fiska – starkt forsande bergsbäckar accepteras inte."

Häckningsstatus

Gammelskogsområdet har inga lämpliga häckningslokaler för kungsfiskare. Däremot är den lugna och ostörda miljön nere vid havsviken idealisk för fiskfångst, vilket de många observationerna visar.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

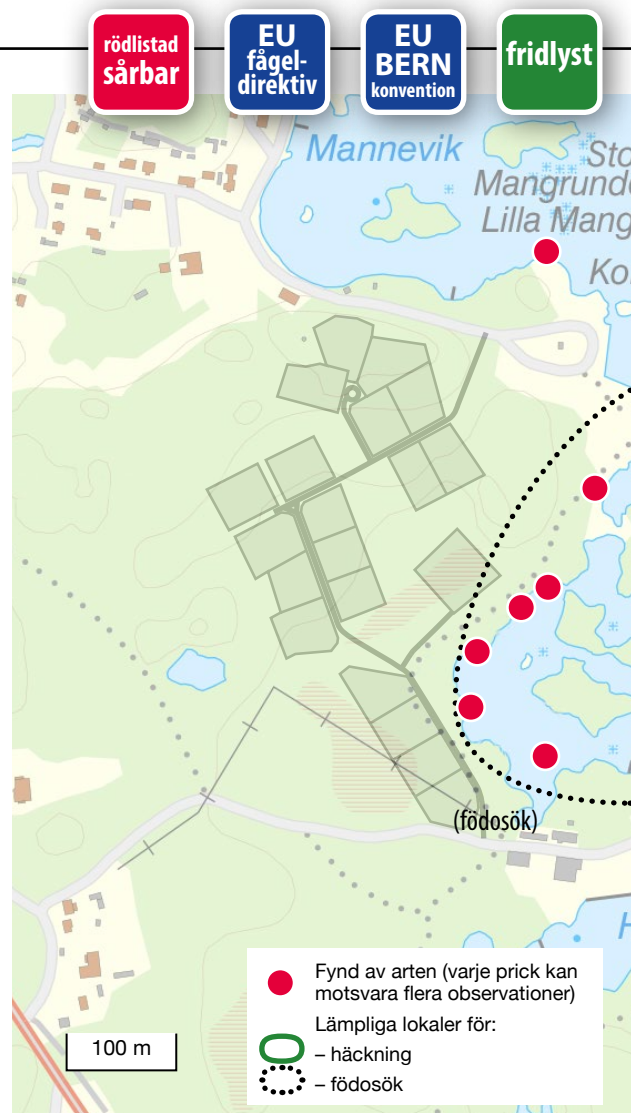

Foto: Pierre Dalcous, Wikimedia

En kungsfiskare kräver 60% av sin kroppsvikt i föda per dag. Den äter huvudsakligen småfisk, men den här har fångat ett grodyngel.

Fåglar

Kungsfågel

REGULUS REGULUS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Skyddad enligt CMS-fördraget*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Art databankens hotbedömning 2015

"Arten har minskat kontinuerligt i antal sedan 1990 och utifrån detta bedöms minskningen inte kunna förklaras av naturlig beståndsfuktuation."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Kungsfågeln är en stannfågel och därför beroende av gammelskogen året om.

Art databanken skriver "Kungsfågeln är i stort sett helt bunden barrskog, och främst granskog och granblandad skog. Granarna ger förmodligen både bättre möjligheter för födosök och ett bättre skydd. Den förekommer också i lägre tätheter i tallskog och i granblandad lövskog, och ibland behöver inte antalet granar vara stort för att hårbärgera ett par kungsfåglar. Arten kan därför häcka även i små, isolerade dungar ute på i övrigt öppen mark, granplanteringar på ner till 0,2 hektar kan ibland räcka. Reviren är med andra ord mycket små."

Häckningsstatus

Häcker i gammelskogsområdet som erbjuder flera lämpliga häckningsmiljöer.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

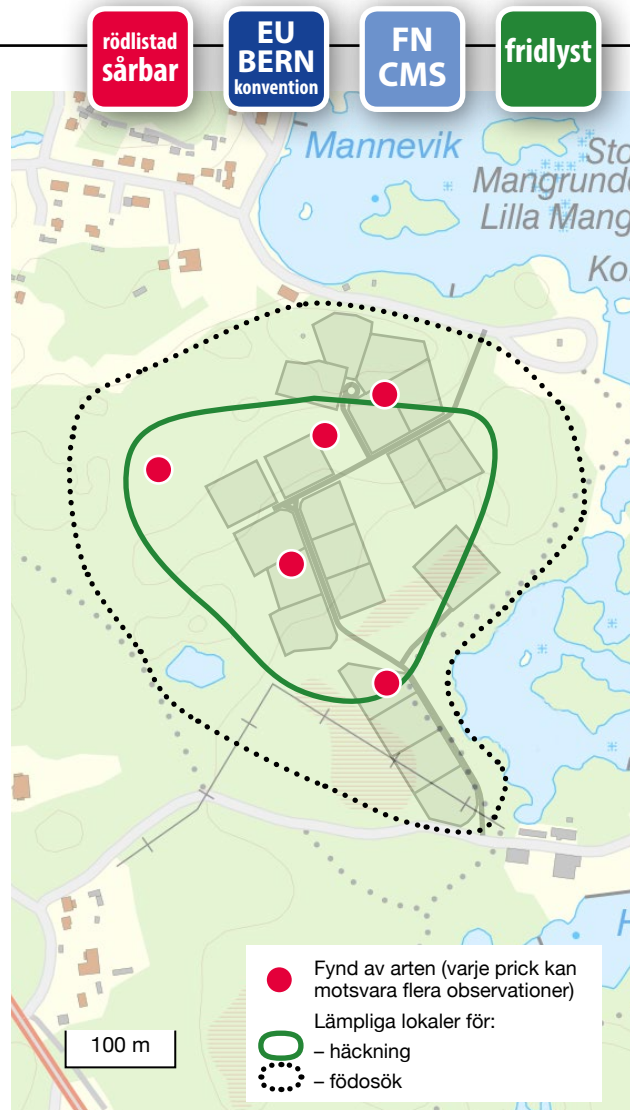

Foto: Missy Osborn, Wikimedia

Kungsfågeln är Europas minsta fågel med en längd på cirka 9 centimeter och en vikt på 5–6 gram.

Fåglar

Lärkfalk

FALCO SUBBUTEO

- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Skyddad enligt CMS-fördraget
- Fridlyst i hela landet

Lärkfalken häckar i dungar och skogsmark i anslutning till sjöar eller odlad bygd. Väljer gärna kråkfåglars övergivna bon och föredrar boplatser i höga tallar med öppna ytor runt omkring.

Namnet till trots lever den till stor del på stora insekter, t.ex. trollsländor, som fångas och ofta förtärs i flykten. Men den är fullt kapabel att även slå så kvicka luftakrobater som svalor och tornseglare.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Stammen av lärkfalk bedöms av Artdatabanken som "Livskraftig" för närvarande. Men detta gäller bara under förutsättning att dess livsmiljö – som gammelskogens mosaikartade biotoper – skyddas och bevaras.

Häckningsstatus

Häckar troligen i gammelskogsområdet som erbjuder flera lämpliga häckningsmiljöer.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

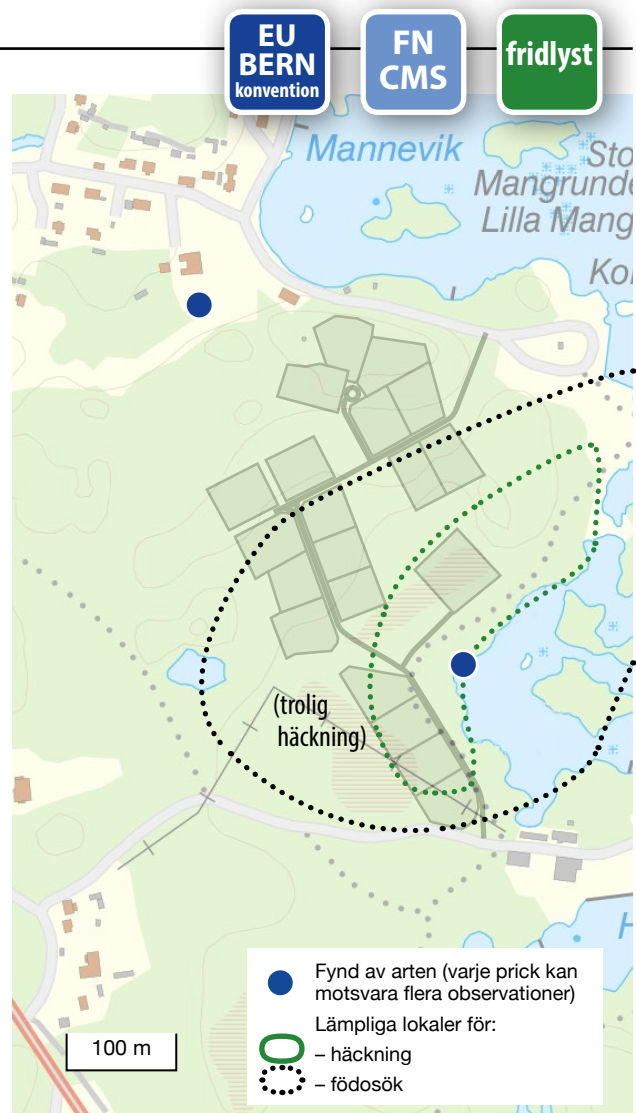

Foto: Rodrigo Saldanha de Almeida, Wikimedia

Även om lärkfalken inte är lika snabb som sin kusin och världsrekordhållare pilgrimsfalken, har den ändå noterats för imponerande 161 km/h!

Mindre hackspett

DENDROCOPOS MINOR

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Mindre hackspetten missgynnas av gallring i löv- och blandskogar, om lövträd tas bort. Vidare så missgynnas arten starkt genom avverkning av äldre lövträd, omföring av lövträdslundar och blandskogsbestånd till barrskog samt genom dränering och avverkning av al- och björkkärr."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Den mindre hackspetten är en stannfågel och därför beroende av gammelskogen året om.

Artadatabanken skriver "Mindre hackspetten lever i löv- och blandskog med förekomst av äldre lövträd, i södra Sverige särskilt ädellövträd. ... För häckning krävs döda lövträd, men boträd är sannolikt sällan en begränsande faktor. Istället tycks födotillgången under senvinter och vår vara en begränsande faktor."

Då den mindre hackspetten inte flyttar måste den ha god tillgång på lämplig föda året om. Under vinterhalvåret och våren utgörs födan till stor del av långhorningslarver och andra skalbaggs-larver som tas i och under bark på döda grenar.

Häckningsstatus

Häckar i äldre kulturbygd med parker och större trädgårdar. Gammelskogsområdet erbjuder många lämpliga häckningsmiljöer.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

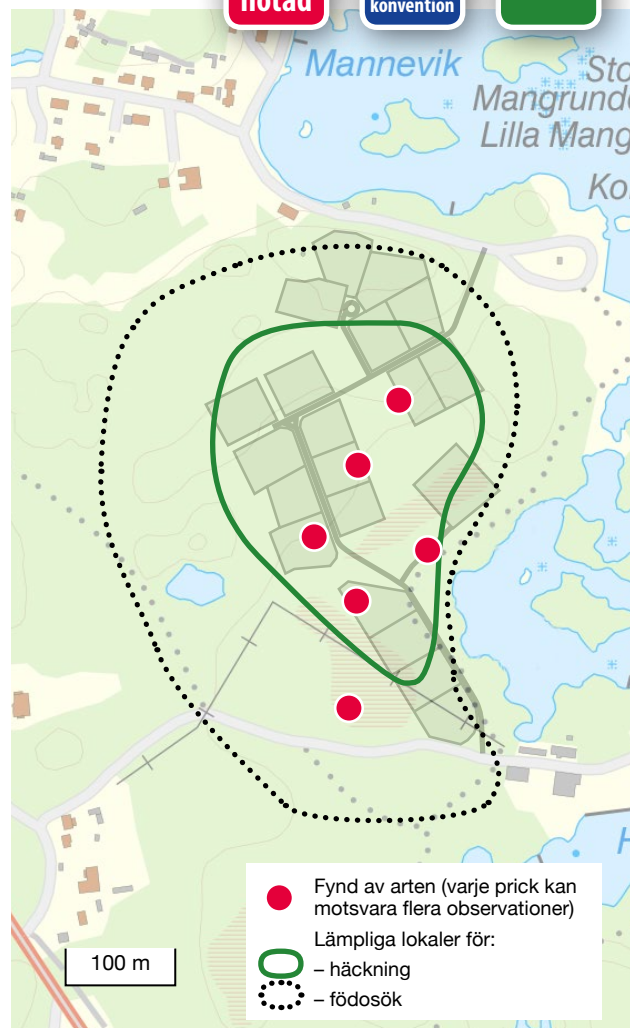

Foto: Zaltys, Wikimedia

Mindre hackspett är synnerligen stationär. När en individ har häckat i ett område lever den i detta nästan undantagslöst resten av sitt liv.

Fåglar

Pilgrimsfalk

FALCO PEREGRINUS

rödlistad
nära
hotad

EU
fågel-
direktiv

EU
BERN
konvention

FN
CMS

fridlyst

✳ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✳ *Skyddad enligt Fågeldirektivet*

✳ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✳ *Skyddad enligt CMS-fördraget*

✳ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

Listan över hot mot arten är lång: biocider, äggplundring, illegal jakt, brist på lämpliga häckningslokaler, jaktmarker etc. Även om läget ljusnat något på senare år är arten fortfarande hårt trängd. Artdatabankens senaste klassning som "nära hotad" visar också att pilgrimsfalkens framtid är allt annat än säkrad i Sverige.

Häckningsstatus

Gammelskogen erbjuder inga lämpliga häckningslokaler. Den är ett tänkbart födosöksområde, men pilgrimsfalk har hittills endast observerats överflygande.

Uppgiftslämnare

Dag Jansson, Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

Foto: Carlos Delgado, Wikimedia

Pilgrimsfalken är närmast ikonisk och har blivit en symbol för naturvård och skyddet av det vilda. Stammens trevande återhämtning i Sverige har också visat att det faktiskt går att bryta en negativ trend.

Rosenfink

CARPODACUS ERYTHRINUS

✿ År rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)

✿ Skyddad enligt Bernkonventionen

✿ Fridlyst i hela landet

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Runt år 1995 började en mer generell och påtaglig minskning i landet. Enligt Svensk häckfågeltaxering har rosenfinken minskat med cirka 60% under perioden 1993–2008 och beståndet uppvisade en signifikant årlig minskning med 5,6% per år under perioden 1997–2008."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Rosenfink häckar i regel på friska till fuktiga marker och ofta hittar man den på igenväxande strandängar längs vattendrag eller kring sjöar. Den förekommer regelbundet även i lövrika kantzoner mot jordbruksmark, i igenväxande lundar och buskrika betesmarker, på buskrik igenväxande jordbruksmark, i parker och trädgårdar liksom på kalhyggen med ymnig lövvegetation."

Mosaiken av olika naturtyper i gammelskogen är något som gynnar rosenfinken.

Häckningsstatus

Häckning ej konstaterad i gammelskogsområdet. Här finns dock flera tänkbara häckningsmiljöer.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

Foto: Piotr Matyga, Wikimedia

Reproduktionsframgången är starkt avhängig bopredationen under framför allt ruvningen, då honan trycker hårt på boet. Gammelskogen erbjuder många skyddade miljöer.

Skräntärna

HYDROPROGNE CASPIA

✳ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✳ *Skyddad enligt Fågeldirektivet*

✳ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✳ *Skyddad enligt CMS-fördraget*

✳ *Skyddad enligt AEWA-avtalet*

✳ *Fridlyst i hela landet*

Art databankens hotbedömning 2015

"Eftersom skräntärnan i Europa är så sällsynt och har en så begränsad utbredning betraktas den som en sårbar art vars framtid inte kan garanteras."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Art databanken skriver "Skräntärnan är uteslutande fiskätare som under häckningstiden huvudsakligen lever av mört och abborre som fiskas upp i flader och insjöar, vanligen på miltals avstånd från häckplatserna."

Häckningsstatus

Häckning ej konstaterad i gammelskogsområdet.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

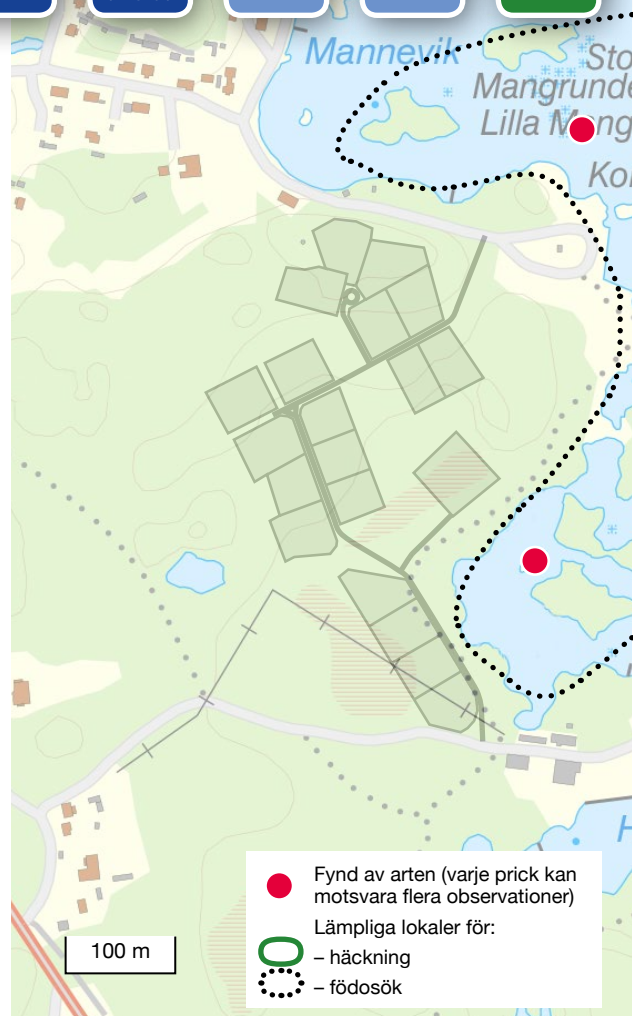

Foto: JJ Harrison, Wikimedia

Skräntärnan är världens största tärna med ett vingspann större än fiskmåsens.

Fåglar

Spillkråka

DRYOCOPUS MARTIUS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Skyddad enligt Fågeldirektivet*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvaliteten på artens habitat (minskad tillgång på lämpliga bo- och födoträd, minskad födotillgång) och antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 25% under de senaste 15 åren."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Spillkråkan är en stannfågel och därför beroende av gammelskogen året om.

Artadatabanken skriver "Spillkråkan lever i barr- eller blandskog men även i ren lövskog (t.ex. bokskog). De tätaste populationerna förefaller finnas i äldre, variationsrik blandskog med gott om död ved och gamla träd."

"Vanligaste boträd är asp, men också tall och i sydligaste Sverige ofta bok. Medelåldern på utnyttjade tallar varierade enligt studier från 115 år (Småland) till 239 år (södra Norrland). Tallar med spillkråkehål är ofta samma typ av träd som utnyttjas som boplats av kungs- och havsörn."

Häckningsstatus

Häcker i gammelskogsområdet som erbjuder flera lämpliga häckningsmiljöer.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

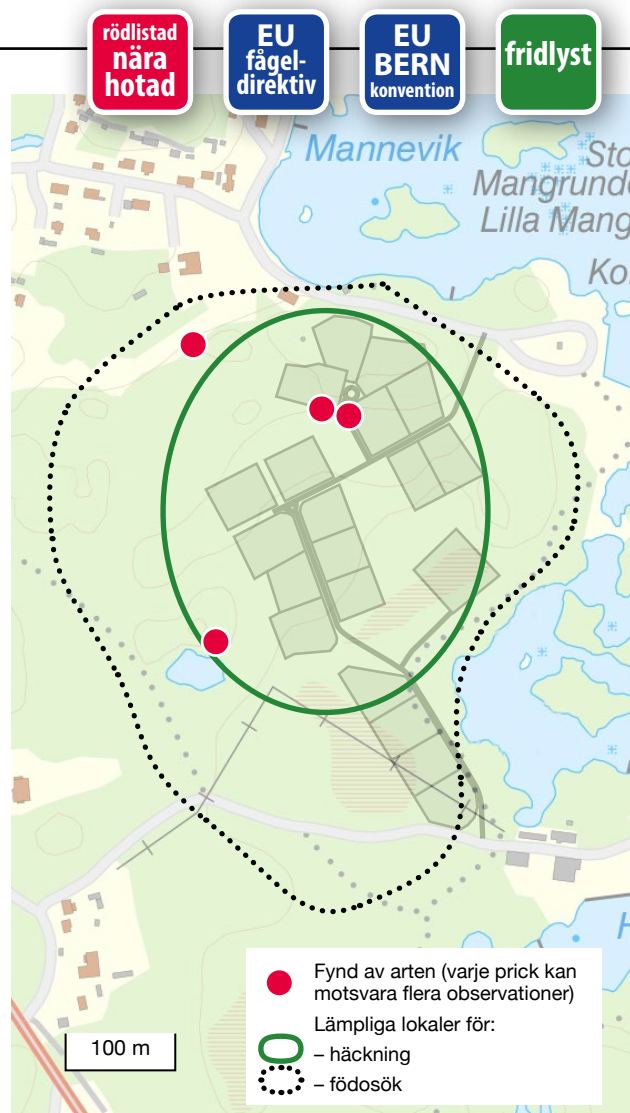

Foto: Dozon, Wikimedia

Spillkråkan kan häcka i såväl barr-, bland- som lövskog, men är vanligast i blandskogar. Den föredrar asp i högstammig, talldominerad gammelskog i bergig terräng.

Fåglar

Stare

STURNUS VULGARIS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✿ *Skyddad enligt Fågeldirektivet*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Minskningen av den svenska populationen har enligt häckfågeltaxeringar varit mer eller mindre kontinuerlig sedan åtminstone 1970-talet. Mellan 1975-1998 halverades det svenska beståndet. Minskningen har sedan fortsatt successivt och under femtonårsperioden före 2014 har ytterligare 40-50% av alla starar försvunnit."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artdatabanken skriver "Boet läggs i befintliga håligheter, t.ex. ett gammalt bohål av större hackspett eller gröngöling, i holkar eller under tegelpannor. Oftast häckar de i alléer, dungar eller skogsbryn i jordbruksmarkslandskapet, i gårdsmiljöer eller parker, men det går också bra inne i tät skog om lämpliga boplatser finns där."

Häckningsstatus

Häckar i gammelskogens äldre odlingsområden.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

rödlistad
sårbar

EU
fågel-
direktiv

fridlyst

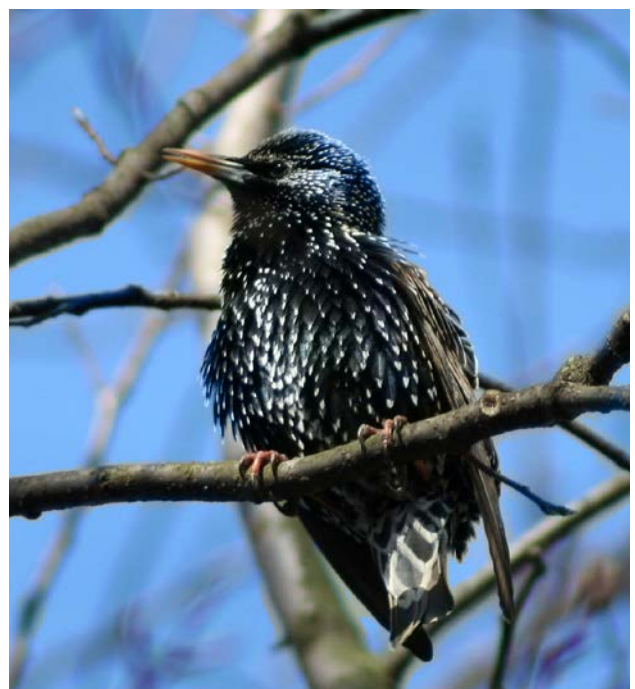
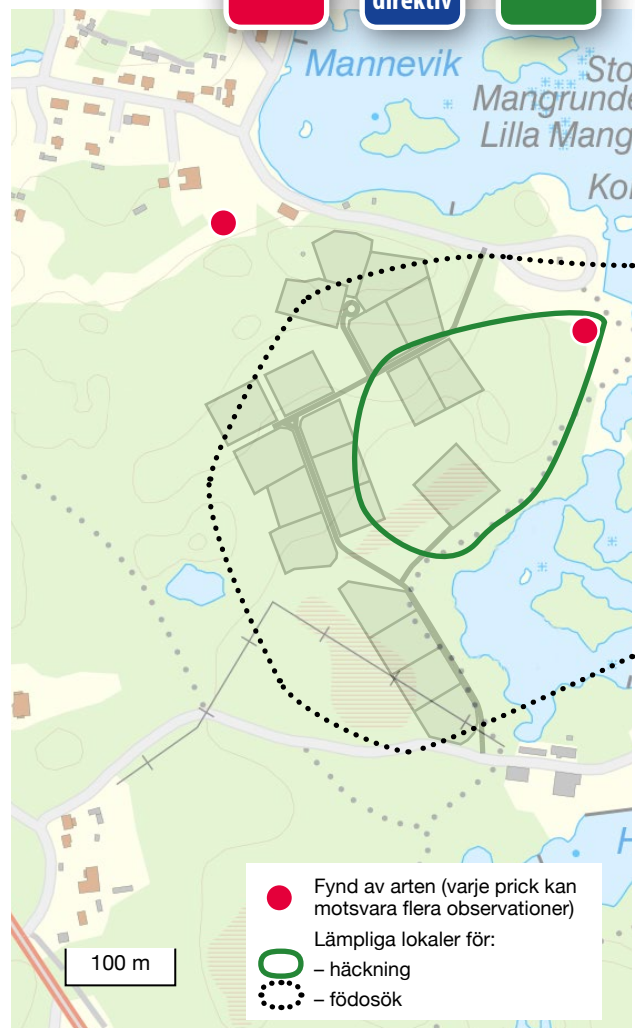

Foto: Jojo, Wikimedia

Övernattning sker flockvis i bladvassor eller täta buskage, ibland i mycket stort antal.

Fåglar

Svart rödstjärt

PHOENICURUS OCHRUROS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Skyddad enligt EU:s Bonnkonvention*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Antalet par i Sverige uppskattas till ca 600 par, varav omkring 400 par bedöms finnas i Skåne. ... Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Nära hotad (NT) till Sårbar (VU). Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Nära hotad (NT). Antalet individer bedöms överstiga gränsvärdet för Sårbar (VU) enligt D-kriteriet."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artdatabanken skriver "Svart rödstjärt häckar sparsamt till sällsynt framför allt vid bebyggelse i städer och samhällen men även vid lantgårdar, stenbrott och grustag. ... Förtätning av urbana miljöer är negativt om det innebär att ödetomter tas i anspråk."

Häckningsstatus

Häcker troligen i hamnområdet i anslutning till gammelskogen.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

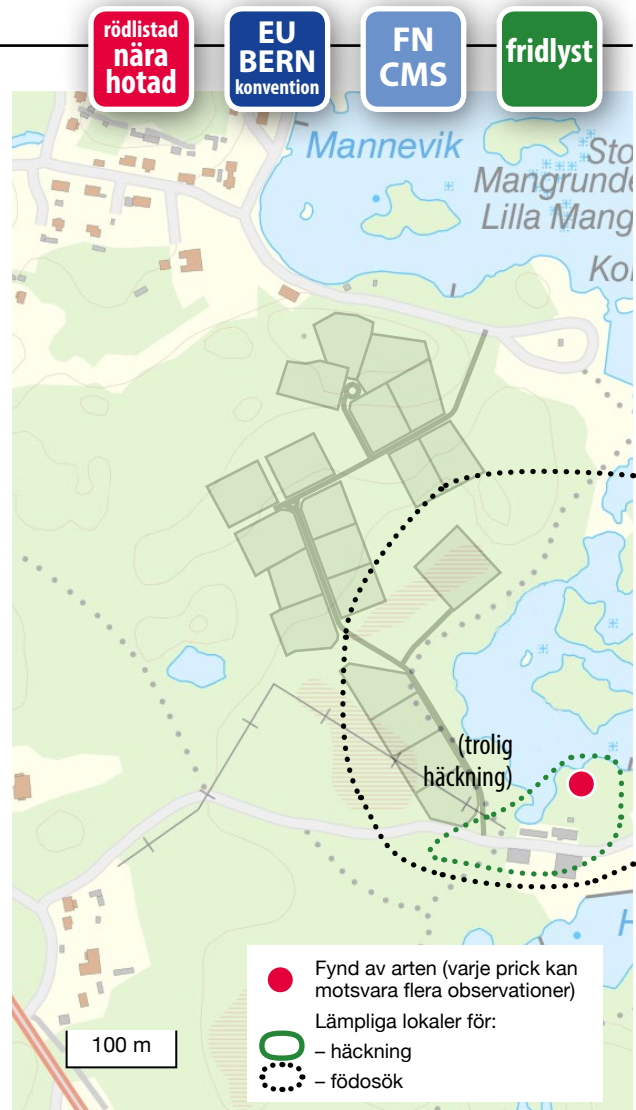

Foto: J.M. Garg, Wikimedia

Sången är genomträngande och består av en serie stigande visslingar som avbryts av ett torrt knastrande, för att avslutas av en fallande räcka toner.

Fåglar

Sånglärka

ALAUDA ARVENSIS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Under de senaste 30 åren har arten minskat med 59-65 %. ... Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin 'Nära hotad'. Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för 'Sårbar'."

Häckningsstatus

Häckar ej, enbart sträckande.

Uppgiftslämnare

Dag Jansson, Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

rödlistad
nära
hotad

EU
BERN
konvention

fridlyst

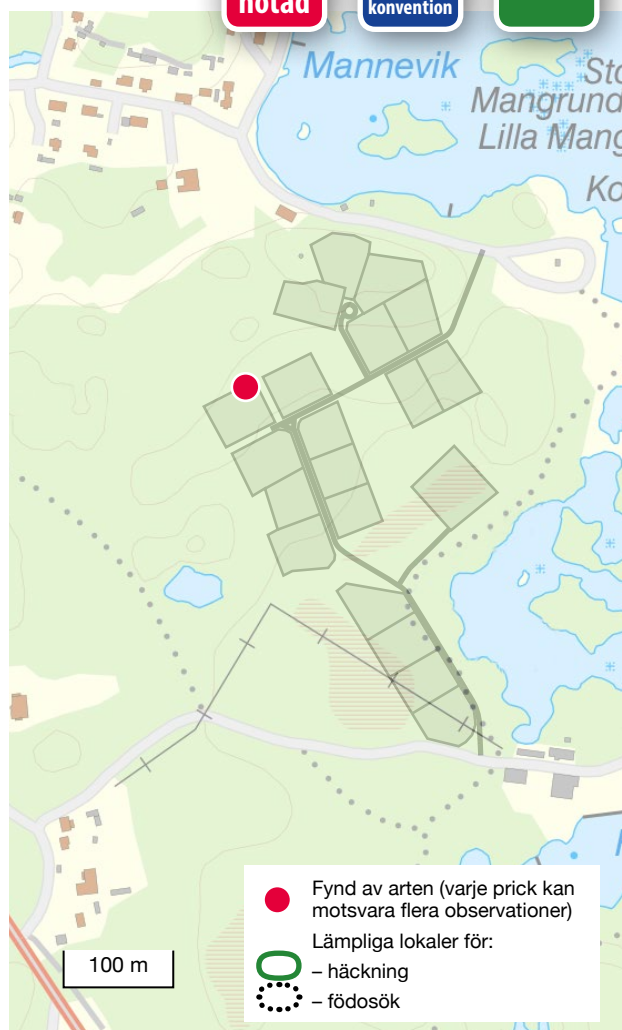

Foto: Ömar Rundöfsson, Wikimedia

Sjunger ofta i flykten med en oavbruten lång sträcka av kvittrande och rullande toner. Ett sommarljud som blivit alltmer ovanligt, men som ännu kan höras i gammelskogsområdet.

Fåglar

Sävspurv

EMBERIZA SCHOENICLUS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

Från att 2000, 2005 och 2010 klassats som 'livskraftig' har nu 2015 bedömningen skärpts rejält i två steg till 'sårbar'. En av anledningarna är den stora minskningstakten, som uppgått till hela 35% under de senaste 10 åren.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artatabanken skriver "Föredrar busksnår och bladvassbälten vid sjöar, dammar och vattendrag samt i buskrika sumpmarker. ... Den förekommer inte i sluten skog, men kan finnas utmed stränder av sjöar och vattendrag om det finns en smal remsa med öppen fuktig mark. Gemensamma drag hos alla revir är mer eller mindre våt, öppen mark och förekomst av skyddande videbuskar eller vassar."

Häckningsstatus

Häckning ännu ej konstaterad i gammelskogsområdet. Här finns dock flera tänkbara häckningsmiljöer i vassområdena längs vikarna.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

Foto: Steve, Wikimedia

Då sävsparven lever av insekter på sommaren och övrig tid av frön gynnas den av varierade biotoper.

Fåglar

Tornseglare

APUS APUS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*

✿ *Skyddad enligt Bernkonventionen*

✿ *Fridlyst i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

Arten bedömdes som 'Nära hotad' 2010, men enligt svensk häckfågeltaxering har beståndets minskningstakt ökat under de senaste 24 åren vilket medför att den nu rödlistas som 'Sårbar'."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artdatabanken skriver "En mindre andel av beståndet häckar i mer ursprungliga miljöer, i första hand i gamla hackspetthål (främst spillkråkehål) och andra typer av håligheter i träd, men även i klippskrevor."

Häckningsstatus

Häckar i äldre hus i omedelbar anslutning till gammelskogen.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

rödlistad
sårbar

EU
BERN
konvention

fridlyst

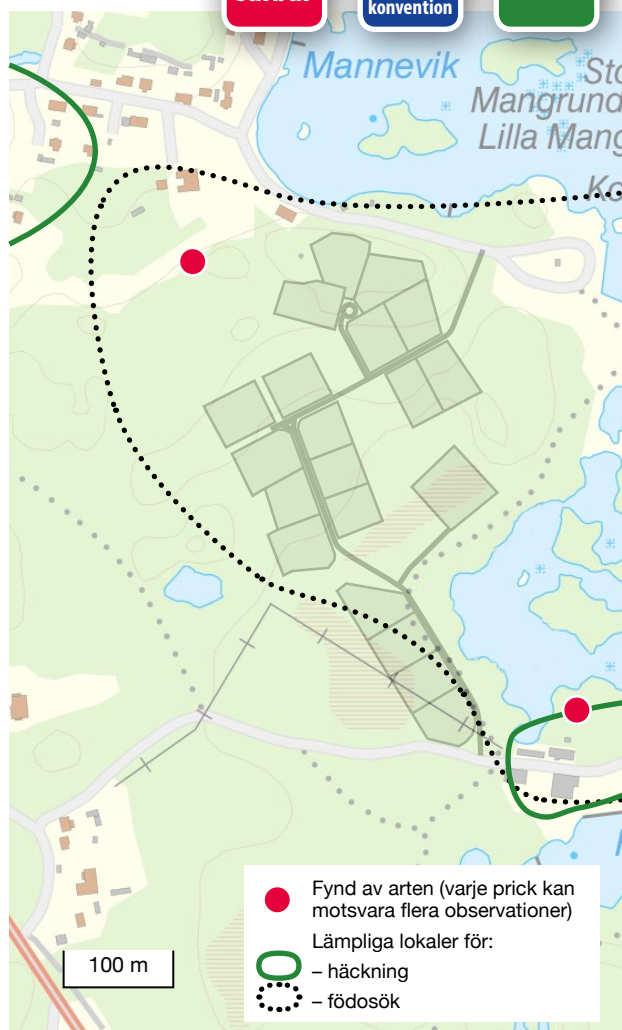

Foto: Pau Arrigas, Wikimedia

Tornseglaren övernattar på 1-3 km höjd över marken och den dricker vatten när den sveper lågt över sjöar med vidöppen näbb.

Fåglar

Törnskata

LANIUS COLLURIO

- Skyddad enligt Fågeldirektivet
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst i hela landet

Artdatabankens hotbedömning 2015

”Beståndet minskade med 25-55% de senaste 30 åren men har varit stabilt de senaste 10 åren. ... Populationen är däremot starkt 'depleted'.” Det innebär att arten inte har återhämtat sig efter en tidigare storskalig nedgång.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Törnskatan bor i öppna landskap som erbjuder dels buskar och häckar som boplatser, dels låg markvegetation med rik tillgång på insekter. Den lever på buskbeväxta ängsmarker samt skogsbryn och hyggen.

Artdatabanken skriver ”Förekomsten av törnskata är delvis styrd av tillgången på dess föda, d.v.s. stora solkrävande insekter. Detta innebär att stor variation av habitattyper inom en liten yta är gynnsamt för törnskatan.”

Gammelskogen har just denna variation av habitattyper.

Häckningsstatus

Häckar troligen i gammelskogsområdet som erbjuder flera lämpliga häckningsmiljöer i form av buskmarker med hagtorn, slån och nypon.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

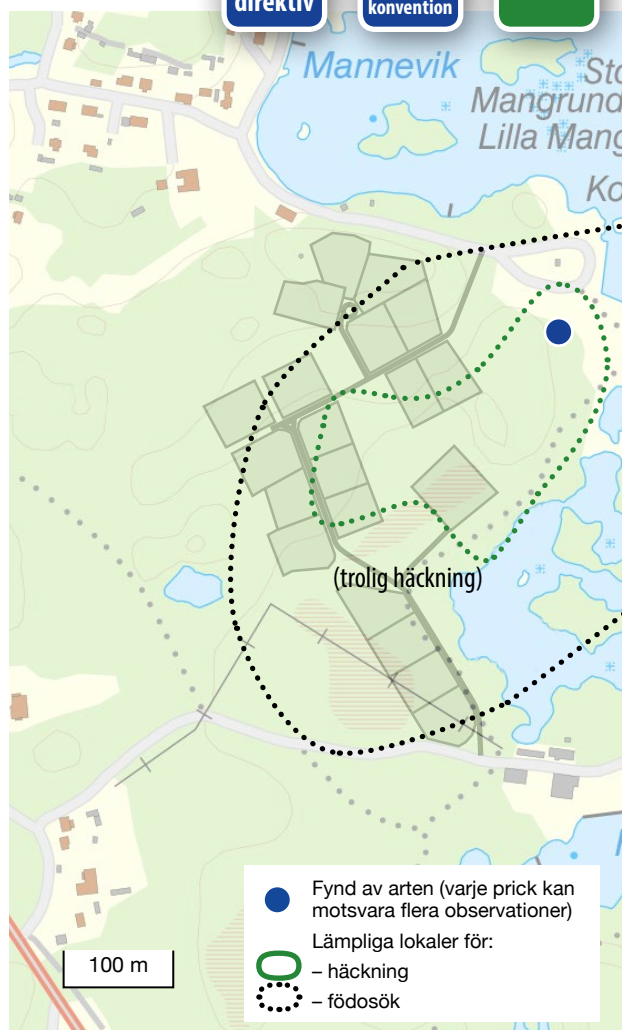

Foto: Artur Mikołajewski, Wikimedia

Vid födosök sitter törnskatan ofta upprätt i toppen på buskar och stolpar och spanar efter byten.

Reptiler och groddjur

Hasselsnok

CORONELLA AUSTRIACA

- *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)*
- *Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet*
- *Skyddad enligt Bernkonventionen*
- *Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräddjur, groddjur och ryggradslösa djur")*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Hasselsnoken är hotad av biotopförändringar till följd av ändrad markanvändning, framförallt genom igenväxning och igenplantering av öppna och halvöppna gräs- och hedbiotoper. Slås ofta ihjäl då den förväxlas med huggorm."

Artdatabanken skriver vidare "... förstörelse eller påverkan av viktiga biotoper, såsom övervintringsplatser, utgör allvarliga hot. Hasselsnoken rör sig rätt så långsamt och många faller lokalt offer för biltrafik, speciellt under parningstiden då hannarna rör sig över relativt stora ytor."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Biotoperna karaktäriseras av tät markvegetation och arten anträffas ofta på blockrik eller sandig mark i solexponerat läge. Exempel på biotoper är lövskogsbryn, ljung- och hagmarker och öppna klippbranter." Gammelskogen har just denna blandning av lämpliga biotoper.

Uppgiftslämnare

Magnus Karlsson, Smålands Herpetologiska Förening

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

Skogsgruppen i Oskarshamn

Agneta Anderson, Biologiska sällskapet i Oskarshamn

Marit Stigsdotter, Vånevik

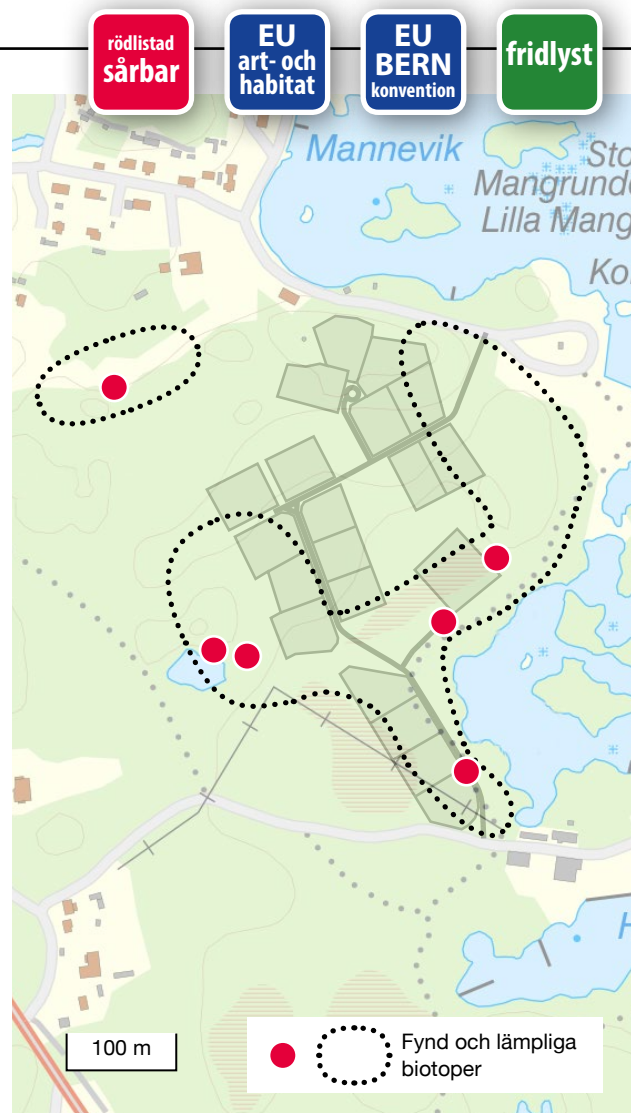

Foto: Marit Stigsdotter

Hasselsnok funnen vid Brödlösa av Magnus Karlsson, som har Länsstyrelsens tillstånd att hantera detta fridlysta djur.

Reptiler och groddjur

Hasselsnok

CORONELLA AUSTRIACA

Hasselsnokslokalen vid Brödlösa.

Foto: Mart Stigsdotter (samliga bilder)

Hasselsnok funnen vid Rävberget, lokalen nedan.

Hasselsnokslokalen vid Rävberget, en av flera lämpliga biotoper inom gammelskogsområdet.

Reptiler och groddjur

Huggorm

VIPERA BERUS

- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Generell hotbedömning 2015

Huggormen är fortfarande vanlig i större delen av landet, men missgynnas av förändringar i kulturlandskapet från småskalighet och stor variation till stordrift och monokulturer.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Huggormen är väl anpassad till ett skiftande kulturlandskap och påträffas på ljunghedar, i mossmarker, längs åkerrenar och gårdsgårdar, på kalhyggen etc.

Reptiler och groddjur är djurgrupper som är hårt trängda både i Sverige och globalt. De har därför ett generellt fridlysningsskydd i hela Sverige även om inte alla arter är akut hotade. Det innebär att alla områden där de påträffas kan vara av potentiell betydelse för deras framtida status i landet.

Uppgiftslämnare

Skogsgruppen i Oskarshamn

Foto: Estorniz, Wikimedia

Närhet till bebyggelse är än idag ett hot och många huggormar slås dess värre årligen ihjäl.

Reptiler och groddjur

Snok

NATRIX NATRIX

- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräddjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Snoken är utsatt för flera typer av hot. Utdikning av våtmarker med minskad födotillgång har lokalt slagit ut arten. ... Det föreligger indikation på eller misstanke om populationsminskning. Minskningen avser utbredningsområde, förekomstarea, kvalitén på artens habitat, antalet lokalområden och antalet reproduktiva individer."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artdatabanken skriver "Arten påträffas vanligen vid olika typer av vatten eller fuktmarker såsom sjöar, floder, dammar, åar, bäckar, moss- och myrmarker. ... Övervintrar ofta i steniga områden långt från vatten."

Reptiler och groddjur är djurgrupper som är hårt trängda både i Sverige och globalt. De har därför ett generellt fridlysningsskydd i hela Sverige även om inte alla arter är akut hotade. Det innebär att alla områden där de påträffas kan vara av potentiell betydelse för deras framtida status i landet.

Uppgiftslämnare

Skogsgruppen i Oskarshamn

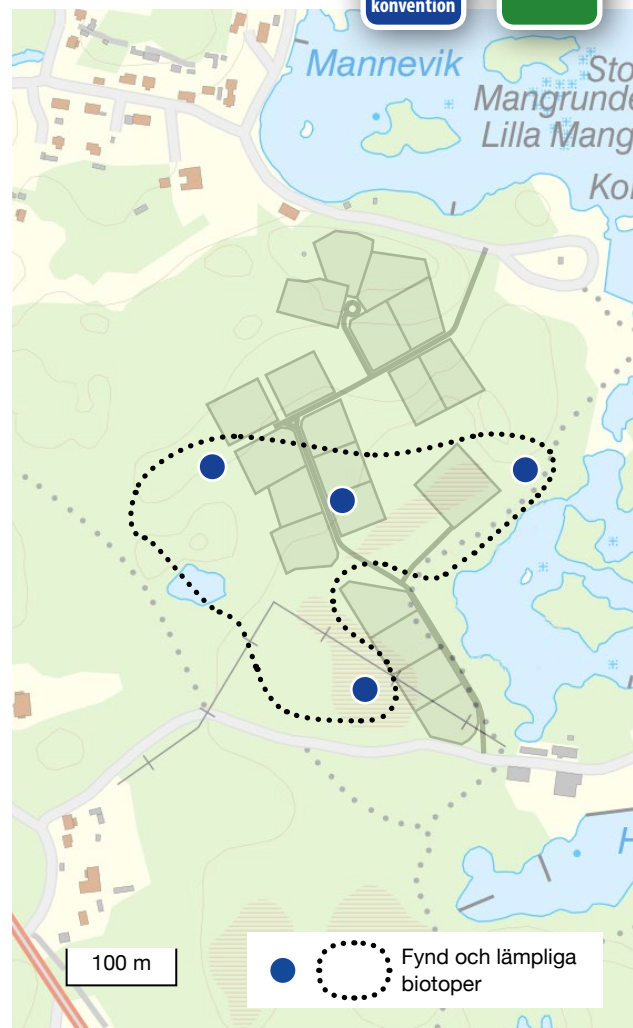

Foto: H. Krisp, Wikimedia

Vägbyggen mellan sommarens näringsplatser och vinterns övervintringsplatser kan skada lokala snokpopulationer.

Reptiler och groddjur

Skogsödla

ZOOTOCA VIVIPARA

- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Generell hotbedömning 2015

Även om det för närvarande inte föreligger något generellt hot mot skogsödlan, kan lokala populationer decimeras av lösspringande katter.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Skogsödlan förekommer i många typer av miljöer. I det öppna kulturlandskapet, i väglänter, i skogsmark och både i fuktig, tät örtvegetation och i torra varma marker. God förekomst av skogsödla är gynnsam för hasselsnoken, eftersom den är ett av dess bytesdjur.

Reptiler och groddjur är djurgrupper som är hårt trängda både i Sverige och globalt. De har därför ett generellt fridlysningskydd i hela Sverige även om inte alla arter är akut hotade. Det innebär att alla områden där de påträffas kan vara av potentiell betydelse för deras framtida status i landet.

Uppgiftslämnare

Skogsgruppen i Oskarshamn

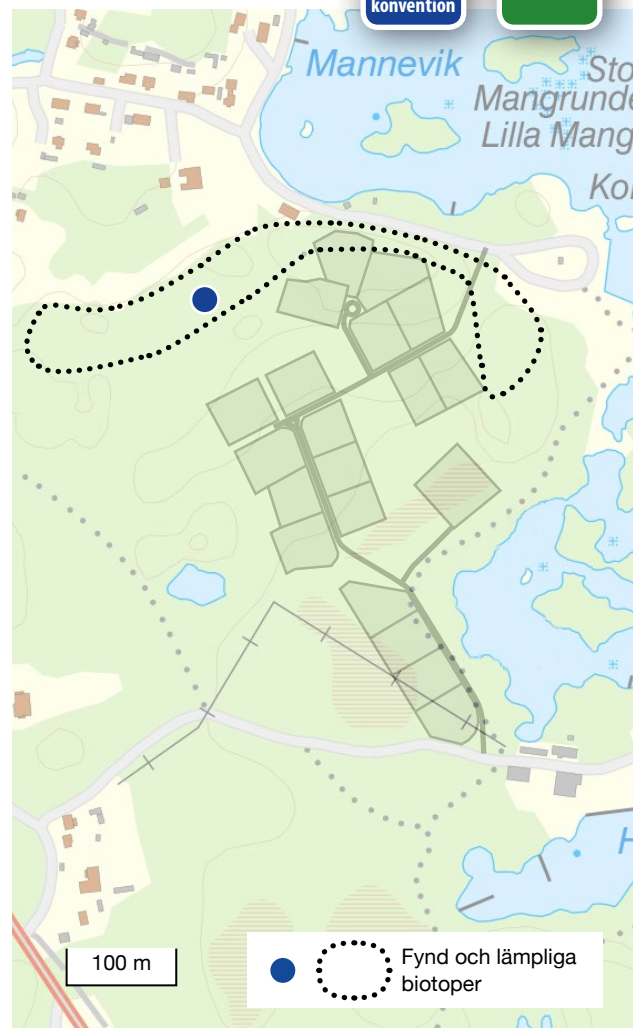

Foto: Jerzy Opioła, Wikimedia

Om skogsödlan hittar en bra livsmiljö med god soltillgång kan den leva hela sitt liv på samma plats.

Reptiler och groddjur

Kopparödla

ANGUIS FRAGILIS

- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Generell hotbedömning 2015

Även om det för närvarande inte föreligger något generellt hot mot kopparödlan, kan lokala populationer decimeras av lösspringande katter.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Kopparödlan lever bland buskar, i mossor, bland nedfallna torra löv, under stenar och på andra liknande platser. God förekomst av kopparödla är gynnsam för hasselsnoken, eftersom den är ett av dess bytesdjur.

Reptiler och groddjur är djurgrupper som är hårt trängda både i Sverige och globalt. De har därför ett generellt fridlysningskydd i hela Sverige även om inte alla arter är akut hotade. Det innebär att alla områden där de påträffas kan vara av potentiell betydelse för deras framtida status i landet.

Uppgiftslämnare

Skogsgruppen i Oskarshamn

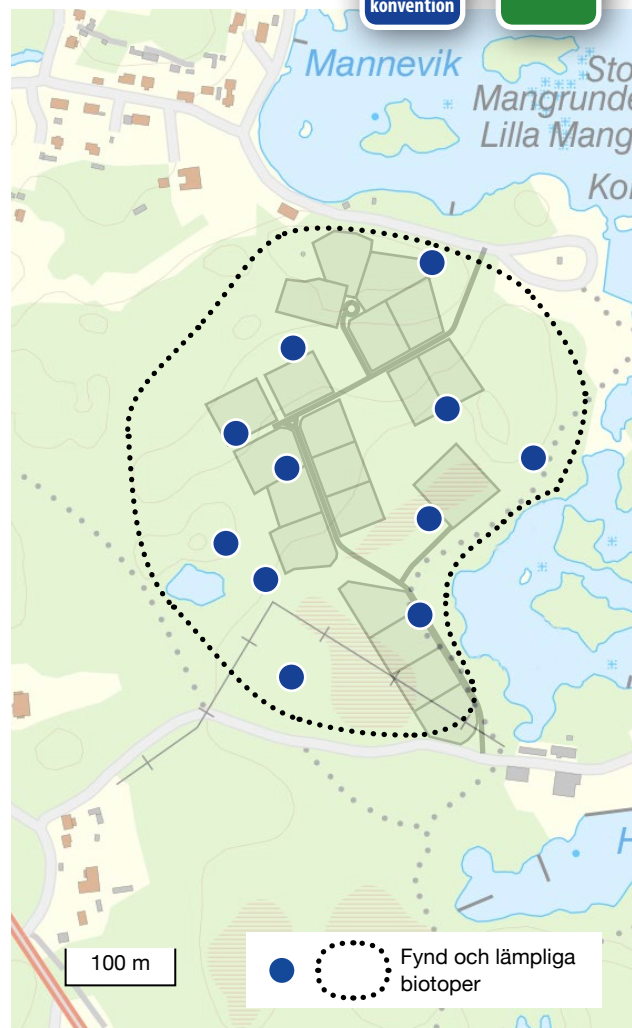

Foto: Danny S., Wikimedia

Kopparödlan är känd för att kunna bli mycket gammal, upp till 30 år i vilt tillstånd och 54 i fångenskap.

Reptiler och groddjur

Större vattensalamander

TRITURUS CRISTATUS

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet (med bevarandestatus "dålig och blir sämre")
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräddjur, groddjur och ryggradslösa djur")

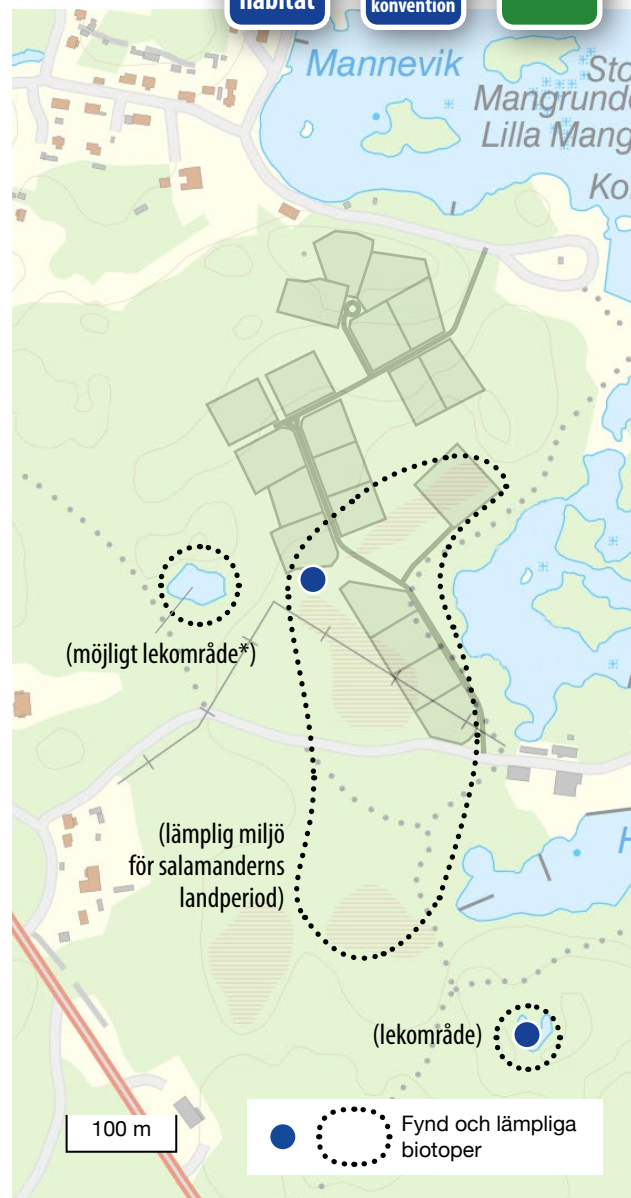
Artdatabankens hotbedömning 2015

"En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvalitén på artens habitat, antalet lokalområden och antalet reproduktiva individer."

Den större vattensalamandern har biotopkrav som blir allt svårare att uppfylla i dagens rätt så monotona skogs- och jordbrukslandskap. Den behöver dels solbelysta vattensamlingar som snabbt blir uppvärmda på säsongen utan att torka ut frampå sommaren för leken. Dels skuggiga och fuktiga landmiljöer med gott om förna och gömställen för landfasen, som utgör den större delen av salamanderns liv.

Uppgiftslämnare

Eike Amthauer, herpetolog, Smålands Herpetologiska Förening
Biologiska sällskapet i Oskarshamn
Skogsgruppen i Oskarshamn

*) observation av vuxen salamander 2005

Foto: Agneta Andersson

Den större vattensalamandern är påtagligt större än sin släkting, den mindre vattensalamandern. Medan denna blir högst decimetern lång kan den större vattensalamandern bli en liten "minikrokodil" på upp till 18 cm. Detta exemplar iaktogs i april 2015.

Reptiler och groddjur

Större vattensalamander

TRITURUS CRISTATUS

Den större vattensalamandern leker i gamla vattenfyllda stenbrott i anslutning till gammelskogen. Här kan den också vara rätt så talrik, vilket kunde konstateras på åtminstone en leklokal under 2015. Det visar att den även har mycket lämpliga landmiljöer i området.

Alkärret vid Våneviksmararna är en perfekt sådant plats och här påträffades också ett exemplar av den nattaktiva, skygga och gråbruna salamandern i oktober 2015.

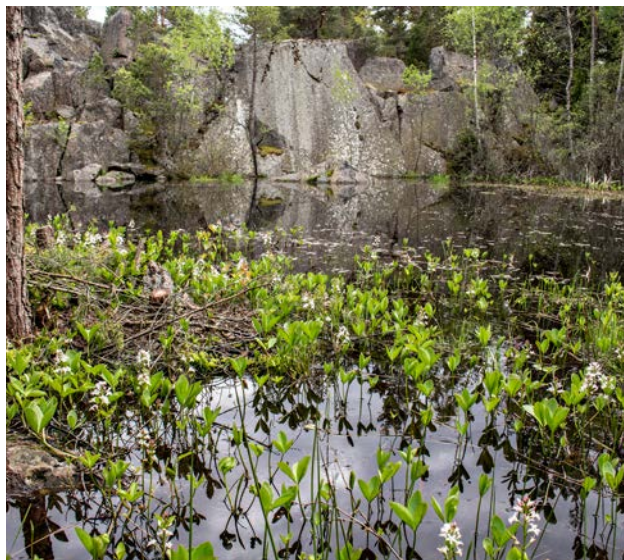

Foto: Marit Stigsdöter

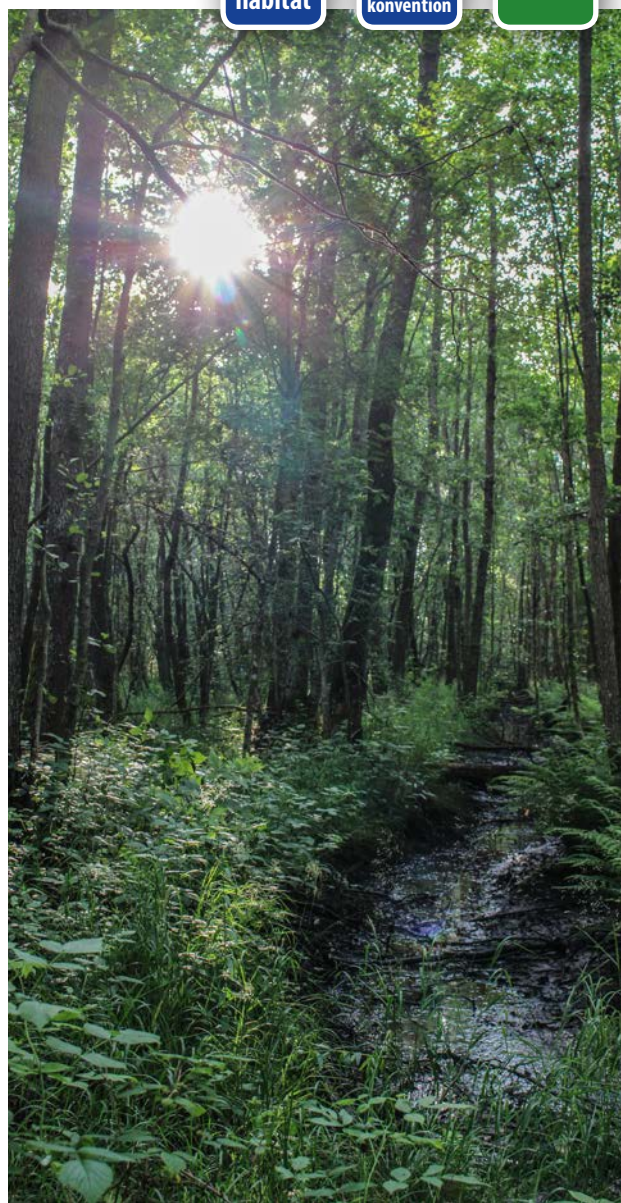

Foto: Agneta Anderson

Foto: Marit Stigsdöter

Den större vattensalamandern behöver både lämpliga vatten- och landmiljöer i nära anslutning till varandra, eftersom den förökar sig i vatten men är landlevande resten av året. Nedan ett exemplar som iaktogs vid Våneviksmararna i oktober 2015.

Reptiler och groddjur

Mindre vattensalamander

LISSOTRITON VULGARIS

- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräddjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Generell hotbedömning 2015

Den mindre vattensalamandern är i nuläget vanlig, men utdikning och försurning av vattensamlingar utgör hot mot arten.

Populationstrenden för denna helt europeiska salamander anses som stabil. På många håll i Europa har dock dess populationer, liksom de flesta andra vattenlevande groddjurs, minskat sen början av 1900-talet genom att djurens fortplantningshabitat dikats ut.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Den mindre vattensalamandern leker i både tillfälliga och permanenta vattensamlingar. Som den större vattensalamandern tillbringar den en stor del av tiden på land under stenar eller stockar där också övervintringen sker.

Reptiler och groddjur är djurgrupper som är hårt trängda både i Sverige och globalt. De har därför ett generellt fridlysningsskydd i hela Sverige även om inte alla arter är akut hotade. Det innebär att alla områden där de påträffas kan vara av potentiell betydelse för deras framtida status i landet.

Uppgiftslämnare

Skogsgruppen i Oskarshamn

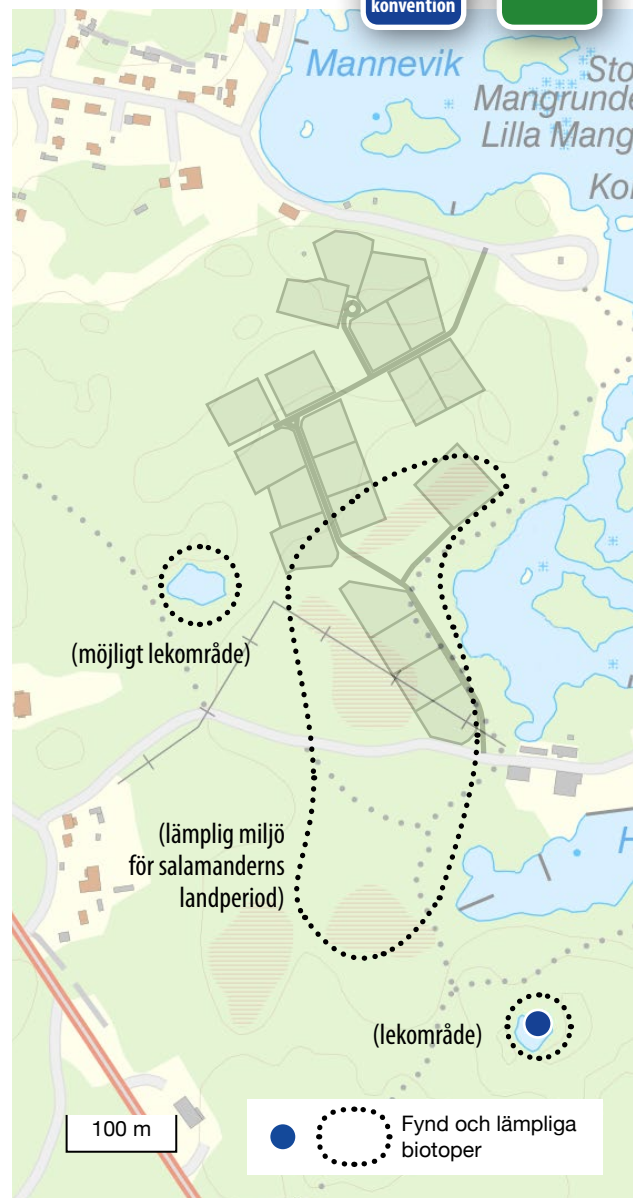

Foto: Ian Kirk, Wikimedia

Den mindre vattensalamandern kan bli upp till 12 år gammal i naturen. I fångenskap har den kunnat bli upp till 30 år.

Reptiler och groddjur

Vanlig padda

BUFO BUFO

- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Generell hotbedömning 2015

Paddan är stationär och man kan återfinna den på samma ställe i veckor eller månader. Omfattande skogsdikning och borttagande av lekvatten är hot mot arten. Hinder på vägen till och från lekvatten och övervintringsplatser stör också, och på en bilväg kan mängder av paddor dödas under vår och höst.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Paddan behöver fuktiga gömställen under dagen, såsom under stenar, rötter, omkullfallna träd, tuvor, buskar, eller i lövförna. Paddan leker gärna i samma sjö eller vattensamling som den har kläcks i.

Reptiler och groddjur är djurgrupper som är hårt trängda både i Sverige och globalt. De har därför ett generellt fridlysningsskydd i hela Sverige även om inte alla arter är akut hotade. Det innebär att alla områden där de påträffas kan vara av potentiell betydelse för deras framtida status i landet.

Uppgiftslämnare

Skogsgruppen i Oskarshamn

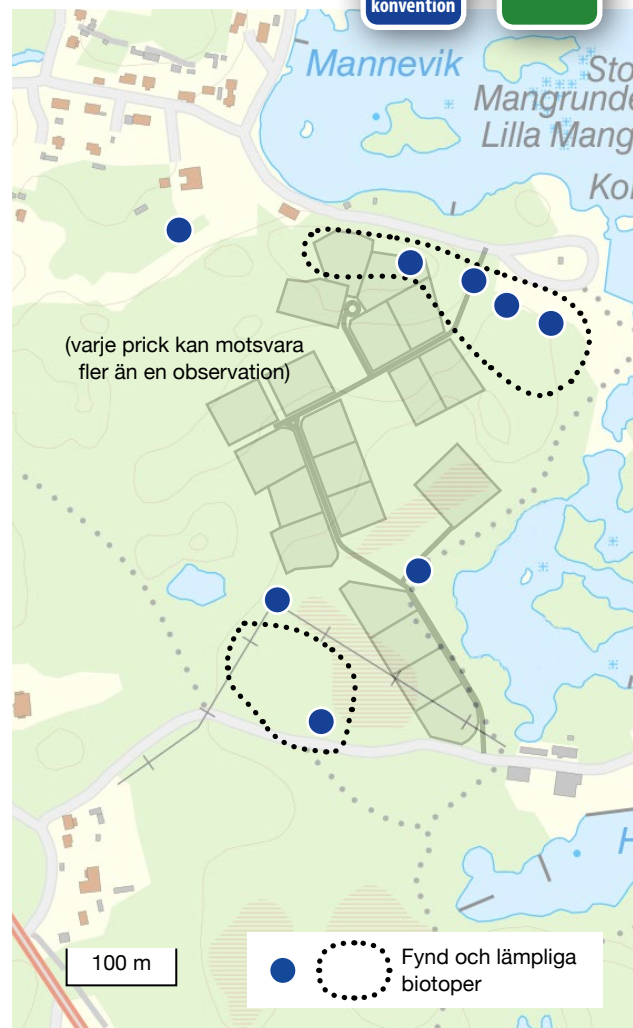

Foto: Marit Sigstötter

Vid regn eller fuktigt väder blir paddan aktiv även på dagen då man kan se den jaga daggmaskar.

Reptiler och groddjur

Vanlig groda

RANA TEMPORARIA

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Generell hotbedömning 2015

Vanlig groda är inte rödlistad, men har drabbats av de förändringar som skett i det gamla kulturlandskapet, speciellt genom bebyggelse, dränering och torrläggning av våtmarker.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Vanlig groda finns vid stränder och i sankmark, i fuktiga områden i skogar och ängar och i mindre vattensamlingar. För leken behöver den vattensamlingar där temperaturen är tillräckligt hög för att äggen ska utvecklas.

Reptiler och groddjur är djurgrupper som är hårt trängda både i Sverige och globalt. De har därför ett generellt fridlysningskydd i hela Sverige även om inte alla arter är akut hotade. Det innebär att alla områden där de påträffas kan vara av potentiell betydelse för deras framtida status i landet.

Uppgiftslämnare

Skogsgruppen i Oskarshamn

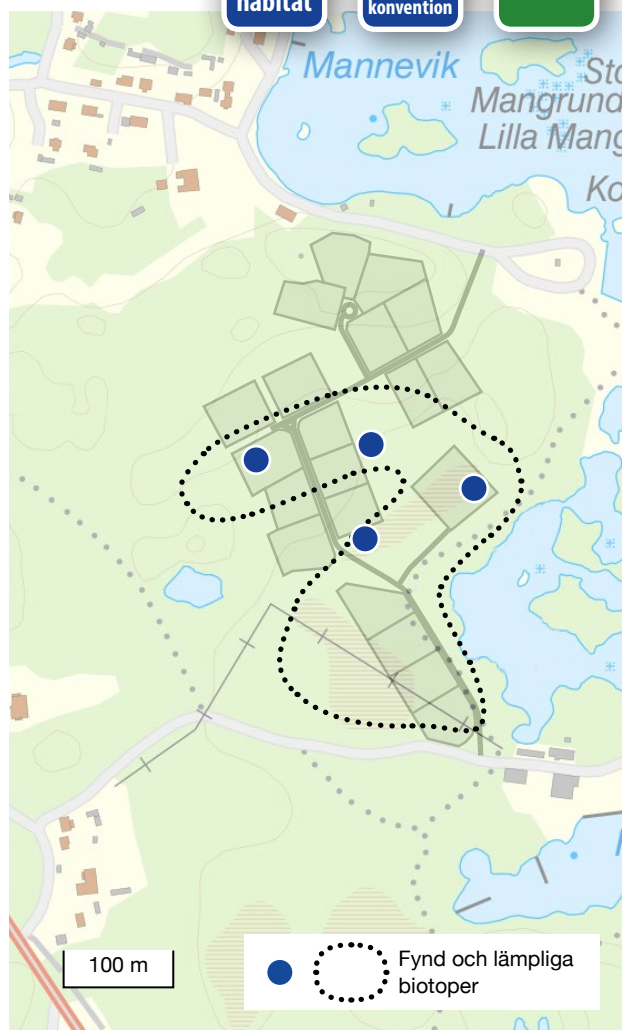

Foto: Marit Stigsdotter

Den vanliga grodan är aktiv under större delen av dygnet utom den allra varmaste tiden på dagen.

Reptiler och groddjur

Åkergroda

RANA ARVALIS

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Generell hotbedömning 2015

Det finns en utbredd uppfattning att åkergrodan "tål" försurade miljöer och därför är mindre hotad i Sverige. Fredrik Söderman visar dock i sin doktorsavhandling från 2006 att även om arten har viss förmåga att anpassa sig till förändringar av miljön, så leder försurning till försämrade tillväxt och reproduktion.

Även om åkergrodan för närvarande inte är direkt hotad skriver Artdatabanken: "Kräver ökad uppmärksamhet eftersom situationen på kontinenten är dålig."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Åkergrodan förekommer i olika småvatten, mossar och sumpmarker. Trots sitt namn är åkergrodan mer vanlig i skogsmiljöernas småvatten än i odlingslandskapet.

Reptiler och groddjur är djurgrupper som är hårt trängda både i Sverige och globalt. De har därför ett generellt fridlysningskydd i hela Sverige även om inte alla arter är akut hotade. Det innebär att alla områden där de påträffas kan vara av potentiell betydelse för deras framtida status i landet.

Observation

Magnus Karlsson, Smålands Herpetologiska Förening

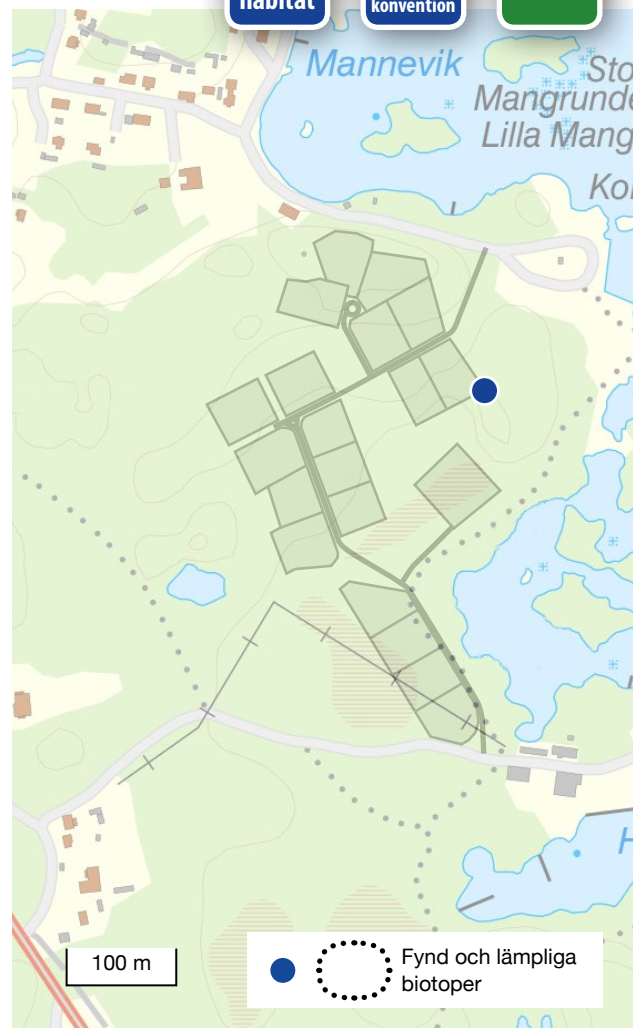

Foto: Luc Viatour, Wikimedia

Åkergrodans föda består av insekter, spindlar och sniglar. Den kan hoppa för att fånga fjärilar.

Insekter

Ekoxe

LUCANUS CERVUS

- Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet (med bevarandestatus "otillfredsställande")
- Skyddad enligt Bernkonventionen
- Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet ("Skydd av vilt levande kräddjur, groddjur och ryggradslösa djur")

Ekoxeuppropet 2013

Den fridlysta ekoxen har gått starkt tillbaka i norra Europa de senaste årtiondena. Ekoxens utbredning och antal i Sverige kartlades under sommaren 2013 då Länsstyrelsen i Östergötland fick i uppdrag av Naturvårdsverket att samla in allmänhetens fynd, det s.k. "Ekoxeuppropet".

Ekoxen har också valts ut som representant för vissa viktiga och typiska naturliga miljöer inom EU. Det innebär att ekoxen även betraktas som skyddsvärd i ett europeiskt perspektiv.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Ekoxen är värmekrävande och förekommer ofta i ekbestånd i sydsluttningar, företrädesvis i gles ädellövskog och i ekhagar. Larven lever på döda rötter av främst ek, men har även hittats på bok, björk, lönn och hassel.

Gammelskogen har flera sydvända sluttningar, en mosaik av biotoper och ett trädskikt som förblivit gles och luckigt på många ställen. Det är ingen tillfällighet att man ofta får se och höra ekoxarna flyga här från midsommartid och några veckor framåt.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

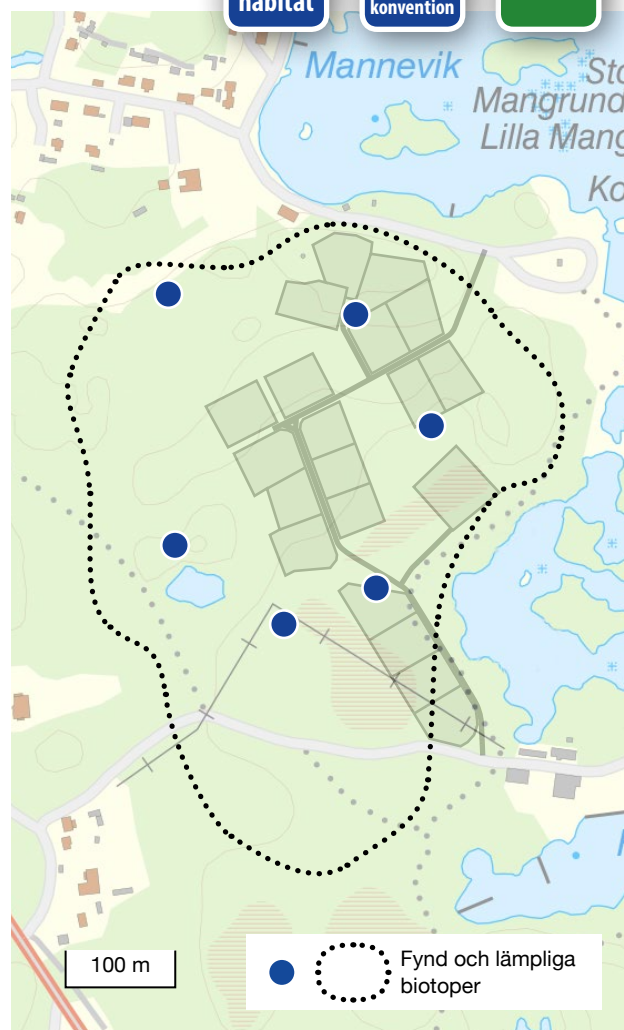

Foto: Marit Siggsötter

Ekoxen är skymnings- och nattaktiv. De vuxna skalbaggararna livnär sig på sav och kan samlas i stort antal kring savflöden.

Reliktbock

NOTHORHINA MURICATA

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Signalart*

Artdatabankens hotbedömning 2015

Minskningstakten har uppgått till 15% under de senaste tio åren. Samma minskningstakt väntas under kommande decennium.

Artdatabanken skriver "Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för 'Sårbar'."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artdatabanken skriver "Larvutvecklingen sker inne i den tjocka skorparken på mycket gamla, levande och solexponerade tallar. Ofta utnyttjas träd som under längre tid stått fritt och öppet ute i det öppna landskapet eller längs stränder och uppe på åsar. Angreppen återfinns på solsidan av stammen från marknivå och upp till tre, fyra meters höjd. Larverna gnager slingrande gångar som är fyllda med ett rödbrunt gnagmjöl. Kläckhålen är 3–4 mm breda och ovala."

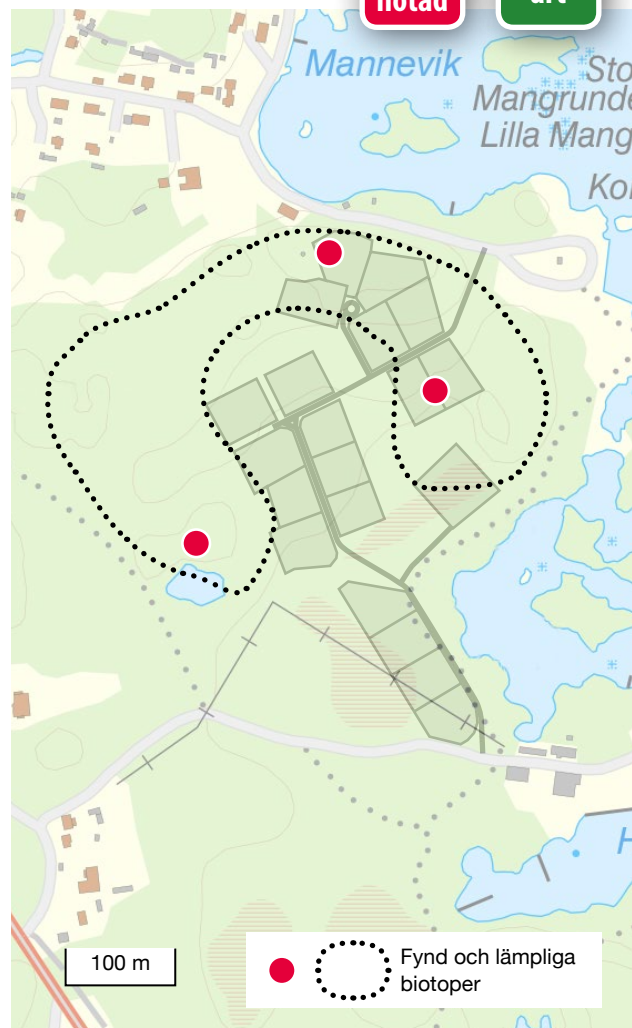
"Det stora hotet mot reliktbocken idag består i att vissa av de träd där den förekommer avverkas ... Ett stort hot inför framtiden är att för arten lämpliga träd knappast nyskapas längre i vårt skogslandskap."

I Gammelskogen finns lämpliga gamla och solitära tallar på flera ställen.

Uppgiftslämnare

Skogsgruppen i Oskarshamn

(fynden granskade av skalbaggs-kännaren Bengt Ehnström)

Själva skalbaggen är skygg och svår att få syn på. Däremot kan flyghål och kådflöden på tallarna vara tydliga.

Reliktbock

NOTHORHINA MURICATA

Reliktbocken identifieras främst på de karaktäristiska gnagspår den lämnar efter sig i barken. I det här fallet har Bengt Ehnström, en av Sveriges mest framstående skalbaggs-kännare och hedersdoktor vid SLU, från foto bedömt att gammelskogstillarna har spår av reliktböck.

Bengt Ehnström är även författare till standardverket "Insekts-gnag i bark och ved".

Foto: Marit Stigsdotter (samliga bilder)

Gnagspår på insidan av bark.

I området finns lämpliga gamla och solexponerade tallar på flera ställen.

Bark med guldfärgande kådflöden.

Mindre bastardsvärmare

ZYGAENA VICIAE

✳ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Arten förutsätter för sin överlevnad blomrikare ängs- och hagmarker som antingen hävdas sent eller endast extensivt. ... Populationstätheten är som regel låg och bara mer sällan kan den påträffas i större antal. ... Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för 'Sårbar'."

De lokala förekomsterna är idag vanligen isolerade genom fragmenteringen av lämpliga miljöer, varför alla lokaler där den finns är av betydelse för artens fortlevnad.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Mindre bastardsvärmare förekommer på friska eller lite torrare ängsmarker i skogsbryn, i kanter av skogsvägar, i extensivt betade hagmarker, på blomrikare hyggesmarker eller mindre ängsmarker i skogs- och mellanbygder."

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn
(fynden är artbestämda av Mats Lindeborg,
Länsstyrelsen i Kalmar län)

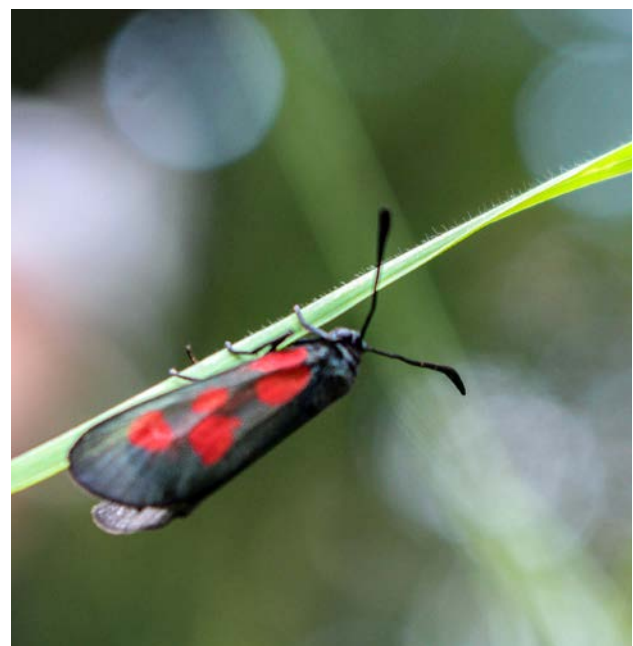
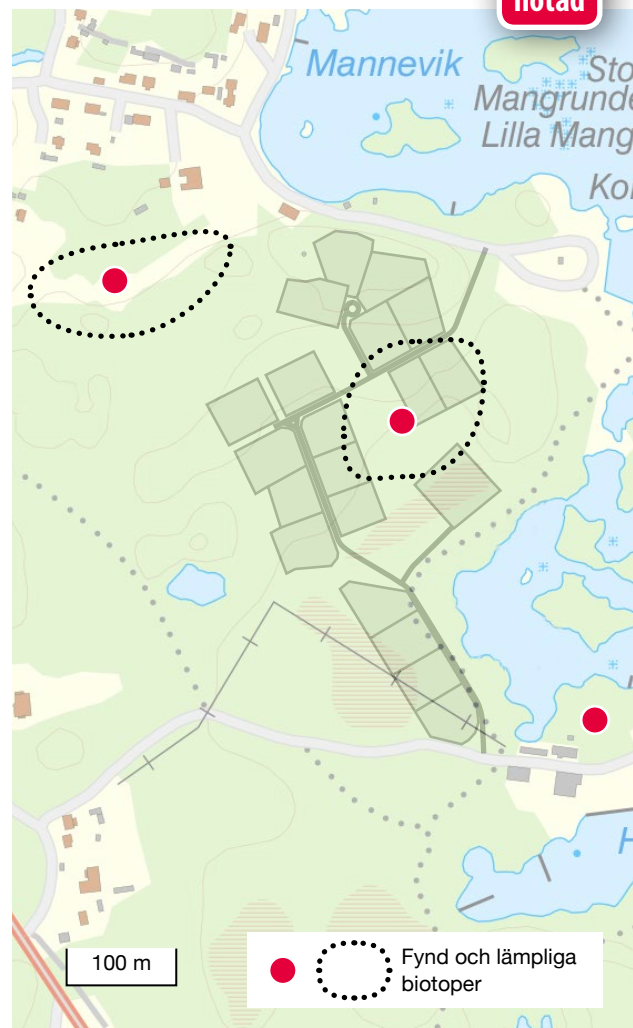

Foto: Marit Sigstötter

Bastardsvärmarens färger och färgkombination signalerar till fåglarna att den inte är ätlig. Under larvstadiet tar den upp ämnen som bildar vätecyanid ur värdväxterna.

Ängsmetallvinge

ADSCITA STATICES

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Arten hotas av igenväxning, utebliven hävd, framförallt genom slåtter, extensivt bete och genom skogsplantering av olika marginalmarker med lägre produktivitet eller som av olika skäl är svårbrukade."

"Arten är mycket lokal, uppvisar inga migratoriska tendenser och påträffas mycket sällan utanför sina egentliga habitat. Förhållandena gör att arten kan förväntas ha stora spridningssvårigheter mellan de alltmer isolerade förekomsterna."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Fjärilen förekommer på öppna blomrikare gräsmarker, dels på varma torra blomrika gräsmarker primärt på sandmarker (f. statices) och dels på friska till fuktiga gräsmarker exempelvis av smörblommety (f. heuseri)" ... "Arten uppträder över stora delar av Västeuropa, och även i Sverige, som två former med delvis olika ekologi och med vissa morfologiska skillnader."

Mosaiken av olika naturtyper i gammelskogen är något som gynnar ängsmetallvingen.

Uppgiftslämnare

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb
Marit Stigsdotter, Vånevik

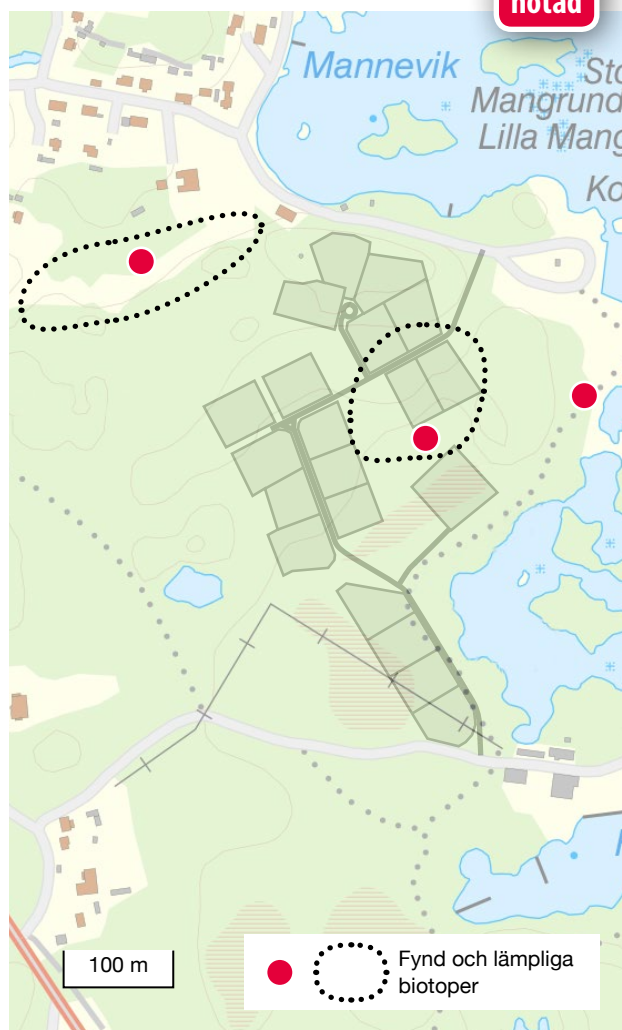

Foto: Marit Stigsdotter

Larven lever på ängssyra och bergsyra i två tydligt urskiljbara former som inte uppträder tillsammans.

Kärlväxter

Knärot

GOODYERA REPENS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Signalart*

✿ *Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet*

Artdatabankens hotbedömning 2015

Knärot missgynnas kraftigt av modernt skogsbruk, förstörelse av habitat/substrat och exploatering.

Artdatabanken skriver "Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för 'Sårbar'."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Arten är knuten till skogar som är äldre än 80 år. Samuel Johnson vid SLU visar i sin doktorsavhandling från 2014 att den nästan helt saknas i skogar som är omkring 40 år gamla, och att den har en nästan dubbel så hög förekomst i skogar som är 120 år eller äldre jämfört med ca 75-åriga skogsbestånd. Då svenska skogar ofta avverkas vid en ålder mellan 80 och 100 år får det till följd att arten stadigt minskar.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

rödlistad
nära
hotad

signal-
art

fridlyst

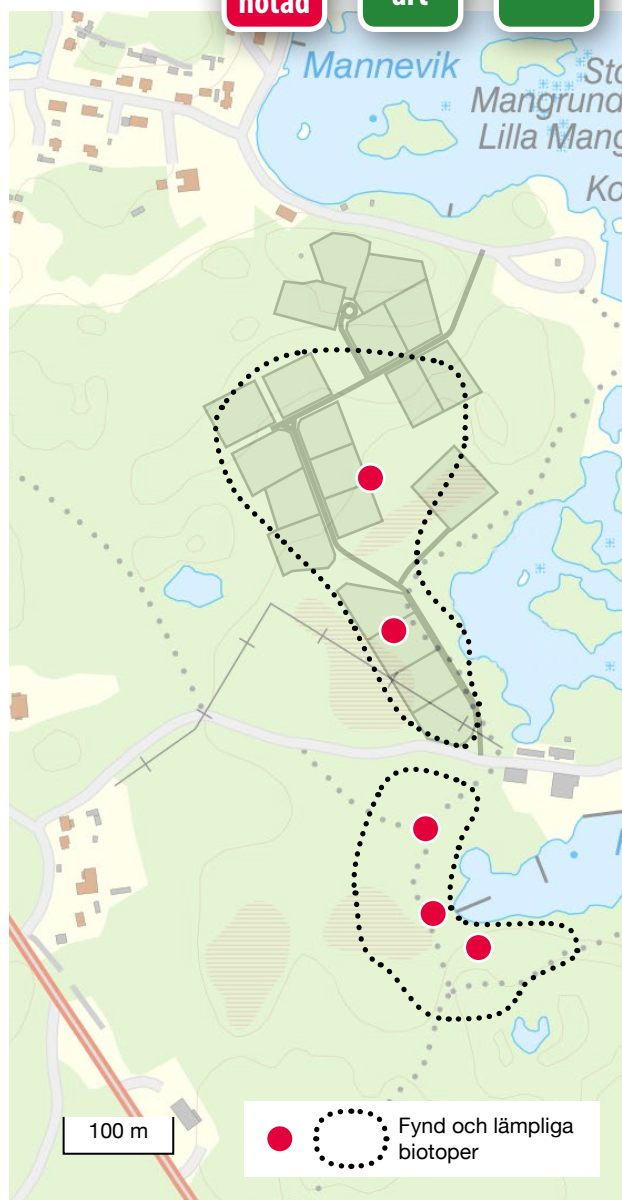

Foto: Wikimedia

Knäroten växer så gott som alltid bland mossor, gärna hus- eller väggmossor och inte sällan lite upphöjt på stenar och block.

Ask

FRAXINUS EXCELSIOR

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "starkt hotad" (EN)*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Asken är kraftigt drabbad av askskottsjukan, och även om vissa askar har en förstärkt motståndskraft så är inga resistent träd kända. Detta medför en risk för en mycket snabb utslagning av större delen av det svenska askbeståndet. I Sverige finns få undersökningar av situationen för asken, varför vi i dagsläget inte vet hur allvarlig situationen är. **Bedömningen är gjord utifrån 'starkt hotad', det är mycket troligt att situationen är betydligt värre.**"

Gammelskogsområdets betydelse för asken

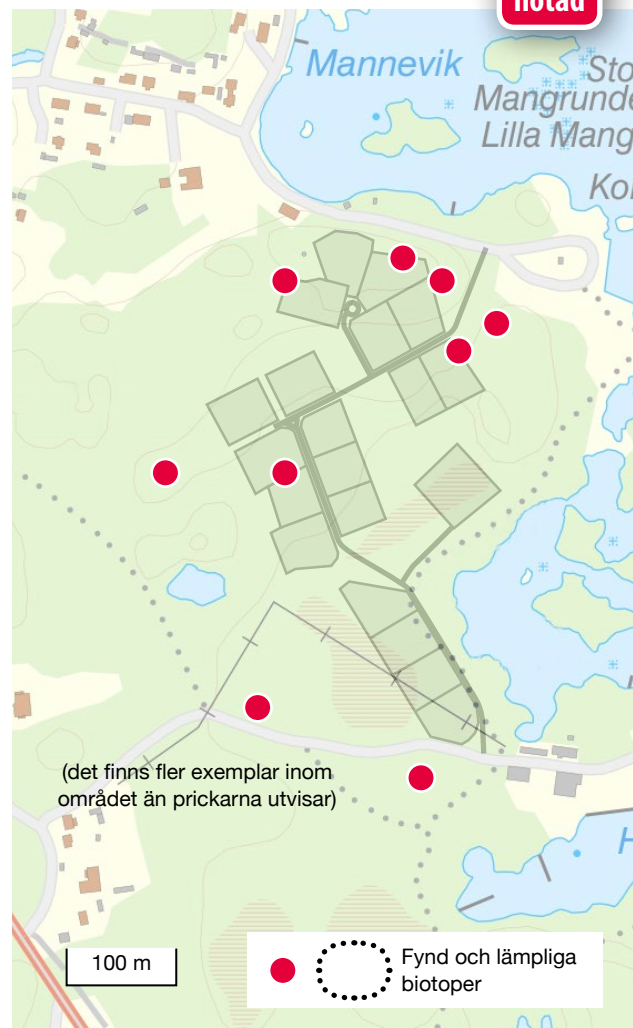
Gammelskogen hyser ett relativt isolerat askbestånd, vilket möjligen minskar risken att det smittas av askskottsjukan.

Askens betydelse för gammelskogen

Artadatabanken skriver "Asken är mycket viktig för den biologiska mångfalden som helhet. En rad hotade arter är knutna till asken t.ex. askpraktbaggen, askvårtlav, askticka och asknätjäril. Andra arter har asken som sitt huvudsakliga substrat. När askpopulationen minskar finns en ökad risk att dessa arter försvinner."

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn
Skogsgruppen i Oskarshamn

Kärlväxter

rödlistad
akut
hotad

Skogsalm

ULMUS GLABRA

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "akut hotad" (CR)*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Almen hotas av almsjuka som orsakas av svampen *Ophiostoma novo-ulmi*. ... vilket medför att trädet försvagas och slutligen dör."

"... skogsalmen går en mycket dyster framtid i landet till mötes, med skattade populationsminskningar på upp emot 90% under de kommande tio åren."

Gammelskogsområdets betydelse för almen

Gammelskogen hyser ett relativt isolerat almbestånd, vilket möjligen minskar risken att det smittas av almsjukan.

Almens betydelse för gammelskogen

Artadatabanken skriver "... riktigt gamla almar kommer att bli en bristvara. **Detta medför att många arter knutna till gamla almar kommer att gå en mörk framtid till mötes.**"

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn
Skogsgruppen i Oskarshamn

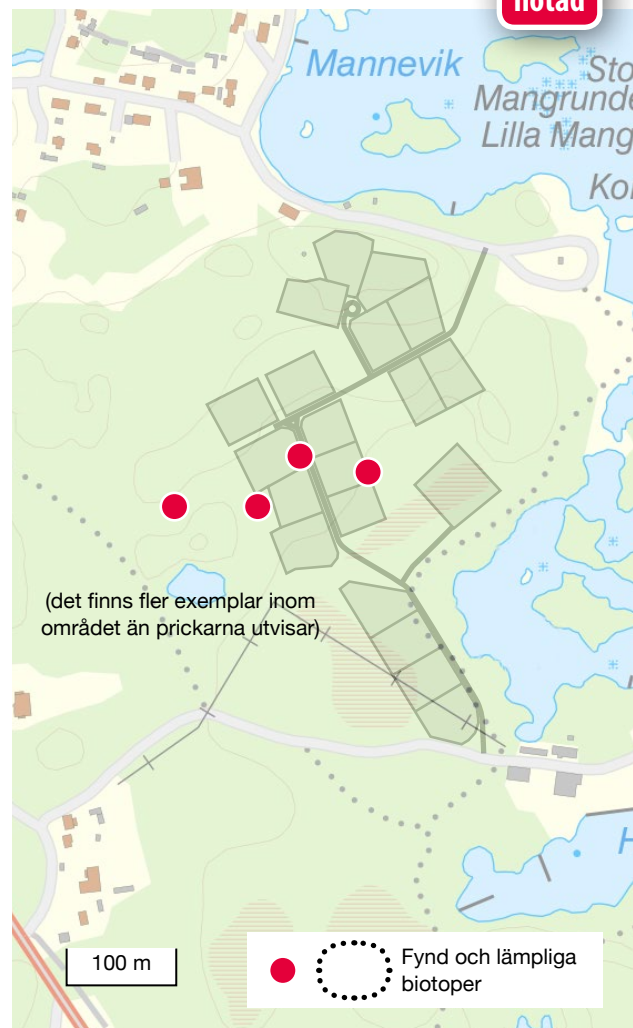

Foto: Wikimedia

Kärlväxter

Grönvit nattviol

PLATANThERA CHLORANTHA

♣ *Fridlyst enligt Artskyddsförordningen i hela landet*

Naturhistoriska riksmuseet skriver:

”Grönvit nattviol är mindre vanlig, men förekommer från Skåne till Uppland, längre norrut är den sällsynt och i de nordligaste landskapen saknas den helt. Den är vanligare i kusttrakterna än i inlandet och växer ofta tillsammans med nattviol (*P. bifolia*) i lövängar och hagmarker.”

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Den föredrar halvskuggiga platser som lundar, skogsbryn och trädbevuxna betesmarker.

Uppgiftslämnare

Dag Jansson, Biologiska sällskapet i Oskarshamn

Agneta Anderson, Biologiska sällskapet i Oskarshamn

Noteras kan att många orkidéer inte sällan uppträder oregelbundet på sina lokaler och till synes helt uteblir vissa år. Detta gäller speciellt på lokaler där de är fåtaliga.

Foto: Marit Stigsdötter

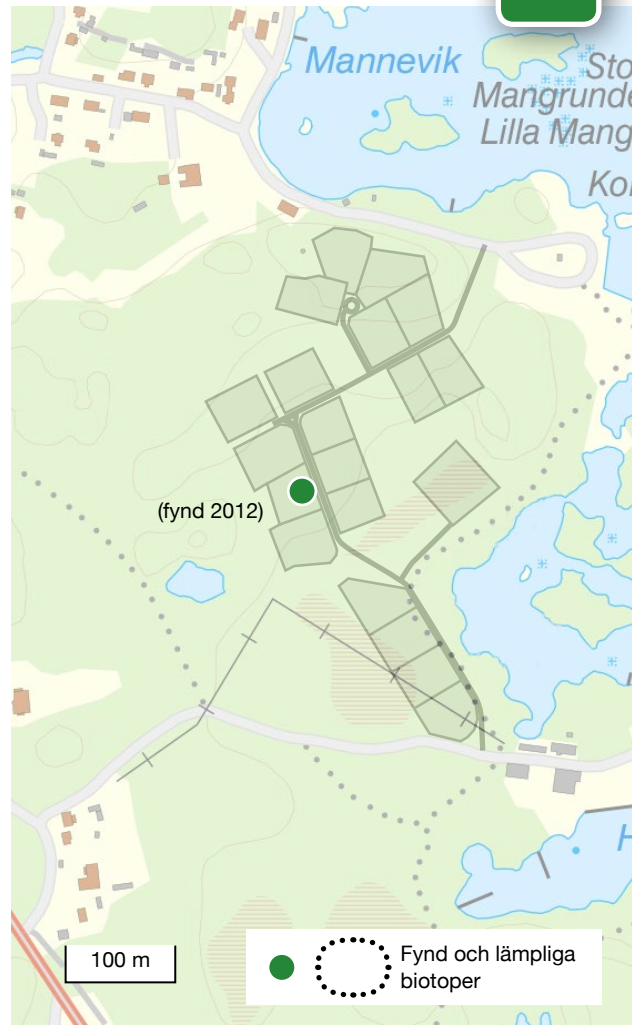

Foto: Meneerke Bloem, Wikimedia

Kärlväxter

Revlummer

LYCOPODIUM ANNOTINUM

• Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet

• Fridlyst enligt Artskyddsförordningen
i hela landet

Även om revlummer inte är akut hotad är den traktvis ovanlig, särskilt i södra Sverige. Man bör därför avstå från att köpa lummer i handeln, då den inte sällan är olagligt insamlad i naturen. Eftersom den växer mycket långsamt hotas den därför både av modernt skogsbruk och insamling.

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Revlummer växer i bland- och barrskog på allt från våt till frisk mark. Den hittas både i skuggiga och mindre skuggiga miljöer.

Uppgiftslämnare

Marit Stigsdotter, Vånevik

Agneta Anderson, Biologiska sällskapet i Oskarshamn

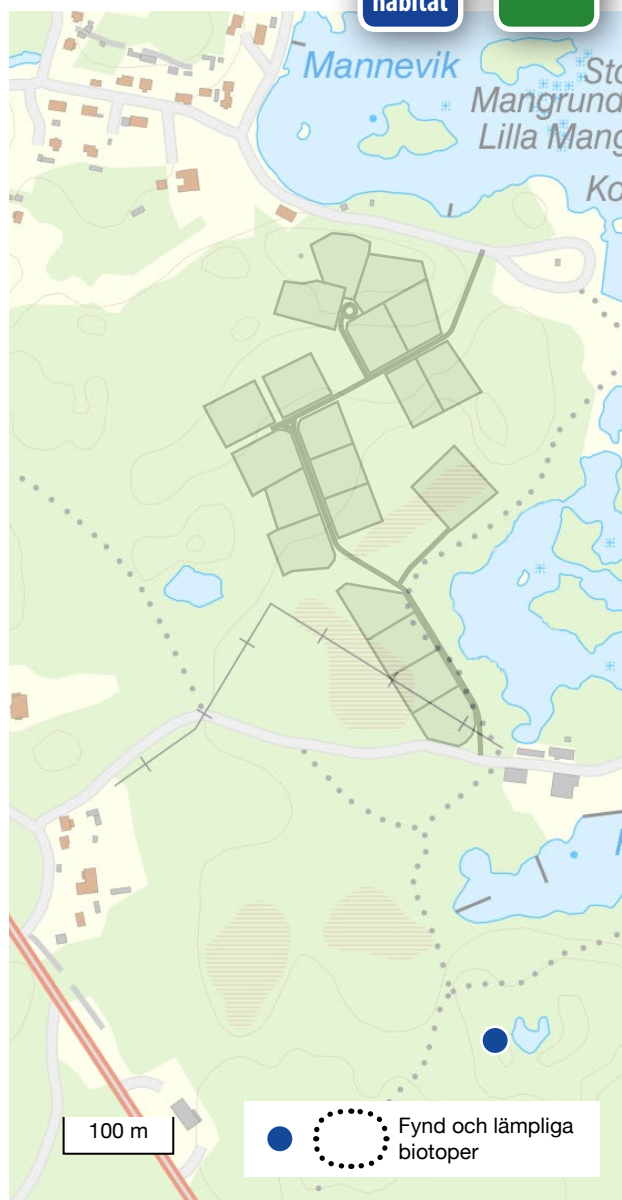

Foto: Marit Stigsdotter

Lummerväxterna har sitt ursprung 350 miljoner år tillbaka i tiden. Då utvecklades en del till stora trädlika och skogsbildande arter som kunde bli över 30 meter höga. Idag är alla arter lågvuxna och mer eller mindre mosslikt mattbildande.

Mossor

Blåmossa

LEUCOBRYUM GLAUCUM

• Skyddad enligt Art- och habitatdirektivet

• Signalart

Skogsstyrelsens signalartsbedömning

Skogsstyrelsen skriver: ”Mycket stora kuddar, större än 0,5 m i höjd, indikerar höga naturvärden där skogen har en lång period av orördhet och stabila miljöförhållanden.”

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Mossan växer under gynnsamma omständigheter ca 10 mm per år. Stora kuddar visar därför på en biotop med lång kontinuitet och att lokalen varit lämplig under lång tid.

Där arten bildar stora kuddar fungerar den m.a.o. som signalart. Blåmossa förekommer på flera ställen i gammelskogen, även som stora mosskuddar.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

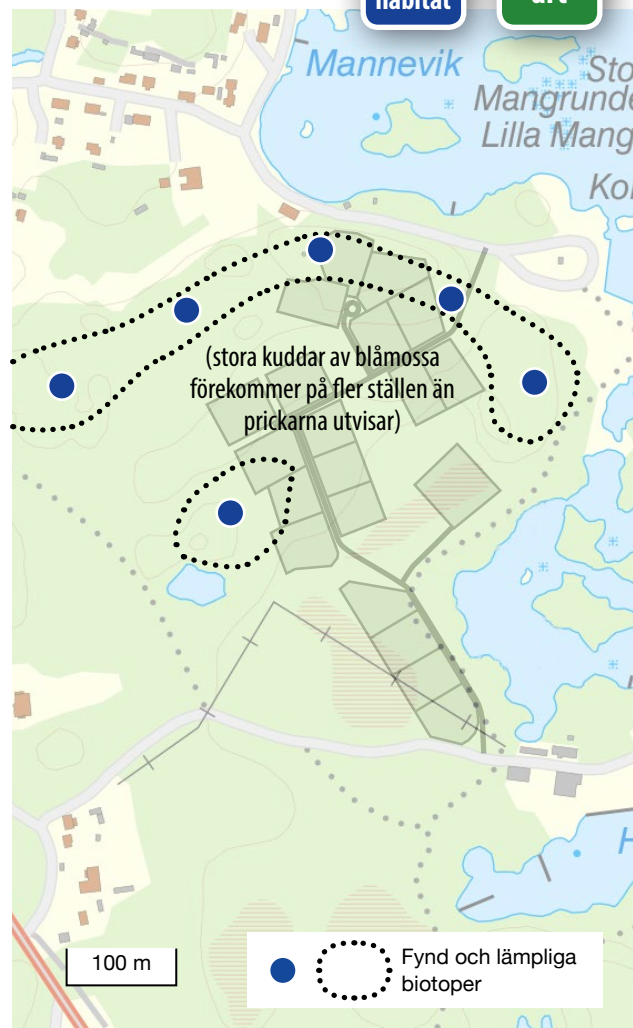

Foto: Marit Sigstötter

Mossor

signal-
art

Krusig ulota

ULOTA CRISPA

☘ *Signalart*

Skogsstyrelsens signalartsbedömning

Skogsstyrelsen skriver: "Krusig ulota signalerar främst höga naturvärden när den förekommer rikligt och framför allt i norra och östra delarna av sitt utbredningsområde. ... I Sydsverige har många lokaler försvunnit på grund av luftföroreningar."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

En pionjärmossa på levande trädstammar, i synnerhet på smala grenar med slät bark av rönn, gråal, hassel och sälg, samt unga träd av asp och björk. Den uppträder både i löv- och blandskog. Gynnas av hög luftfuktighet.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

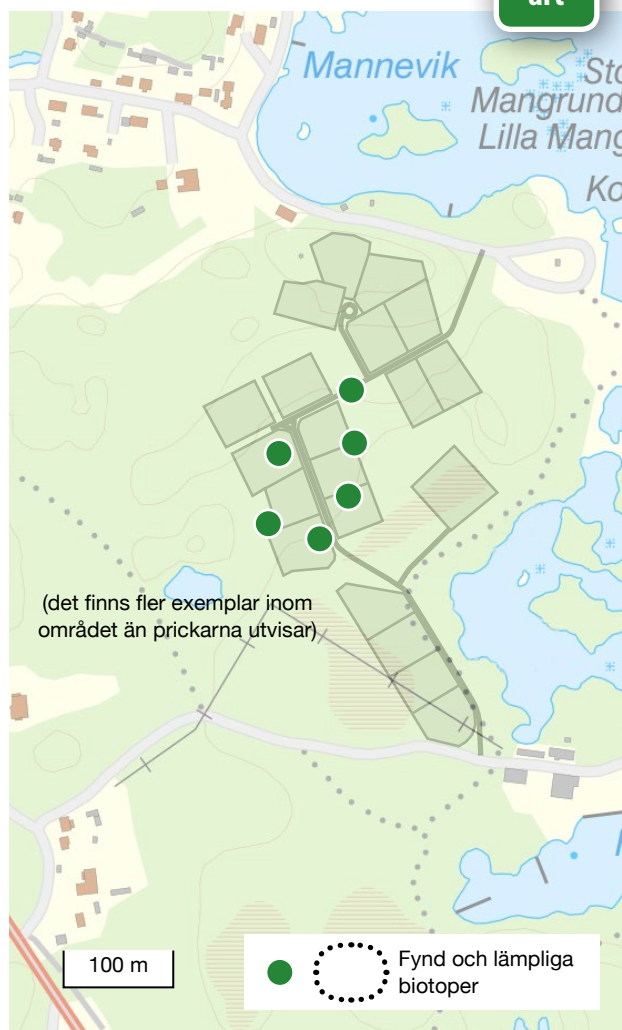

Foto: Mari Stigsdotter (samtliga bilder)

Svampar

Tallticka

PHELLINUS PINI

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Signalart*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Avverkning av gamla tallar, såväl i skogsbruket som i stads- och parkmiljöer. Avsaknad av nyrekrytering av gamla tallar i skogslandskapet innebär ett hot på lång sikt, liksom förtätning och igenväxning med gran i tallskogsmiljöer. Att omloppstiderna i skogsbruket blivit allt kortare samt att andelen nyrekrytering av lämpliga träd minskat, innebär ett långsiktigt hot."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Parasit på gamla levande tallar. Fruktkroppar visar sig först på tallar som är 100-150 år eller äldre."

Har en till synes livskraftig population i Våneviks gammelskog vilket är ett tydligt tecken på att skogen varit orörd under lång tid.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn
Skogsgruppen i Oskarshamn

Tallticken inventerades under 2014 av Biologiska Sällskapet på kommunens uppdrag för EnviroPlannings räkning.

rödlistad
nära
hotad

signal-
art

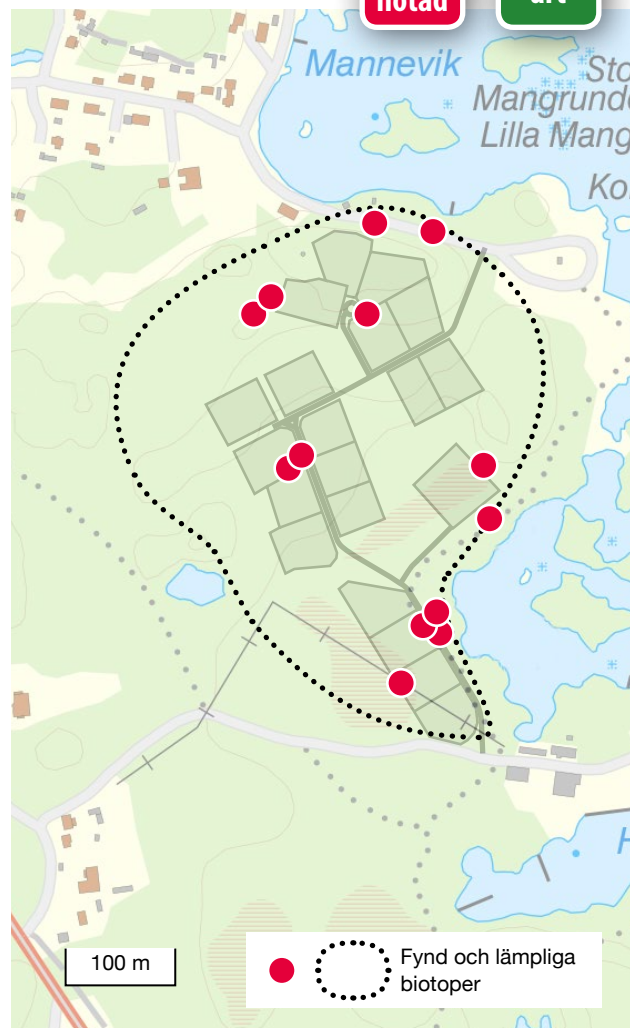

Foto: Marit Stigsdotter

Svampar

rödlistad
nära
hotad

Ekticka

PHELLINUS ROBUSTUS

✳ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

Växer nästan uteslutande på ek, framför allt på levande, gamla träd, vanligen relativt högt ovan marken. Den är beroende av gamla ekar och även om ekbeståndet i Sverige är i växande finns det för få tillräckligt gamla ekar. Ektickan minskar därför kontinuerligt.

Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för 'Sårbar'.

Där tidigare fruktkroppar suttit kan man ibland hitta hackspettsbon då det är relativt lätt för hackspetten att hacka hål på den rötade veden för att sedan anlägga boet.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

Foto: Marit Siggsdottir

Ektickan kan bli mycket gammal och det finns dokumenterat att enskilda fruktkroppar som blivit över 70 år!

Svampar

Motaggsvamp

SARCODON SQUAMOSUS

✿ *Är rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "nära hotad" (NT)*

✿ *Signalart*

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Hotas främst av skogsavverkning. Arten tycks försvinna efter slutavverkning, markberedning och plantering. ... Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för 'Sårbar'."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Växer i olika typer av ljusöppna, ofta torra och varma tallskogsmiljöer, t.ex. sandiga tallhedar, grusåsar och tallbevuxna hållmarker. Svampen förekommer främst i tallnatskogar eller tallskogar av kontinuitetsskogskaraktär där tidigare avverkningar kvarlämnat ett trädskikt med levande tall. Den påträffas oftast i anslutning till gamla träd."

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

rödlistad
nära
hotad

signal-
art

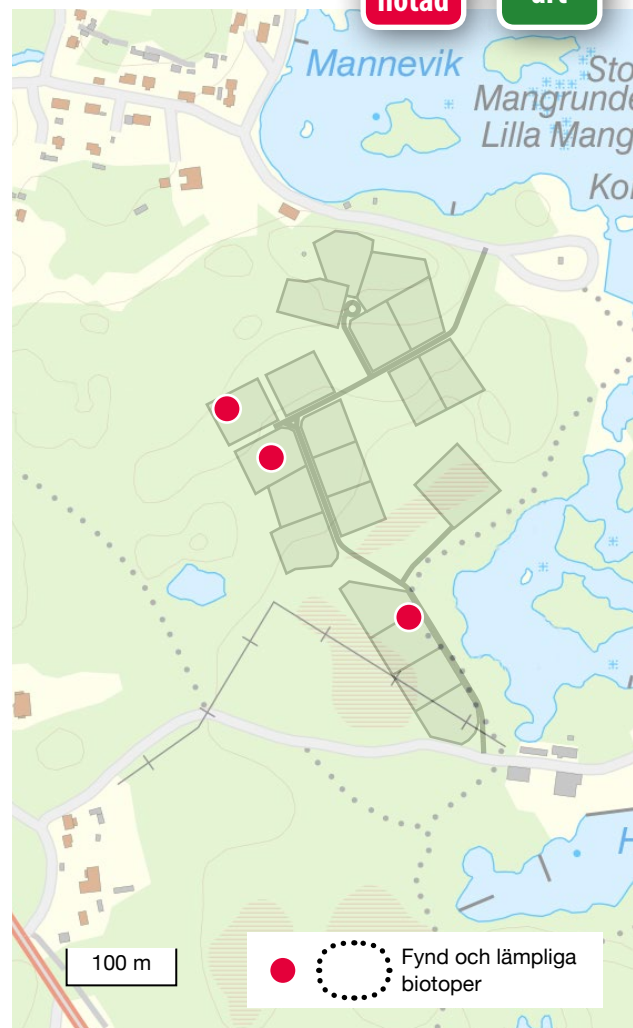

Foto: Marit Sigscotter

Motaggsvamp är flerårig och återkommer på samma plats år efter år. Många mycel kan vara mycket gamla och nyetablering med sporer sker troligen bara sällsynt. / Gammelskogen, okt. 2015

Svampar

signal-
art

Blodsopp

BOLETUS LURIDIFORMIS

☘ *Signalart*

Skogsstyrelsens signalartsbedömning

Skogsstyrelsen skriver ”Ädelsoppar med röda och gula färginslag är mycket bra signalarter på olika lövträdsmiljöer. Ett par arter [som t.ex. blodsopp] kan även signalera naturvårdsintressanta barrskogar.”

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Växer i södra och mellersta Sverige i lövskog, helst med ek, bok och lind, ibland funnen i barrskog. Till skillnad från de flesta övriga arter bland de röda och gula ädelsopporna förekommer blodsopp mest på kalkfattig mark.

Blodsopp är ovanlig i östra Småland, varför fyndet är extra värdefullt.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

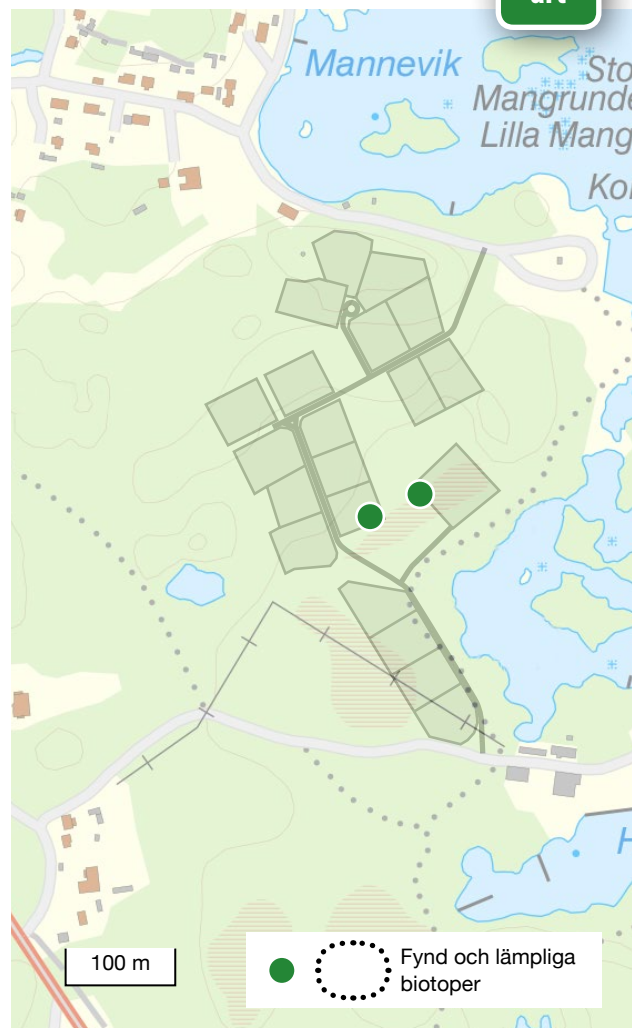

Foto: Marit Siggsdottir

Svampar

signal-
art

Blomkålssvamp

SPARASSIS CRISPA

☘ *Signalart*

Skogsstyrelsens signalartsbedömning

Skogsstyrelsen skriver ”När blomkålssvamp påträffas i skogslandskapet signalerar den vanligtvis skyddsvärda tallbestånd med höga naturvärden. Den är då främst knuten till gamla skogar, oftast tallnaturskogar och olika restbiotoper där det förekommer biologiskt gamla träd.”

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Växer på marken, vid roten eller vid stambasen av gamla tallar. Parasiterar på tallrötter, men kan också leva saprofytiskt på gamla murkna tallstubbar. Gynnas av gammal tallskog med lång kontinuitet.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

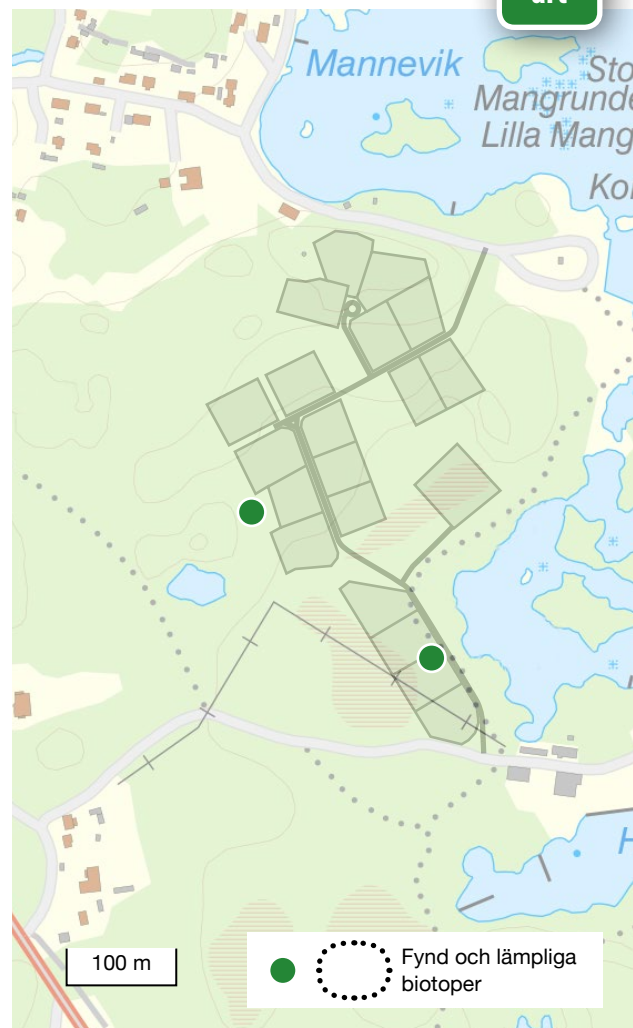

Foto: Mart Stigsdöter

Foto: Wikimedia

Blomkålssvamp påträffad i gammelskogen i oktober 2015.

Grovticka

PHAEOLUS SCHWEINITZII

☘ *Signalart*

Skogsstyrelsens signalartsbedömning

Skogsstyrelsen skriver ”När grovtickan växer i barrskog på tall eller gran signalerar den områden som har höga naturvärden. Den är i sådana lägen en värdefull ’gammelskogsindikator’ och en bra signalart.”

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Grovtickan är en parasit på rötter och basala stamdelar hos gamla barrträd, vanligen tall. Fruktkropparna bildas oftast vid trädstammens bas eller på marken runt trädet. Knuten till naturskogsartad äldre barrskog och påträffas där mest vid tallar som är över 200 år.

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

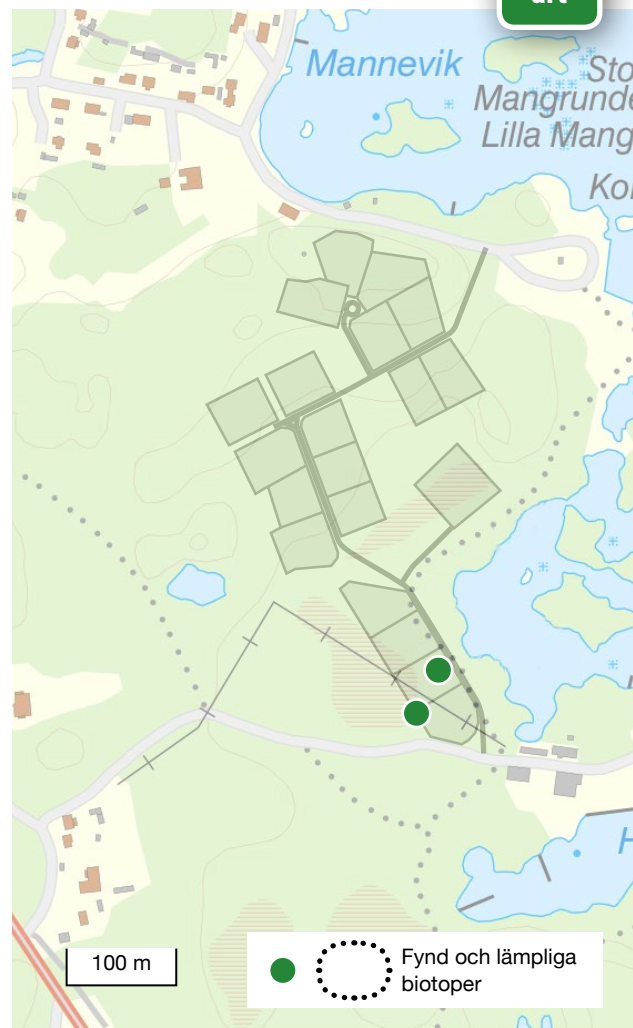

Foto: Marit Siggsdottir

Lavar

rödlistad
sårbar

Vedspik

CALICIUM ABIETINUM

✿ År rödlistad av ArtDatabanken och klassad som "sårbar" (VU)

Artdatabankens hotbedömning 2015

"Bristen på nedfallna grova grenar, högstubbar och torrakor i dagens skogar är ett hot. ... Den minskande trenden har pågått en tid och bedöms fortsätta. ... Även i övriga delar av Europa är arten på stark tillbakagång och hotad."

Gammelskogsområdets betydelse för arten

Artadatabanken skriver "Vedspik förekommer nästan uteslutande på gammal obehandlad ved. Den finns dels på kulturskapade ståndorter som stängsel, väggar av trälador etc., dels på naturliga ståndorter som olikåldriga skogar eller hagmarker med lång trädkontinuitet. Här förekommer arten på stubbar och avbarkade partier av barr- och lövträd som fortfarande lever och står upp."

Uppgiftslämnare

Biologiska sällskapet i Oskarshamn

Gammal torraka med vedspik.

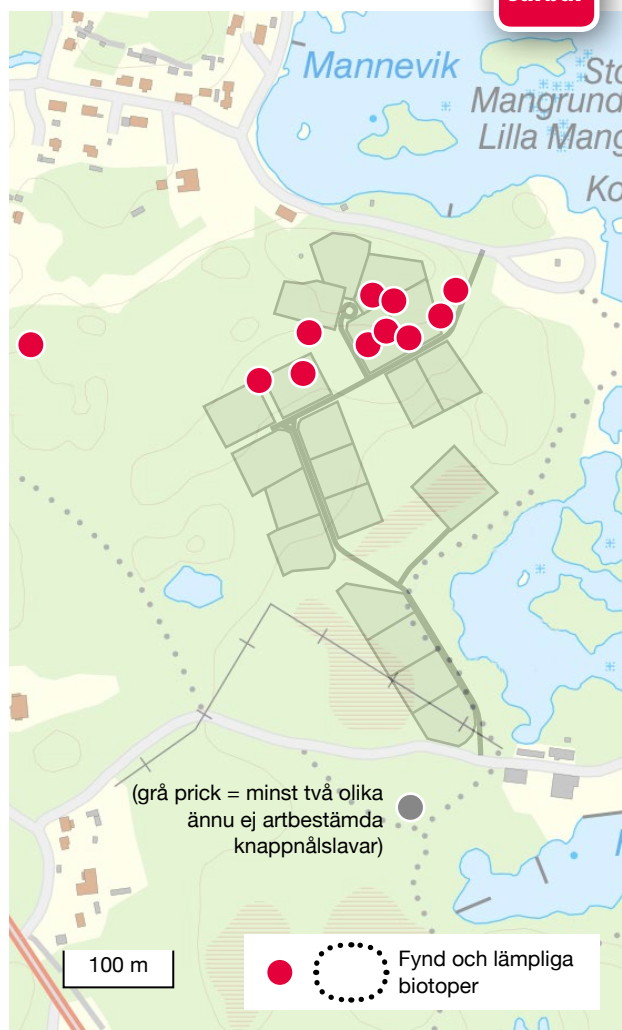

Foto: Mari Stigsdotter (samtliga bilder)

Eftersom vedspiken är beroende av död ved i hållmarkstallskog, kommer dess livsmiljö decimeras kraftigt vid en exploatering.

Lavar

Knappnåslavar

De flesta knappnåslavar behöver kontinuerlig tillgång på ett specifikt substrat och ett stabilt mikroklimat. Dessa krav gör att de inte kan fortleva i vår vanliga produktionsskogar. Knappnåslavarna har också en ovanligt stor andel rödlistade arter jämfört med andra lavgrupper och närmare ett dussin av dem räknas som signalarter.

Artbestämning av knappnåslavar kräver i allmänhet specialkunskaper. Som grupp är de däremot vanligen lätta att känna igen. De är emellertid små, bara någon halvmillimeter höga, och undgår därför lätt upptäckt.

Knappnåslavarna är mycket dåligt utforskade i gammelskogsområdet än så länge. Dock har det även gjorts ett antal fynd på gammal ek. Det finns all anledning att förmoda att här finns flera arter som väntar på upptäckt, eftersom åldern på skogen och mångfalden av ekologiska nischer är mycket stor.

Gammal ek med flera olika knappnåslavar.

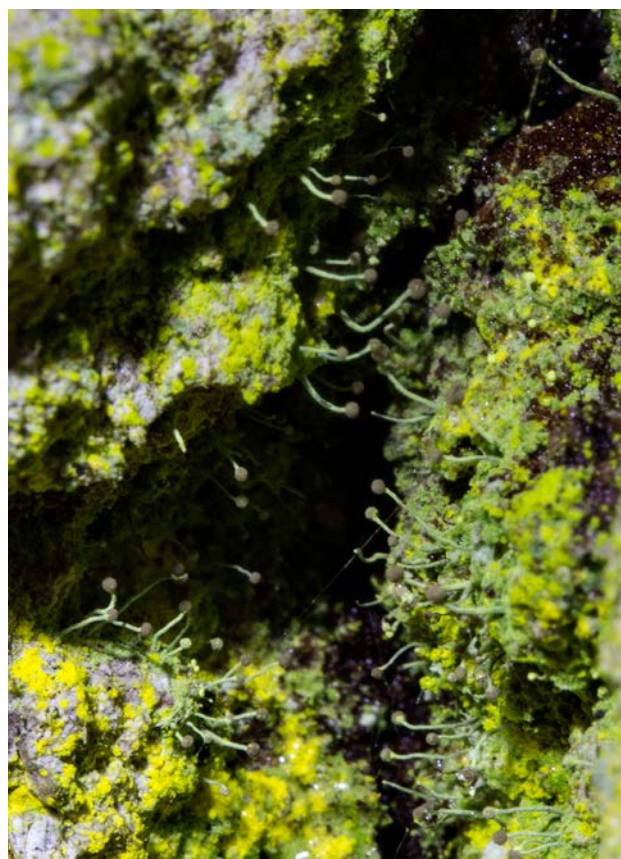
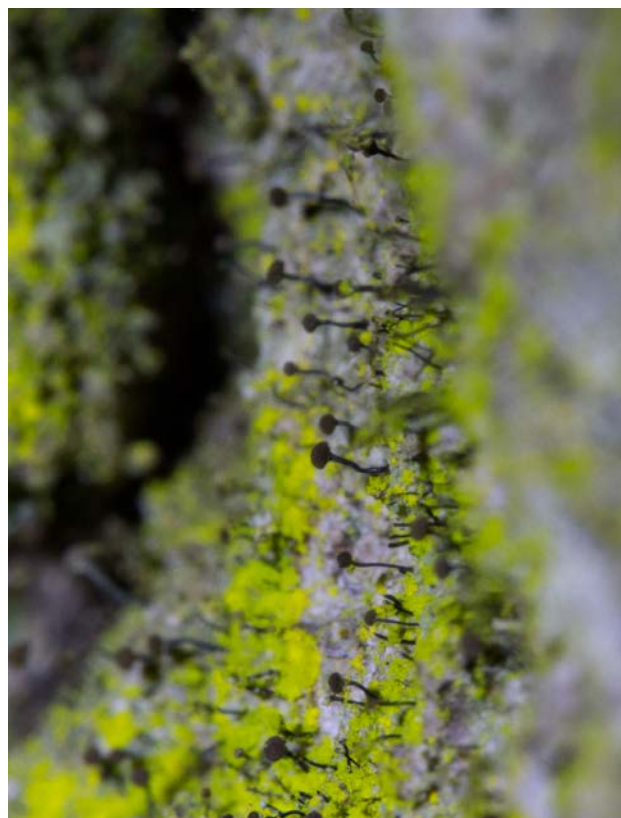

Foto: Mart Stigsdotter (samliga bilder)

Ännu ej bestämd knappnåslav på gammal ek.

En annan, ännu ej bestämd, knappnåslav på gammal ek.

Skogsgruppen i Oskarshamn

www.skogsgruppen.se

Döderhults Naturskyddsförening

<http://doderhult.naturskyddsforeningen.se>

Biologiska Sällskapet i Oskarshamn

www.bimon.se

Oskarshamnsbygdens Fågelklubb

<http://forening.oskarshamn.se/forening/visa.aspx?id=OBF>

Kontakt

vaneviksgammelskog@gmail.com

**Naturskyddsföreningen
Döderhult**

